

12/2024

LOVEC

GLASILO LOVSKE ZVEZE SLOVENIJE
DECEMBER - GRUDEN

*V letu 2025 želimo vsem lovcem in drugim
bralcem našega glasila obilo zdravja, delovnih
uspehov ter osebnega zadovoljstva, tudi pri
varstvu naravnega okolja in upravljanju
divjadi. Na lovu pa dober pogled!*

*Uredništvo Lovca
Upravni odbor LZS*

LOVEC

Revija za lovstvo, lovsko kinologijo in varstvo narave
Letnik CVII., št. 12
december – grudni

Lovca je z odločbo Ministrstva za kulturo RS, št. 61510-129-2009/8, od 6. 7. 2011 vpisan v razvid medijev pod zap. št. 1633.

ISSN 0024-7014

Glasilo izdaja

Lovska zveza Slovenije

Župančičeva ulica 9, 1000 Ljubljana
TRR: SI56 0201 0001 5687 097 (NLB, d. d.)
ID za DDV: SI 23864516

Priprava in tisk
Tiskarna Gracer, d. o. o., Celje
Poština je plačana pri pošti
1102 Ljubljana

Odgovorna urednica:

Jasna Kovačič Siuka

UREDNIŠKI ODBOR:

Predsednik: dr. Arpad Kőveš
Martin Hočevar, Ivan Kuljaj, Igor Pičulin,
Franc Rotar, Branko Tucovič,
Franc Wakounig, dr. Jane Weber

Lektorica in korektorica:

Marjetka Šivic

Tehnični urednik: Milan Samar

Tajnik uredništva: Andrej Miklavčič

Lovca izhaja v začetku vsakega meseca, razen poletne številke 7-8, ki je združena in izide v začetku julija.

Ta številka je izšla v 22.000 izvodih. Po zakonu o DDV je glasilo LOVEC obdavčeno po 5% stopnji.

Besedila za objavo v reviji Lovca pošljite na e-naslov lovca@lovska-zveza.si v Wordovem dokumentu, podpisane in žigosane uradne kopije pa skenirane ali po navadni pošti. Fotografije sprejemamo prav tako po e-pošti v formatu jpg, in sicer v nezmanjšani resoluciji.

Fotografi, ki se ukvarjajo z naravoslovno fotografijo, lahko svoje fotografije, namenjene za banko fotografij revije Lovca ter Zlatorogove in Strokovne knjižnice, pošljejo po vnaprejšnjem dogovoru po katerem od elektronskih transferjev.

Avtorji s tem, ko pošljejo fotografije v uredništvo, soglašajo z obdelavo fotografij pred objavo v reviji Lovca oziroma Zlatorogovi ali Strokovni knjižnici.

Uredništvo glasila Lovca
Župančičeva ulica 9, 1000 Ljubljana
e-naslov: lovca@lovska-zveza.si
Tel.: (01) 24-10-922
Glasilo Lovca na spletu:
<http://www.lovska-zveza.si>
zavihek Glasilo Lovca

Foto: Iko Kraševac

IZ VSEBINE:

<i>I. M. Koštomaj:</i>	Lovska kinologija – tudi jutri?	548
ZAPISANO, IZBRANO, PREBRANO ...		549
LOVSTVO		551
<i>P. Kruljč:</i>	Odločen ne vetrnim elektramam v naših loviščih!	551
<i>I. Koren, P. Razpet:</i>	Triglavska populacija gamsa, njen razvoj in upravljanje	555
OSUPLJIVI GOZDNI SVET		561
<i>M. Kišek Vovk:</i>	»Smrečica, oj smrečica, ponosna in zelena ...«	561
PO LOVSKEM SVETU		564
<i>B. Leskovic:</i>	Nova dognanja o razširjanju zlatega šakala	564
NA KRATKO IZ TUJEGA TISKA		565
LOVSKO PRIPOVEDNIŠTVO		566
<i>F. Černigoj:</i>	Ptice in kuna	566
STAREJŠI KRONISTI O LOVU NA SLOVENSLEM		569
<i>J. Kebe:</i>	Lovske prigode z medvedi	569
LOVSKO PESNIŠTVO		570
<i>S. Grč:</i>	Enkrat	570
LOVSKA ORGANIZACIJA		575
<i>J. Štrajhar:</i>	LD Sela pri Kamniku praznovala 70-letnico	575
<i>R. Kobal:</i>	Sedemdeset let LD Raša - Štorje	576
<i>F. Klajne:</i>	Hubertova maša in odprtje nove hladilnice v LD Zreče	576
<i>A. Rugole:</i>	Strelska liga ZLD Prlekija 2024	577
<i>M. Toš:</i>	V Dobrenju je dišalo po lovskem golažu	578
<i>M. Toš:</i>	Pobratenje, ki traja že pol stoletja	578
<i>G. Horvat:</i>	LD Mala gora je praznovala 70-letnico delovanja	579
<i>A. Zajamšek:</i>	70 bogatih let LD Mislinja	580
JUBILANTI		581
MLADI IN LOVSTVO		582
<i>S. Fideršek:</i>	Obisk prvošolcev OŠ Cirkovce	582
<i>I. Lebar:</i>	Naravoslovni dan in lovška učna pot	582
<i>R. Vodopivec:</i>	Tabor preživetja za mlade – Renče 2024	583
<i>L. Hvala:</i>	Drugi lovski tabor otrok v LD Grgar	584
<i>M. Kišek Vovk:</i>	Lovski blagor	585
LOVSKA KRIZANKA		856
LOVSKI OPRTNIK		587
<i>J. Žerdin:</i>	Lepo vzdrževan spominski lovski park v Muzgah pri Bakovcih	587
<i>M. Toš:</i>	Med nagrajenci KS Voličina tudi lovca	587
<i>F. Rotar:</i>	Praznovanje koroške lovške kulture v Mežici	588
<i>O. Bakal:</i>	Radgonski lovci in ribiči so se spet družili v Podgrađu	589
<i>Optics trade:</i>	Nova generacija termalnih strelnih daljnogledov	
	Thermion s 60 mm lečo	590
<i>M. Toš:</i>	Kralj v zelenem kraljestvu	591
<i>I. Kuljaj:</i>	Lovci - vinarji: Valter Grizonič	591
V SPOMIN		592
LOVSKA KINOLOGIJA		593
<i>R. Rovanišek:</i>	Začetni tečaj za vodnike lovskih psov v delu pri lovu na malo divjad s poudarkom na prinašanju	593
<i>L. Tomšič:</i>	Uvodni tečaj v krvosledništvu ZLD Kočevje	593
<i>A. Klemenc:</i>	Prvi tečaj za vodnike lovskih psov o nujenju prve pomoči lovskim psom	594
<i>R. Rovanišek:</i>	Tečaj za vodnike lovskih psov o nujenju prve pomoči psom v Lukovici	594
<i>KZS:</i>	Predvidena legla lovskih psov	595

SLIKA NA NASLOVNICI:

Gams (*Rupicapra rupicapra*)

Foto: Oton Naglost

Na računalnik natipkane prispevke pošiljajte na elektronski naslov lovca@lovska-zveza.si. Poslanih prispevkov in fotografij ne vračamo. Uredništvo si pridržuje pravico do objave ali neobjave, krajšanja, povzemanja ali delnega objavljanja nenaročenih prispevkov v skladu s svojo uredniško politiko in prostorskimi možnostmi. Mnenje avtorjev ni tudi nujno mnenje uredništva in Lovske zveze Slovenije. Uredništvo se je potrudilo, da bi našlo vse imetnike avtorskih pravic. Če mu kljub trudu to morda ni v celoti uspelo, avtorje prosim, naj stopijo v stik z uredništvom. Morebitni priloženi letaki niso povezani z uredniško politiko Lovca in niso publikacije, ki bi jih izdala Lovska zveza Slovenije ali uredniški odbor. Za njihovo vsebino odgovarja naročnik storitve (oglaševalec).

LOVNE DOBE:

Ur. list, št. 101/17, 9. 2004
in št. 81/14, 11. 2014

Srna

srnjak, lanščak:
1. 5. – 31. 10.

srna, mladici obeh spolov:

1. 9. – 31. 12.

mladica:

1. 5. – 31. 12.

Navadni jelen

jelen:

16. 8. – 31. 12.

košuta:

1. 9. – 31. 12.

teleta:

1. 9. – 31. 1.

junica, lanščak:

1. 7. – 31. 1.

Damjak

damjak:

16. 8. – 31. 12.

košuta:

1. 9. – 31. 12.

teleta:

1. 9. – 31. 1.

junica, lanščak:

1. 7. – 31. 1.

Muflon

oven, lanščaki obeh spolov in

jagnjeta obeh spolov:

1. 8. – 28. 2.

ovca:

1. 8. – 31. 12.

Gams

kozal, koza, kozlički obeh spolov,

enoletni obeh spolov:

1. 8. – 31. 12.

Kozorog

kozal, koza, kozlički obeh spolov,

enoletni obeh spolov:

1. 8. – 31. 12.

Divji prašič

merjasec:

1. 1. – 31. 12.

svinja:

1. 7. – 31. 1.

ozimci in lanščaki obeh spolov:

1. 1. – 31. 12.

Poljski zajec

1. 10. – 15. 12.

Kuna belica, kuna zlatica

1. 11. – 28. 2.

Jazbec

1. 8. – 31. 12.

Lisica

1. 7. – 15. 3.

Šakal

1. 7. – 15. 3.

Rakunasti pes (enok)

1. 8. – 31. 3.

Navadni polh

1. 10. – 30. 11.

Alpski svizec

1. 9. – 30. 10.

Pižmovka

1. 1. – 31. 12.

Nutrija

1. 1. – 31. 12.

Fazan

1. 9. – 28. 2.

Poljska jerebica (gojena)

1. 9. – 15. 11.

Raca mlakarica

1. 9. – 15. 1.

Šoja

1. 8. – 28. 2.

Sraka

1. 8. – 28. 2.

Siva vrana

1. 8. – 28. 2.

Medved in volk

Po veljavnem Pravilniku in Odločbi o odvzemu osebkov vrst rjavega medveda (*Ursus arctos*) in volka (*Canis lupus*) iz narave

Lovska kinologija – tudi jutri?

Ian M. Koštomaj,
predsednik Komisije
za lovsko kinologijo pri LZS

Drage tovarišice, spoštovani tovariši lovci. Ko takole mineva prva jesen mandata članov Komisije za lovsko kinologijo (KLK) pri LZS v zdajšnji sestavi, vam moram odkrito priznati, da me čedalje več lovcev kinologov, predvsem starejših, ki že dolgo klešejo grob lovsko-kinološki kamen, sprašuje: »Kam gremo?« Zaskrbljeni so. Dovolite mi, da vam, preden pridemo do odgovora na: »Kam gremo?« predstavim tisti odgovor, ki je nujen za nadaljnje razmišljanje – odgovor na vprašanje:

»Kje smo?« Ravno iz vprašanja: »Kam gremo?« namreč izhaja, da naša lovska kinologija nima jasno začrtanega cilja, ki bi bil znan širšemu lovskemu občestvu. Še slabše je stanje pri mladih lovcih - kinologih. Razlika je zgolj, da slednji ničesar ne sprašujejo več, ne zahtevajo odgovorov, vizije, rešitev. Mnogi od njih povsem odtujeni od lovske kinologije kot osamljeni braniki skrbijo zgolj še za sebi ljube lovske pse in opravljanje tistih nalog, ki so se jim zavezali, ne meneč se za siceršnji ustroj lovske kinologije, njene procese in razvoj. Pa še mladih branikov je z vsako generacijo za las manj.

Prva naloga slovenskih lovskih kinologov je, po mojem mnenju, ravno v tem, da moramo za začetek ponovno določiti naše lastne cilje. Šele cilji nam bodo nato predstavljali sonce, ki nas bo iz megle pripeljalo v jasnejše dni. Jasno moramo določiti, česa si želimo in česa ne. Postaviti moramo jasne mejnike med vzrejo in dejavnostjo psov (uporabnostjo za lov), a hkrati določiti nujne skupne točke med njima.

Kam torej gremo? Skrb za razvoj lovske kinologije je ena izmed dolžnosti, ki jih LZS nalaga Zakon o divjadi in lovstvu. Ravno v tej zakonski nalogi se LZS razlikuje od vsakršnih drugih organizacij pri nas. Prav tako isti zakon lovskim družinam, kot upravljavkam lovišč in hkrati članicam LZS ter posledično njihovim članom in članicam, pri izvajanju lova nalaga dvoje nalog: iskanje ranjene oz. obstreljene divjadi po krvnem sledu in obvezno uporabo le ustreznega izšolanega in preizkušene psa za prinašanje divjadi pri lovu na malo divjad. In prav tukaj je že prva in glavna naloga Komisije za lovsko kinologijo. Energija in sredstva, ki jih LZS namenja lovski kinologiji, moramo prvenstveno nameniti pomoči članicam LZS pri zagotavljanju ustreznega števila karseda kakovostno izšolanih ter preizkušenih psov za člane in članice naših lovskih družin. Ravno s tem, da gorišče zadeve prenašamo iz nekih, za lovce odtujenih področij kinologije na prvenstveno raven, tj. izvajanje lova s psi, želimo v KLK vrniti delovanje LZS na področju lovske kinologije k tistemu, ki dejansko prispeva tudi denar za to – slovenskemu lovcu. Pri tem želimo preseči že

pregovorno kinološko »politikantsvo« in zgolj delne interese ter sredstva slovenskih lovk in lovcev usmeriti tja, kjer so najbolj potrebni – nazaj v lovišča, na kinološke poligone, k vodnikom lovskih psov. Tako naše prizadevanje ste lahko razbrali tudi iz vsebin razpisov za usposabljanja (krvosledništvo, prinašanje, prva pomoč, itn.), ki jih je letos LZS opravila v organizaciji območnih lovskih zvez.

Ker dvanajst duš, kolikor jih šteje KLK, nikakor ni dovolj, da zadano nalogo izpeljemo samo člani komisije, naša druga naloga, pri kateri bomo še posebno potrebovali skupno in tvorno delovanje vseh tistih, ki se ukvarjate z lovsko kinologijo na društveni ravni, da skušamo celotno slovensko lovsko kinologijo združiti pod enotno okrilje. Le z združenimi močmi namreč lahko zagotovimo, da se bo skrb LZS prvenstveno prenesla na vodnike in njihove pse, ki v loviščih opravljajo svoje plemenite naloge. Kako naj LZS z denarjem sleherne lovke in lovca podpira aktivnosti lovsko-kinoloških društev in pasemskih klubov, če pa so zgolj štirje od njih člani LZS? Kako naj v takem primeru LZS predstavlja slovensko lovsko kinologijo proti drugim organizacijam?

Kot našo tretjo nalogo pa smo si v KLK v tem mandatu zadali pospešitev informacijskega razvoja. Poleg že opravljenih korakov – npr. s posodobitvijo in boljšo dostopnostjo seznama vodnikov krvosledcev za vse lovke in lovce želimo namreč ujeti val prenove, ki mu je priča naš lovski informacijski sistem Lisjak, in prenoviti tudi sistem t.i. modula Kinologija. Ker med drugim želimo, da bi podatke o rezultatih lovsko-kinoloških preizkušenj v Lisjak zajemali tam, kjer nastajajo, bo treba za izvedbo te naloge prenoviti celoten sistem dostopa do Lisjaka, vključno s pravnimi podlagami. Tudi pri tem ne bo šlo brez angažiranja in sodelovanja z organizatorji preizkušenj.

Dovolite mi, da se za konec vsem vodnikom in njihovim lovskim psom za vse njihovo nesebično delo prav posebej poklonim in ob vstopu v novo leto vsem zaželim zvesto srečo, kleno zdravje in še mnogo tistih posebnih trenutkov, ki jih na svetu lahko delita le lovski pes in njegov vodnik.

Foto: Michael Migas

Foto: Miron Krapež

ŽALOSTEN KONEC SPRVA SREČNE ZGODBE REŠEVANJA DIVJE ŽIVALI

Www.svet24.si/clanek/ 3. 10. 2024 (D. K.), VESTNIK, 3. 10., in VEČER, 4. 10. 2024 (Danijel Cek) – Ko je močno deževje zajelo večji del države, se je v nemilosti znašel tudi mladič divjega prašiča, ki pa so mu na pomoč priskočili policisti. »Policiste je na Dragonji presenetil obisk mladiča divjega prašiča. Ob močnem nalivu se je dogodek toliko bolj dotaknil policistov, ki so izgubljenega mladička umaknili na varno, zanj poskrbeli, nato pa so ga predali predstavnikom LD Strunjan,« so zapisali na uradni strani Facebook Policijske uprave Koper. Pod objavo so se kmalu oglasili številni uporabniki družbenega omrežja Facebook, ki jih je zanimalo, kaj je s simpatičnim prašičkom storila LD. Odgovora še niso prejeli, večina pa upa, da ni pristal na krožnikih. O tem je istega dne v elektronski izdaji poročal tudi VESTNIK iz Murske Sobote. Mariborski VEČER pa je 4. 10. 2024 objavil, da »če bi bilo z njim vse v redu, ga policisti ne bi niti prijeli,« je začetek najprej srečne, nato pa ne tako srečne zgodbe z divjim prašičem na slovensko-hrvaški meji pri Dragonji

povzel predsednik LD Strunjan **Matjaž Smrkolj**. Policisti na slovensko-hrvaški meji pri Dragonji so pred nedavnim namreč v travi opazili mladega divjega prašička in ker se je okrog njihovega splotja menda zadrževal dva dni, so ga naposled prijeli, zavili v odejo in ga v močnem nalivu prenesli pod streho. »Ko sva s kolegom prišla na kraj, so ga imeli zavitega na klopi, ena uslužbenka Policije ga je celo skušala hraniti z nekim jogurtom,« se spominja Smrkolj. »Ležal je popolnoma nemočen, midva sva ga dvignila in ga prepeljala čez cesto, na kraj, kjer vemo, da hodijo divji prašiči.« Med prenašanjem in prevažanjem ju je prašiček še pošteno onečedel, kar je pri lovcih le še utrdilo sume, da z njegovim zdravjem ni vse v redu. »Položila sva ga na tla, ni mogel hoditi, niti se ni premikal, imel je hudo drisko. Zato sva skladno s protokolom ukrepanja ob sumu prašičje kuge mladiča usmrtila,« je povedal Smrkolj. Nato sta ga zavila v dvojno vrečo in poklicala higienika.

LOVCI IN KMETI SODELUJEJO

SLOVENSKE NOVICE, 7. 10. 2024 (M. T.) – LD Dobrava v Slovenskih goricah je pripravila tradicionalno jesensko

srečanje s kmeti in drugimi lastniki zemljišč ter domačini iz občin Cerkevnik in Sv. Trojica. Lovci so vsem postregli z okusnim srnjakovim golažem in domačo kapljico. LD s kmeti dobro sodeluje, saj vedno najdejo skupni jezik in poskušajo odgovorno in složno reševati nastale težave zaradi občasne škode, ki jo povzroča srnjad v vinogradih. Kmetom še največ jeze povzročajo sive vrane, ki so se zelo namnožile in jim pogosto poškodujejo senene in silažne bale, spomladi pa tudi posevke.

LD PODLEHNIK Z ENIM NAJSTAREJŠIH POBRATENJ

ŠTAJERSKI TEDNIK, 8. 10. 2024 (Mojca Vtič) – S smrekovo vejico za klobukom in v zelenih lovskih opravah so se zbrali člani Lovske družine Podlehnik na srečanju z Lovsko družino Banja Loka - Kostel, s katero so pred pol stoletja sklenili zavezništvo – pobratenje obeh društev, ki velja tudi za enega najstarejših pri nas. Pobudnik za sklenitev prijateljstva, lovskega tovarišstva med haloškimi in kočevskimi lovci je bil Emilijan Trafela, ki je svojo lovsko pot začel pri sedemnajstih letih kot pripravnik v LD Podlehnik, z leti

pa postal dolgoletni in ugleden slovenski lovec, lovski funkcionar, gozdarski in lovski strokovnjak, častni starešina domače LD in častni predsednik Zveze lovskih družin Ptuj - Ormož. Začetek zgodbe sega v leto 1973, ko je takratno ministrstvo izdalo sklep o odstrelu medvedjih mladičev, Trafela pa je prejel povabilo na odlov. Na nedavnem srečanju v Podlehniku je opisal in povzel lov na Kočevskem in s tem začetek sodelovanja med obema LD, ki ju je povezala raznolikost v zastopanosti divjadi v obeh loviščih in načinu lova. V petih desetletjih je propadla že marsikatera organizacija, zamenjala so se vodstva lovskih družin, a povezava med društvoma je ostala.

LETOS MANJ ŠKODE ZARADI VOLKOV IN MEDVEDOV, A MEDLETNA NIHANJA NORMALNA

STA, 12. 10. 2024 – Podatki Zavoda za gozdove Slovenije (ZGS) kažejo, da je letos ocenjena škoda zaradi napadov volkov in medvedov na rejne živali precej manjša kot prejšnja leta. Do konca septembra 2024 je znašala okoli 129.000 evrov, leto prej pa v vsem letu skoraj 333.000 evrov. To je

bilo sicer največ od leta 2020. Medletna nihanja so normalna, so dejali na ZGS, razlogov za to pa je več.

LOVSKA DRUŽINA PRAZNUJE 70 LET

Www.modre-novice.si/aktualno/, 14. 10. 2024 (A. K.) – V gostilni Pri planinskem orlu je 12. oktobra potekala slavnostna prireditev ob praznovanju 70. obletnice obstoja in aktivnega delovanja Lovske družine Stahovica. V slovesnost so vse prisotne s pesmijo popeljali Brkinsko-Kraški rogisti s Kozine in pevci Lovskega pevskega zbora Zlatorog iz Vipave. Zatem je starešina Lovske družine Stahovica Anže Pintar pozdravil goste in jih ob jubileju v govoru popeljal skozi zgodovino LD Stahovica. Opomnil je, da je bilo že v prvih pravilih omenjene LD napisano, da »lovec ne sme biti samo ubijalec ter strelec, temveč tudi zaščitnik, gojitelj, opazovalec divjadi, ki mora imeti v sebi lovski nagon in čut ter ljubezen do narave«. Povabljeni kamniški župan Matej Slapar je dejal, da lovcev in njihovega dela ne smemo jemati kot nekaj samoumevnega, saj sta njihova skrb in delo izredno pomembna za uravnavanje ravnovesja v naravi. Podelili so odlikovanja in priznanja, uprizorili lovski ropot, ki je eden izmed starih lovskih običajev.

POTEKAJO JESENSKI LOVI

Www.vestnik.svet24.si/članek, 24. 10. 2024 – Pred lovci iz Zveze lovskih družin Prlekija (združuje LD: Apače, Gornja Radgona, Negova, Radenci, Videm ob Ščavnici, Mala Nedelja, Križevci in Ljutomer) je sezona jesenskih lovov. V glavnini bodo potekali do konca decembra, ponekod tudi v januarju. Obveščajo, da lovške družine v skladu z zakonom o divjadi in lovstvu ter v skladu s sklenjenimi koncesijskimi pogodbami za lovišče pod pogoji javne službe poleg izvajanja ukrepov za varstvo divjadi in življenjskega okolja ter ukrepov za ohranjanje in izboljševanje življenjskih razmer za divjad na teh lovih opravljajo tudi načrtovani odvzem divjadi v skladu z letnim načrtom lovišča. Izvajajo tudi odstrel bolne ali poškodovane divjadi. »Lovske družine in zakoniti zastopniki smo celo kazensko odgovorni, če ne izvajamo načrtovanih opravil, ki so opredeljena v smernicah za upravljanje divjadi Zavoda za gozdove Slovenije. Divjad je namreč last države, zato lovskim družinam tudi predpisuje način upravljanja z divjadjo v loviščih,« so poudarili. Ena od oblik, t. i. odvzem divjadi, so tudi jesenski skupni lovi, ki jih izvajajo od oktobra do decembra. Ob tem opozarjajo, da občane na lovih

seznanjajo s postavitvijo opozorilnih tabel ob cestah, na katerih je zapisano *Izvajanje lova*, saj divjad med pogonom beži tudi čez ceste in ogroža promet. »Prosimo, da ste udeleženci v prometu zaradi varnosti pozorni na prometno signalizacijo, ki opozarja, da na tem območju poteka lov. Prav tako svetujemo previdnost rekreativcem. Za hišne ljubljence, ki so občutljivi za pok, pa poskrbite tako, da jih začasno namestite v zaprt prostor,« so navedli.

TRBOVELJSKI LOVSKI GRADIČ: OD CELJSKIH GROFOV DO TOBAČNE UPRAVE

NEDELJSKE NOVCE, 26. 10. 2024 (Roman Turnšek) – Če bi znal govoriti, bi trboveljski lovski gradič pripovedoval zanimive zgodbe, bržkone tudi marsikakšno nenavadno. A ker tega ne zna, o njegovih zgodbah in nasploh zgodovini pričajo stare listine in nekaj ustnega izročila. Lovski gradič oziroma Arzenškova hiša je najstarejša v Trbovljah. V urbarju iz leta 1585 je poslopje omenjeno kot »grofovska lovska hiša«. Po pričevanjih so jo zgradili celjski grofje, ki so imeli v tamkajšnjih krajih lovišča. Ni znano, kako pogosto so grofje hodili vanjo in koliko časa so bivali v njej. Kdaj natančno

je bila zgrajena, je tudi težko z gotovostjo trditi, vsekakor pa je stara več stoletij. Čeprav se, kot rečeno, omenja leta 1585, je nad spodnjimi vhodnimi vrati vklesana letnica 1695. Stavbo, ki je še dandanes znana kot lovski gradič celjskih grofov, so skozi stoletja uporabljali za različne namene. V njej je bil poseben 'gospoščinski urad', ki je bil v drugi polovici 18. stoletja razpuščen, grof Maks Jožef Widlenstein pa je hišo prodal državni pristojbinski upravi za 400 goldinarjev. Le-ta je vanjo namestila svoj urad. Leta 1815 je poslopje kupila Državna tobačna uprava in ga uporabljala kot poslovalnico. Kot posebnost časa s konca 18. stoletja se pojavljajo trafike in 'opalte', ki so svoje blago dobivale v Trbovljah in Laškem, pozneje pa samo v Laškem. Opalte so imeli gostilničarji in kmetje; prodajali so večinoma tobak za pipe, za žvečenje in njuhanje. Leta 1829 so poslopje prodali na javni dražbi, za 320 goldinarjev sta ga kupila Jakob in Marija Peklar. V hiši sta imela gostilno in prvo mesnico v starih Trbovljah. Po letu 1926 je bila lastnica gradiča Ljudmila Arzenšek, po njenem priimku se je stavbe oprijelo lokalno ime. Leta 1983 so jo začeli obnavljati, a je požar konec 80. let uničil streho. Z obnovo so vseeno nadaljevali, tako da je hiša zdaj obnovljena v starem stilu s sodobnim steklenim prizidkom.

Pripravil: dr. Marjan Toš

Foto: Marjan Artnak

ODLOČEN NE VETRNIM ELEKTRARNAM V NAŠIH LOVIŠČIH!

Pogosto predvsem tuji investitorji ob pomoči »domačih pomagačev« in države, skrito pred očmi lovcev in javnostjo, načrtujejo gradnjo številnih vetrnih elektrarn (VE) na domala vseh krajih Slovenije. To kaže študija inštituta Milan Vidmar iz leta 2023 (Omogočanje uvajanja obnovljivih virov v elektroenergetskem sektorju v Sloveniji, Sklop 3: Analiza optimalnih območij za uvajanje velikih OVE za proizvodnjo električne energije za MOPE in MNVP). V njej zemljevidi razkrivajo, kam vse bi lahko v Sloveniji umestili VE. Vse lovske družine (LD) se ne zavedajo, da bi v svojih loviščih v skladu z načrti imele namesto gozdov, travnikov in pašnikov posejane VE. In to tudi v zavarovanih območjih Natura 2000!

Postavitve VE pomenijo uničujoče posege v našo naravno okolje, življenja in življenjsko okolje ljudi, prostoživečih in domačih živali. Lovskim družinam (LD) bi bila odvzeta velika območja lovnih površin ter trajno in nepovratno uničeni številni habitati prostoživečih živali. V javnosti še vedno odmeva nedavna namera umestitve VE na Pohorju in v Ilirski Bistrici, čemur so se državljani uprli. VE so tam ob pomoči »domačih pomočnikov - lobistov« hoteli postaviti tuji investitorji, kar si v takem okolju in naravi niti v sanjah ne bi upali početi doma.

Investitor vetrnih elektrarn na Pargu v lovišču LD Draga – Trava

Parg je hrib v Občini Loški Potok, območje s prelepim mešanim gozdom in bogatimi habitati številnih prostoživečih živali. (*Sl. 1, naslovna slika.*) Na vzhodu se spušča v Dragarsko dolino in stika z območjem LPN Kočevsko, na zahodu pa se spušča proti meji z R Hrvaško. V celoti je to varovano območje Natura 2000. V zimskih mesecih gozd na hribu

kljubuje hudemu mrazu z Gorskega kotarja in pred njim ščiti Dragarsko dolino. Tod živijo številne vrste prostoživečih živali, kjer imajo svoja domovanja, lovna območja, stanišča, brloge, hrano ... Mednje sodi navadna jelenjad, srnjad, divji prašič in redke ter zavarovane vrste velikih zveri (medved, volk, ris), divja mačka, divji petelin, ujede, netopirji in druge), ki jih Slovenija, vključno z njihovimi habitati, zakonsko mora varovati (Bernska konvencija). Slovenija se na tujem pogosto hvali z edinstveno biotsko raznovrstnostjo,

prepoznavno v Evropi in svetu, doma pa v resnici počne prav nasprotno – jo uničuje. Za LD Draga – Trava je na Pargu najpomembnejši in najbogatejši predel lovišča. Z njim in bogatim ter raznolikim živalskim svetom upravlja in zanj skrbi že več kot tričetrst stoletja.

Investitor **Dravske elektrarne** naj bi na Pargu postavil polje VE, za kar bi moral z golosekom uničiti celoten petkilometrski gozdnat hrib (*Slika 2*). Nadomestilo bi ga polje sedmih, 200 m stolpov z okrog 80 m velikimi propelerji. Njihovi temelji

Slika 2: Simbolična slika Parga po postavitvi vetrnih elektrarn (https://sl.wikipedia.org/wiki/Vetrna_elektrarna)

bi bili z več sto tonami betona in železja zasidrani v več deset metrov globoke gradbene jame, ki bi jih zvrtili oz. razstrelili na občutljivem kraškem terenu (*Slika 3*). Za obratovanje vsake VE je potrebna prazna površina velikosti nogometnega igrišča. Pri tem niso všteti spremljajoči objekti za električno napeljavo, gradbene in oskrbovalne ceste.

Že od nekdaj tamkajšnje prostoživeče živali po svojih naravnih poteh in prehodih prehajajo iz LPN Kočevsko na Parg, se na njem zadržujejo, prehajajo naprej v Gorski kotar in se spet vračajo v LPN. Načrtovano polje VE bi za vedno prekinilo njihove selitvene poti in jih pregnalo s Parga, iz bližnje in daljne okolice. VE bi povzročile uničenje njihovih naravnih habitatov, jim povzročile motnje naravnega ritma, trpljenje in obolenja. Vse to pomeni več kot grobo kršenje dobrobiti živali, kar je po Zakonu o zaščiti živali (ZZZiv) tudi zelo kaznivo dejanje.

Za LD Draga – Trava, upravljavko lovišča, bi to pomenilo, da kljub dolgoletni lovski in naravovarstveni tradiciji ne bi mogla več upravljati z divjadjo v svojem lovišču in opravljati drugih dejavnosti (npr. ekoturizem). To bi onemogočilo njen obstoj, hkrati pa bi posredno nepopravljivo škodo utrpelo tudi LPN Kočevsko in območno prebivalstvo.

Aktivnosti nekdanjega in zdajšnjega župana Občine Loški Potok in VE

Nekdanji in zdajšnji župan Občine Loški Potok sta se brez vednosti in pridobljenega soglasja LD Draga – Trava ter krajanov Dragarske doline, za katere je Parg domače življenjsko okolje, dogovarjala z investitorjem Dravskimi elektrarnami in MOPE ter na lastno pest in samovoljno

Slika 3: Primer gradnje temeljev vetrne elektrarne (https://www.naiz.eu/eu/info/noticia/20220317/aprobada-la-ley-navarra-de-cambio-climatico-que-delimita-zonas-para-parques-eolicos-y-solares)

ponudila Parg kot primerno območje za postavitev polja VE, pri čemer bi bile hiše v Dragarski dolini od njih oddaljene okrog 500 m. In to kljub temu, da gre za naravovarstveno zelo občutljivo območje z veliko biotsko raznovrstnostjo in lego v osrednjem območju Natura 2000. Kljub temu so Dravske elektrarne pred letom na skrivaj na Pargu in za hrbtom krajanov postavile lasersko merilno napravo za merjenje moči vetra, ki pa so jo lovci kmalu odkrili in razkrili njihovo početje.

Pitna voda

Gradbena dela in miniranje hriba bi po celotnem Pargu uničila podzemne tokove vodnih virov, ki napajajo edine izvire pitne vode, s katero se oskrbujejo prebivalci Dragarske doline (Lazec, Podpreska, Draga, Srednja vas, Trava, Podplanina, Pungert, Črni Potok), Starega in Novega

Kota ter kraj Čabar v R Hrvaški. To bi hkrati pomenilo tudi presahnitev virov pitne vode za tukajšnje prostoživeče živali in pašno živino, ki si ob spustu v dolino ob studencih s Parga tešijo svojo žejo.

LD Draga – Trava in Civilna iniciativa za zaščito Parga in Dragarske doline

Člani LD Draga – Trava vseskozi najostreje in odločno nasprotujejo postavitvi VE. Pridružili so se odklonilnemu gibanju prebivalcev Dragarske doline, ki so ustanovili Civilno iniciativo za zaščito Parga in Dragarske doline ter se povezali v Združenje civilnih iniciativ Zeleni krog.

S peticijo, ki jo je podpisalo 437 krajanov in lastnikov posestev v Dragarski dolini, okoliških vasi in Čabra, so skupaj izrazili odločno nasprotovanje gradnji

VE na Pargu. Zbrane podpise s peticijo so prejeli župan in Občinski svet Občine Loški Potok, številni pristojni ministri (MOPE, MNVP ...) ter druge pomembne inštitucije v državi. Tako so vsi pristojni in vpleteni v občini ter državnih organih obveščeni o volji ljudi, ki bi jih postavitev VE najbolj prizadela.

Investitor

Investitor Dravske elektrarne in njihovi »domači sodelavci« bi tako zaradi svojih gospodarskih interesov in brez slabe vesti uničili habitate prostoživečih živali, prebivalcem Dragarske doline pa za vedno njihovo življenjsko okolje in zdravje. Posledice njihovih dejanj bi za investitorja najverjetneje pomenile le nepomembno obrobno škodo, prebivalci Dragarske doline pa bi najverjetneje postali novodobni sužnji, ki bi bili prisiljeni vse

Slika 4: Podrta vetrna elektrarna (Arhiv Zeleni krog)

svoje nadaljnje življenje preživeti nekaj sto metrov stran ob neprestanem hrupu vrtečih se VE. Prenašati bi morali tudi vse druge tegobe in stiske zavoljo tistih, ki bi na njihovem trpljenju in mukah kovali svoj dobiček. Ob tem bi v tem projektu pridobil največ investitor, majhen delež člani Lesne zadruge Loški Potok (člana sta tudi zdajšnji in nekdanji župan; slednji je tudi direktor zadruge), zgolj skromen najmanjši delež pa bi pripadal Občini Loški Potok. Največje gonilo, ki poganja vse to kolesje, pa so mamljivo visoke subvencije, ki jih država namenja za tako proizvedeno »zeleno« električno energijo.

Županove obljube in grožnje

Postavitev polja VE na Pargu je nekdanji župan v času svojega mandata in ob razkritju njegovih nakan reklamiral občanom Loškega Potoka, od katerih pa večina niso bili prebivalci Dragarske doline. Svojo propagando je »krasil« z besedami o razvoju kraja, zaslužku (nekateri so glasno razmišljali, da bodo lahko še obogateli – na račun prebivalcev Dragarske doline), novih delovnih mestih, napovedoval trume turistov, ki jih bo domači prevoznik prevažal opazovat vetrno polje ter ščuval občane ene proti drugim. Nekateri so si celo predstavljali, da bodo svoje kmetije z elektriko lahko oskrbovali kar izpod VE. Nasprotnike njegovega početja iz Dragarske doline pa je zmerjal, jih žalil, se iz njih norčeval, jim kot lastnikom posestev na Pargu in v Dragarski dolini odrekal pravico izražati in uveljavljati svoja mnenja in pravice ter jim grozil. Prav tako je bilo slišati grožnje posameznikov (verjetno ob obilni tekoči podpori) o prekinitvi dobave električne energije prebivalcem Dragarske doline zaradi nasprotovanja postavitvi VE v njihovem življenjskem okolju. In to vse zato, ker so se upali upreti načrtom nekdanjega župana. To kaže, na kakšen način so za Judežev denar nekdanji in zdajšnji občinski veljaki pripravljali prodati LD Draga – Trava in občane Dragarske doline, Novega in Starega Kota ter krajane Čabra in na njihovih mukah ter trpljenju – služiti.

Investitorji in prodaja vetrnih elektrarn

Kot že rečeno, visoke in dolgoročne državne subvencije veljajo za glavni vzrok vsiljevanja domačih in tujih investitorjev za umeščanje VE vsepovsod po Sloveniji. Zlasti tuji kapital steguje prste po slovenskem naravnem okolju in naših gozdovih, da bi si pridobil čim večji dobiček, kar počno ob pomoči »domačih pomočnikov« na ustreznih položajih. Tako se na žalost zgodovina ponavlja. Tisto, kar se nekdaj ni dalo in smelo zavzeti in pobrati z orožjem ter okupatorsko vojsko, se zdaj lahko počne s kapitalom. Tako ne LD s koncesijo, kot naravovarstvene organizacije, ne državljani Slovenije in njihova življenjsko okolje, ne določila 4., 72. in 73. člena Ustave Republike Slovenije niso dovolj veliki razlogi, da

Slika 5: Požar na vetrni elektrarni (<http://taproot.com/common-wind-turbine-equipment-failure-modes/>)

bi se tako škodljivo početje preprečilo in za vedno prenehalo.

Znano je, da se je prodaja VE v svetu zelo zmanjšala. Zato je za proizvajalce postala zanimiva tudi mala Slovenija. Z lobiranjem, marketinškimi prijemi, popusti in različnimi »spodbudami« skušajo prodajo pospešiti. Žal se tako vsiljene intervencije kaj rado končajo tako, kot bi se pri nas, z uničevanjem zavarovane narave, habitatov in življenjskega okolja državljanov. Investitorjem, domačim in tujim, na žalost pa tudi »domačim pomočnikom« ni mar za naše okolje, naravo in obstoj LD ter naravnega okolja. Pomemben jim je samo denar! Ob vsem tem v resnici ne gre za interese Slovenije, pač pa za dobičke na račun Slovenije in njenih državljanov. Vsiljevanje VE v naravni

prostor, njihovo delovanje in izhajajoče posledice so predmet tožb prizadetih prebivalcev in ustanavljanj številnih civilnih pobud/iniciativ širom Evrope, ki so na lastni koži že spoznali resnico o takem »zelenem prehodu« v bližini njihovih domov in zato odločno nasprotujejo vsej »vetrni norosti«.

Vedeti je treba, da ob pomanjkanju vetra VE ne delujejo. Prav tako ne, če ga je preveč, kar privede do poškodb in podiranja njenih stolpov, kar se je poleg v drugih državah zgodilo na Hrvaškem (otok Pag) (Slika 4). Zaradi nezanesljive proizvodnje elektrike iz VE mora imeti država hkrati v pripravljenosti tudi druge vire (termoelektrarne, hidroelektrarne, jedrske elektrarne ...), ki nadomestijo izpadlo električno energijo, kar je tudi drugačna resnica o nezanesljivosti in smiselnosti tovrstnih energetskih objektov.

V energetskem pogledu VE za Slovenijo ne pomenijo ničesar. Pri vsiljenem umeščanju v prostor gre le za gospodarski interes ožje skupine vplivnežev in politikov, ki računajo na subvencije in prepričujejo naivne ter lahkoverne državljane, naj jim verjamejo! Slovenija nima območij z dovolj stalnega vetra, na katerih bi jih brez škode umeščali in hkrati ne uničili okoljske narave, nezamenljivega kakovostnega življenjskega okolja za ljudi in živali.

Škodljive posledice, ki bi VE prinesle prebivalcem Dragarske doline in drugod po Sloveniji

1. Hrup in nizkofrekvenčni hrup kot posledici delovanja VE vplivajo na zdravje ljudi in živali

Hrup vrtečih rotorjev VE je primerljiv s hrupom motornega kolesa med delovanjem. Pri ljudeh lahko povzroča resne zdravstvene težave (sindrom vetrnic) z motnjami spanja, glavobole, kronično utrujenost, nespečnost, obolenje srca, bolečine v ušesih, vratu in hrbtnici, pritisku v ušesih in očeh, oteženem dihanju in sopenju, razdraženosti, živčnosti, prestrašenosti, depresiji, neodločnosti, napadih panike, težave s koncentracijo in spominom. Hrup je še posebno izrazit v tihih pokrajinah ali na podeželju, kot je Dragarska dolina.

Nizkofrekvenčni in infrazvočni hrup VE potujeta drugače kot običajen hrup. Je zelo prodoren, na ovirah se zelo uklanja, zato lahko potuje tudi prek hriba in okrog stavb, v zaprtih prostorih pa se lahko še okrepi/ojača. Dr. **Ferdinand Deželak**, strokovnjak na področju zvoka, je to primerjal z nizkofrekvenčnimi glasbili, in sicer: medtem ko so v dvorani slišna vsa glasbila orkestra, je zunaj nje mogoče slišati le bobne in bas kitare, zvokov violin in flavt pa ne. Tak hrup povzroča nihanje

Slika 6: Ptice letijo skozi propeler (<https://www.birdnote.org/podcasts/birdnote-daily/protecting-birds-wind-power>)

in trenje notranjih organov v telesu. Pri tem se hkrati odebelijo žilne stene, kar zmanjša pretok krvi po telesu, vibracije pa zelo vplivajo na organe, napolnjene z zrakom, kot so pljuča, prebavila, sinusi in notranje uho. VE proizvajajo hrup na velikih višinah, zato le-ta ogroža širšo okolico; zlasti v uravnovešeni atmosferi, ko ni pravokotno usmerjenega vetra oz. ko zgoraj zelo piha, pri tleh pa slabo. V takih razmerah se nizkofrekvenčni in infrazvok zelo okrepi, hrup drugih virov pri tleh pa ostaja majhen (Zupan MU: Najhujši je »tih« hrup. Primorske novice, 2017).

2. Gozd kot obramba pred negativnimi vremenskimi vplivi in vetrovi: Gozd z visokimi drevesi ščiti okolje pred hudim mrazom. Golosek bi v dolinah območje prepustil hudemu mrazu in drugim negativnim vremenskimi vplivom.

3. Motnje elektromagnetnih valov: Med delovanjem VE se slabša TV sprejem in povzročajo motenje telefonskih storitev (interference).

4. Podoba krajine, vidno/vizualno onesnaženje: Za obratovanje vsake VE je potreben prostor velikosti nogometnega igrišča. VE uničujejo podobo krajine in so veliki onesnaževalci okolja, zlasti pri gradbenih delih in nenehnem prometu.

5. Izguba vrednosti nepremičnin: Uničeno življenjsko okolje in pokrajina vodita v izseljevanje prebivalcev, zmanjševanje gnotne vrednosti nepremičnin, nezmožnosti njihove prodaje, saj ni mogoče najti kupca, ki bi želel nad streho kupljene hiše imeti še VE, ki bi se dan in noč vse leto vrtela in povzročala hrup ter svetlobno onesnaževala okolico.

6. Požar in ekološka katastrofa: VE ni dovoljeno graditi na vodovarstvenih območjih, kot je Parg. Zato so nekateri

»zainteresirani« s potvarjanjem vodovarstvenega načrta skušali območje Parga in Malega Loga lažno prekategorizirati v t. i. degradirano območje brez vodnih virov, kjer je gradnja takih objektov lahko dovoljena. Pravi vodovarstveni načrt pa razkriva resnične vodne vire, ki oskrbujejo Dragarsko dolino in okolico, ter jih uvršča v zavarovano vodovarstveno območje.

Vsaka VE za dobro delovanje potrebuje okrog 370 litrov sintetičnega olja. Njegovo izlitje bi za Dragarsko dolino pomenilo ekološko katastrofo. Skozi tla bi se olje odplaknilo v podzemne kraške vode in onesnažilo vire pitne vode.

Pregetje, samovžig in požar VE prav tako povzročajo hude ekološke posledice (**Slika 5**). Nedvomno se investitorji zavedajo teh nevarnosti in za postavitev VE praviloma najemajo zemljišča v dolgoročni najem. Lastniki zemljišč ob prejemu najemnine navadno ne vedo, da so za vso škodo, ki bi nastala zaradi posledic obratovanja, in ekološko škodo, odgovorni sami. Tudi odstranitev iztrošene VE, če ne bi postavili novih, je v breme lastnika zemljišča. Ker njena reciklaža ni mogoča, izrabljene dele po navadi zakopljejo v zemljo. Železobetonski temelji, ki jih lastniki zemljišč zaradi ogromnih stroškov praviloma ne odstranijo, za vedno ostanejo v zemlji. Tako lahko nastane pokrajina stolpov odsluženih VE elektrarn s stotinami ton betona in železja v za vedno uničeni zemlji in nekdanji neokrnjeni pokrajini.

7. Svetlobno onesnaženje: VE med vrtenjem prekinjajo svetlobni tok. Ob sončnem vzhodu in zahodu so kraji izza VE izpostavljeni migotanju svetlobe (senčno migotanje), kar pri ljudeh povzroča dezorientacijo, glavobole in migreno. VE

morajo biti tudi neprestano osvetljene za opozorilo letalom, kar še dodatno moti in svetlobno onesnažuje nebo.

8. Nevarnost za prostoživeče in domače živali: VE še posebno negativno vplivajo na prostoživeče živali, ki ne prenašajo njihovega hrupa in vrtenja. Spremenjene življenjske razmere v habitatih nanje vplivajo tako, da mnoge za vedno zapustijo območje. Ob tem lahko zahajajo na urbana območja, kjer hitro postanejo predmet konfliktov, ki se praviloma končajo z usmrtno ali poginom pregnane in dezorientirane živali. Posebej so izpostavljene ptice in netopirji, ki ne prepoznajo vrteče se nevarnosti. Ob tem nastanejo pretresljive slike poškodovanih, razkosanih ali poginulih ptic (**Slika 6**).

Kakšni so pravi nameni postavitve vetrnih elektrarn

Ob trenutni »politični klimi« in spremljajočih dogodkih je mogoče hitro prepoznati prave namene investitorjev, ki bi z blagoslovom države in pretvezo »zelenega prehoda« ob bogatih državnih subvencijah z lahkoto posekali in uničili naše gozdove, navrtali hribe in vanje vlili na stotine ton betona in železja ter bi nam za večne čase uničili našo naravo in življenjsko okolje. Ni dvoma, da bi marsikje izginila lovišča LD. Prostoživeče živali pod VE se ne bi zadrževale v svojih novih »habitatih«, prenašale hrup, migetanje svetlobe in utripanja luči. Njih ni mogoče prepričati s političnimi floskulami in neresnicami! Tudi ne razumejo moči denarja in politike, saj imajo le svoja življenja.

Verjamem, da se bodo v podobnih situacijah kot LD Draga – Trava kmalu znašle tudi druge LD. Prav je, da se predramijo. Kot članice LZS se morajo končno vse zavedati svoje vloge pri zaščiti in varstvu svojih lovišč, prostoživečih živali in njihovih habitatov. Zavedati se je treba, da pri »zelenem prehodu« ne gre za interese Slovenije, pač pa za dobičke na račun Slovenije, njihovih državljanov in okolja. Lahko se zgodi, da bomo lovci sicer v prihodnje namesto prostoživečih živali v svojih loviščih opazovali le stolpe z vrtečimi propelerji. Zakaj? Zato, ker divjadi in drugih prostoživečih živali ne bo več. Že vsi naveličani kar naprej poslušamo ene in iste visoke besede politikov, nihče izmed njih pa ne premore toliko poguma in poštenja, da bi javno povedal, kakšno ceno zaradi uničenja okolja bomo za trenutno všečno politično agendo plačali in kaj bomo zapustili našim prihodnjim rodovom. Naj bi bile to le fotografije naravnih lepot Slovenije, kot smo jo poznali nekoč, in katere prostoživeče živali so živele v njej?

Dr. Peter Kruljc,
dr. vet. med.

TRIGLAVSKA POPULACIJA GAMSA, NJEN RAZVOJ IN UPRAVLJANJE

V Območnem združenju upravljavcev lovišč (OZUL) Triglavskega lovskoupravljavskega območja (LUO) smo v zadnjem desetletju veliko pozornosti namenjali predvsem jelenjadi in tudi divjemu prašiču, ki sta okoljsko problematični vrsti, drugim vrstam divjadi smo namenili manj pozornosti. Sčasoma so nekatera lovišča začela opozarjati na morebitne motnje tudi v populaciji gamsa, zato smo se v začetku leta 2024 dogovorili, da bomo organizirali posvet o gamsu, ki smo ga izpeljali 30. avgusta 2024 v Trenti. Na temo stanja in razvoja triglavske populacije gamsa ter upravljanja z njo sta bila na posvetu med drugimi predstavljena tudi dva prispevka, ki ju kot enoten prispevek v skrajšani obliki predstavljamo v nadaljevanju.

Uvod

Triglavska populacija gamsa (*Rupicapra rupicapra* L.) je poleg kamniško-savinjske in pohorske populacije ena izmed treh tako imenovanih velikih gamskih populacij v Sloveniji. Živi na severozahodnem delu Slovenije (**Slika 1**) in obsega najznačilnejše gamsje habitate v gorskem in visokogorskem območju Julijskih Alp. V lovskoupravljavskem pogledu v celoti zavzema Triglavsko LUO, kamor spada šestnajst lovišč,¹ delno pa se razprostira tudi v sedmih

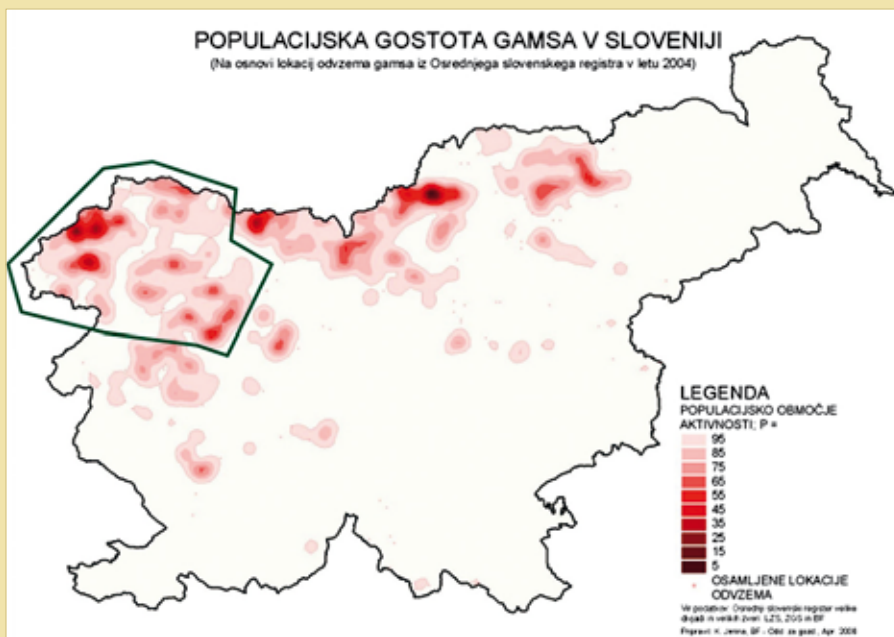
loviščih v Gorenjskem LUO² (Medveš, 2010). Skupna površina, ki jo poseljuje populacija, znaša 175.220 ha, lovna površina pa je precej manjša, 146.100 ha, zaradi velike nelovne površine, 25.110 ha, v lovišču s posebnim namenom (LPN) Triglav. Le-ta po zakonu o Triglavskem narodnem parku (TNP) spada v prvo varstveno kategorijo območij brez človekovih vplivov, torej tudi brez lova (Zakon o TNP, 2010). Kakšen je vpliv nelovnega

¹ Podbrdo, Porezen, LPN Prodi – Razor, Smast, Soča, Tolmin, LPN Triglav in Volče.

² Lovišča: Bled, Bohinjska Bistrica, Dovje, Jesenice, Kranjska gora, Nomenj - Gorjuše in Stara Fužina.

območja na celotno populacijo, je pojasnjeno v dolgoročnih in dvoletnih načrtih Triglavskega LUO (Lovskoupravljavski načrt XI. Triglavskega ..., 2023; Dvoletni načrt za XI. Triglavsko ..., 2023) in ga v tem prispevku posebej ne obravnavamo. Za triglavsko populacijo gamsa je značilno, da sta jo v sedemdesetih in osemdesetih letih prejšnjega stoletja bolj prizadeli boleznii gamsja kužna slepota (*Keratokonjunktivitis*) in gamsja garjavost (*Scabies*).

O triglavski populaciji gamsa je bilo opravljenih kar nekaj raziskav. Iz zgodnejšega obdobja je znana primerjava med triglavsko in pohorsko populacijo gamsa (Adamič, 1978), novejši sta primerjavi med triglavsko in zahodnovisokokraško populacijo (Koren, 2006; Dolinšek, 2015). Opravljena je bila primerjava telesnih mas gamsov iz visokogorskih in gorskih habitatov (Bidovec in Kotar, 1998; Koren 2006). O triglavski populaciji gamsa, njeni dinamiki, prostorski razširjenosti, kazalnikih populacije in upravljanju je bilo objavljenih več prispevkov (Koren, 1990, 1992, 1997, 1998, 1999, 2012). Gamsa so podrobno proučili tudi v LPN Triglav (Marenče, 2000) in na območju Porezna (Raspet, 1990). Novejši analizi sta bili opravljeni glede gamsje garjavosti

Slika 1: Območje triglavske gamsje populacije v Sloveniji

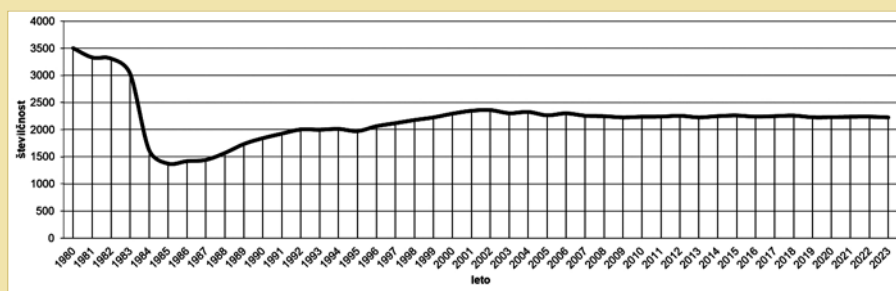
(Medveš, 2010) in monitoringa gamsa (Hvala, 2020). Omeniti velja tudi raziskave o prehranskih razlikah (nutritivni etiologiji) gamsov v TNP (Orešnik in sod., 2005). Nekatere najzanimivejše ugotovitve o triglavski populaciji gamsa smo osvežili in dopolnili z novejšimi podatki³ ter jih v poljudnejši obliki navajamo v tem prispevku. Stanje gamsje populacije prikazujemo z nekaterimi priporočljivimi kazalniki (Jerina in sod., 2013).

Številčnost, spolna in starostna sestava, prirastek in smrtnost populacije

Kazalnike stanja populacije prikazujemo na vzorcu enajstih⁴ lovišč iz Triglavskega LUO, za katere smo uspeli pridobiti natančne podatke o odvzemu⁵ gamsov v 44-letnem obdobju, 1980–2023. Obravnavana površina zavzema približno polovico površine celotnega Triglavskega LUO. Kazalnike stanja populacije smo določili s pomočjo matematičnega modela, ki temelji na tako imenovanem povratnem izračunu in na nekaterih drugih predpostavkah (Koren, 1997, 2012).

Številčnost populacije in še posebno njena dinamika razvoja skozi več desetletno obdobje sta pomembna kazalnika stanja populacije (Slika 2). Dinamiko številčnosti lahko razdelimo na pet obdobj.

1. Prvo obdobje, 1980–1985 (šest let), je obdobje največje številčnosti populacije, okoli 3.500 osebkov, in je obdobje, ko so populacijo prvič prizadele gamsje garje. Okrog leta 1980 je bila številčnost

Slika 2: Dinamika številčnosti triglavske populacije gamsa v obdobju 1980–2023

populacije tudi največja v času po drugi svetovni vojni in se je takrat hitro, v petih letih, zmanjšala za okrog 60 %, na manj kot 1.500 osebkov (Koren, 1999).

2. Drugo obdobje, 1986–1992 (sedem let), je obdobje ponovnega večanja številčnosti populacije. Le-ta se je linearno večala in dosegla število okrog 2.000 osebkov, kar je približno 60 % največje številčnosti iz leta 1980.

3. Tretje obdobje, 1993–1995 (tri leta), je obdobje, ko se je populacija številčno ustalila na okrog 2.000 osebkov.

4. Četrto obdobje, 1996–2002 (sedem let), je obdobje ponovnega večanja številčnosti populacije, ki se je linearno večala in dosegla število okrog 2.400 osebkov, kar je okoli 70 % največje številčnosti iz leta 1980. V tem obdobju je večanje številčnosti populacije kar malo presenetljivo, dokazali smo ga šele s posodobitvijo modela z novejšimi podatki. Do posodobitve je namreč veljalo pričiranje, da se je številčnost gamsov ustalila pri številu 2.000 osebkov.

5. Peto obdobje, 2003–2023 (enaindvajset let), je obdobje, ko se je populacija številčno ponovno ustalila na številu okrog 2.300 osebkov. Za zadnje desetletje velja, da so napovedi modela nekoliko manj zanesljive.

Večanje številčnosti populacije po pre-

hodu garij v grobem sledi rastni krivulji: drugo, tretje in četrto obdobje je obdobje največjega večanja populacije, peto obdobje je obdobje dinamičnega ravnovesja številčnosti populacije (Patton, 1992). Že na tem mestu velja omeniti, da je bilo večanje številčnosti populacije za vedno omejeno z velikim in enakomernim poseganjem v populacijo z odstrelom. Brez intenzivnega odstrela bi številčnost gamsje populacije zelo verjetno že dosegla številčnost iz obdobja največjega izbruha garij (Koren, 1997).

Druge kazalnike stanja populacije gamsa predstavljamo na *sliki 3*, in sicer kot stanje populacije v treh različnih letih, 1980, 1990 in 2000, ki predstavljajo obdobje izbruha gamsjih garij ter ponovno oživljanje (revitalizacijo) populacije po prehodu garij. Zaradi narave uporabljene modela so kazalniki v novejšem obdobju manj zanesljivi. Tudi predstavljena številčnost populacije na *sliki 3* v

letu 1980 je manjša kot je prikazana v predhodnem poglavju, saj v njej niso upoštevane velike nezabeležene izgube gamsov zaradi izbruha garjavosti v tistem obdobju.

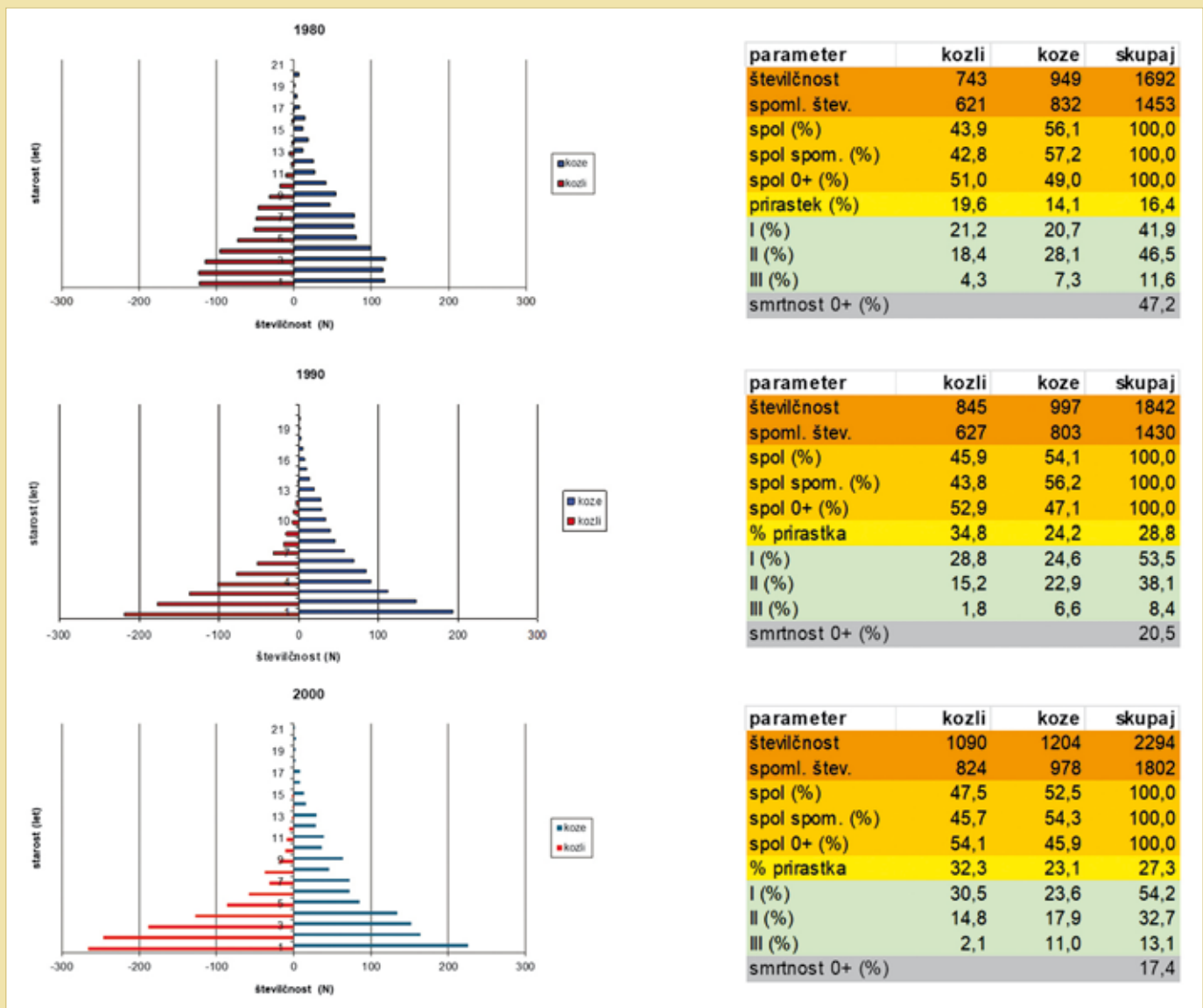
Spolna sestava populacije: V populaciji je nekoliko več koz kot kozlov. V dvajsetih letih po prehodu garij se spolno razmerje (terciarno) vedno bolj približuje razmerju 1 : 1, vendar je v populaciji še vedno za okrog 2 % več koz oziroma ženskega spola. Takšno stanje populacije poznamo pri uravnovešenih/stabilnih populacijah večine vrst divjadi (Tarman, 1992). Tudi za spolno razmerje spomladanske številčnosti populacije (brez mladičev) veljajo podobne ugotovitve. Za samo spolno razmerje mladičev (sekundarno) pa velja ravno obratno stanje. V populaciji je več moških mladičev in v dvajsetih letih (1980–2000) se je delež moških mladičev linearno povečal na 54 %. Večji delež moških mladičev je lahko povezan tudi s populacijsko gostoto (Tarman, 1992).

Starostna sestava populacije: V letu 1980, v času največje pojavnosti garij, je bila starostna sestava populacije precej porušena, v njej je bilo malo mladih gamsov, kar je lahko posledica največje prisotnosti garij v srednjem starostnem

³ Vir podatkov: OZUL Triglavskega LUO.

⁴ Lovišča: Log pod Mangartom, Bovec, Soča, Čezsoča, Drežnica, Kobarid, Smast, Tolmin, LPN Prodi - Razor, Ljubinj in Podbrdo.

⁵ V prispevku uporabljamo načrtovalski izraz odvzem, ki predstavlja skupaj odstrel in vse izgube.

Slika 3: Kazalniki stanja triglavske populacije gamsa v letih 1980, 1990 in 2000

Preglednica 1: Srednje telesne mase⁶ gamsov v kg v dveh obdobjih: 2006–2013 in 2014–2021

Obdobje	2006–2013	2014–2021	F	p
Kozli 0+	10,0	9,7	3,289	0,070
Kozli 1+	15,3	14,9	6,234	0,013
Kozli 2+	21,3	21,2	0,134	0,714
Kozli 3+–7+	24,4	24,1	3,243	0,072
Kozli 8+	24,5	24,3	0,577	0,448
Koze 0+	9,5	9,6	0,205	0,651
Koze 1+	14,3	14,5	0,003	0,957
Koze 2+	19,0	18,8	0,325	0,569
Koze 3+–9+	20,8	20,6	1,851	0,174
Koze 10+	20,0	19,5	4,171	0,042

razredu (Medveš, 2010). Že po desetih letih (1990), torej kmalu po prehodu garij, je stanje starostne sestave bistveno dru-

⁶ Pri izračunu telesnih mas je izločen vpliv meseca uplenitve (prilagojene srednje vrednosti); F = kazalnik statističnega testa; p = stopnja tveganja za trditve, da se med dvema obdobjema telesne mase razlikujejo.

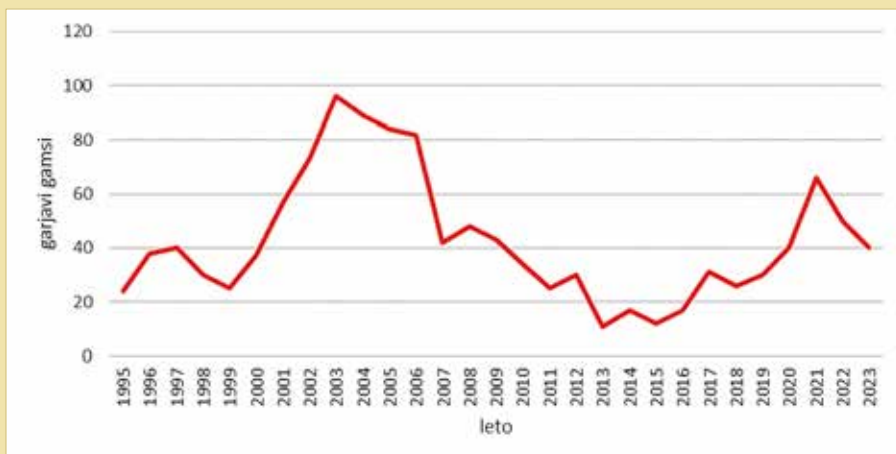
gačno, populacija dobi v grafu trikotno starostno obliko porazdelitve. To obliko obdrži tudi po nadaljnjih desetih letih, leta 2000. Ker je populacija v obdobju 1990–2000 obdržala podobno starostno sestavo, govorimo o uravnovešeni/stabilni starostni sestavi populacije (Patton, 1992). Še več, starostna sestava se je še

nekoliko izboljševala, saj se je povečeval delež starih gamsov, tako kozlov kot koz.

Prirastek in smrtnost populacije: V času garij je bil zaradi motnje prirastek populacije majhen. V času po prehodu garij se je prirastek povečal in stabiliziral na okoli 28 % od spomladanske številčnosti populacije. Takšen prirastek je bistveno večji od prirastka, za katerega se je v času pred izbruhom garij domnevalo, da obstaja v populaciji gamsa. Slednje je povezano tudi s smrtnostjo, za katero je veljala domneva, da je bistveno večja, kot je bila res. V času garij je bila npr. smrtnost mladičev velika in se je približevala 50 %, po prehodu garij se je zmanjšala in ustalila na deležu manj kot 20 %. Tudi prirastek in smrtnost populacije kažeta na številčno uravnovešeno/stabilno ter po sestavi dobro zgrajeno populacijo.

Telesne mase

Telesne mase gamsov so pomemben kazalnik stanja populacije, predvsem njene številčnosti. Trende telesnih mas v triglav-

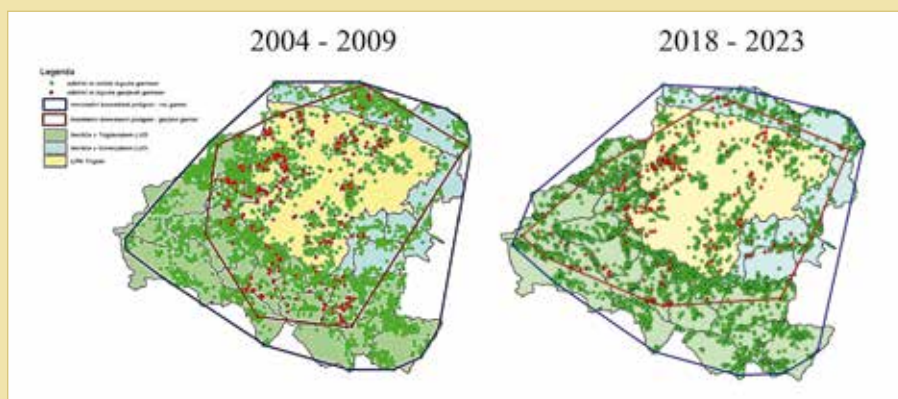
Slika 4: Dinamika gamsjih garj v Triglavskem LUO v obdobju 1995–2023

ski populaciji gamsa tekoče spremljamo že od začetka devetdesetih let prejšnjega stoletja. Spremljamo jih predvsem prek krivulj odvisnosti telesnih mas od starosti gamsov. Telesne mase gamsov so se začele povečevati po prehodu garj in po zmanjšanju številčnosti populacije (Koren, 1991, 1992). Nadaljnje spremljanje telesnih mas je potekalo predvsem v kontrolnem pomenu, da se telesne mase ne bi zmanjšale, kar bi kazalo na povečevanje številčnosti populacije (Koren, 2012). V preglednici 1 predstavljamo podrobnejšo statistično analizo gibanja telesnih mas gamsov v obdobju 2006–2021 za lovišča lovskih družin v Triglavskem LUO. Med dvema osemletnima primerjalnima obdobjema se telesne mase gamsov niso spreminjale, razen pri enoletnih kozlih in starih kozah, pri katerih so se telesne mase nekoliko zmanjšale ($p \leq 0,05$). Uravnovešene telesne mase kažejo na uravnovešeno številčnost populacije.

Gamsje garje

V zadnjih petdesetih letih so gamsje garje zelo zaznamovale gamsjo populacijo in so pomemben kazalnik populacijskega stanja, saj posredno kažejo na stanje številčnosti populacije (Valentinič, 1981; Bidovec, 1993; Medveš, 2010). V populaciji je bila bolezen na višku konec sedemdesetih in v začetku osemdesetih let prejšnjega stoletja, ko je zdesetkala številčnost populacije (Slika 2). Po glavnem prehodu garj so le-te v populaciji v manjši meri neprestano prisotne. Dinamiko gamsjih garj prikazujemo na sliki 4⁷ za vsa lovišča v Triglavskem LUO za obdobje 1995–2023. Ponovni manjši izbruh garj smo zabeležili v obdobju 2000–2006. Manjši izbruhi so v glavnem normalen pojav in ne dosegajo intenzivnosti glavnega izbruha. V obdobju 2007–2013 se je število primerov garj zmanjševalo in so leta 2013 dosegle najnižjo raven bolezni z le nekaj zabeleženimi primeri

⁷ Slika prikazuje odstreljene garjave gamse in poginule garjave gamse skupaj.

Slika 5: Prostorska porazdelitev odvzema in prisotnost garj v triglavski populaciji gamsa v dveh obdobjih: 2004–2009 in 2018–2023

v celotnem LUO. V zadnjem desetletju opažamo ponoven trend večanja števila garjavih gamsov.

Prostorsko porazdelitev gamsjih garj predstavljamo na sliki 5 za dve šestletni obdobji, 2004–2009 (Medveš, 2010) in 2018–2023, in sicer za celotno triglavsko populacijo gamsa.⁸ Poginuli in odstreljeni garjavi gamsi so na sliki označeni rdeče, drugi odvzem pa je obarvan zeleno. Za obe obdobji je značilno, da se gamsja garjavost pojavlja v osrednjem delu populacije, v robnem delu pa se garjavost ne pojavlja. Zanimivo je, da so se v prvem obdobju garje pojavile na najbolj južnem predelu populacije, v lovišču Podbrdo, na strmem, poraščenem in težko prehodnem predelu Kotla. V drugem obdobju na omenjenem območju nismo več beležili garj. Nasprotno se je zgodilo na najbolj zahodnem delu populacije na severnem, prav tako strmem, poraščenem in težko prehodnem območju Kobaridskega Stola v loviščih Bovec in Kobarid, kjer v prvem obdobju garj ni bilo zaznati, pojavile pa so se v drugem. Naslednje zanimivo dejstvo v obeh primerjalnih obdobjih je, da je bilo v prvem obdobju izločenih skupno 5.363 gamsov, v drugem pa 4.701 gams. Delež garjavih gamsov je bil v obeh obdobjih

⁸ Prostorski prikaz zajema vsa lovišča (16) v Triglavskem LUO in sedem lovišč v Gorenjskem LUO.

praktično enak: 6,9 % v prvem obdobju oziroma 6,8 % v drugem. Kljub številčnemu in prostorskemu nihanju gamsjih garj njihova prisotnost ne kaže na kakšne večje spremembe v številčnosti in sestavi triglavske populacije gamsa.

Gospodarjenje/upravljanje

Že pri gibanju številčnosti in kazalnikih stanja populacije smo omenili, da smo s posegom v populacijo z odstrelom poskušali zadržati številčno večanje populacije. V to so nas prisilile prejšnje izkušnje z gospodarjenjem/upravljanjem z gamsom, ker so povečano številčnost populacije po naravni poti zmanjševale tradicionalne

gamsje bolezni: kužna gamsja slepota v sedemdesetih in garje v osemdesetih letih prejšnjega stoletja. Podobna ugotovitev velja tudi za nekatere druge populacije gamsa v Sloveniji (Galjot, 1982). V preglednici 2 je predstavljen odnos odvzema gamsov do številčnosti populacije v obdobju po prehodu garj (drugo do peto obdobje iz poglavja o številčnosti populacije) za območje enajstih analiziranih lovišč. Po prehodu garj (1986–1992) in ponovnem številčnem večanju populacije je bil delež odvzema glede na številčnost še dokaj majhen, kar je v želji po ponovni obnovi (revitalizaciji) populacije tudi razumljivo. V naslednjih treh obdobjih se je delež odvzema povečal in ustalil na 20 %. Dejansko je delež iz narave odvzetih gamsov še nekoliko večji, saj v evidentiran odvzem niso zajete čisto vse izgube. Kljub temu je odvzem gamsov še vedno manjši od prirastka v višini 28 %. Pri tem je bistveno vprašanje, ali dovolj intenzivno posegamo v populacijo z odstrelom, da preprečujemo povečevanje številčnosti populacije, kar je pri upravljanju z gamsom tudi glavni cilj. Nekateri kazalniki v tem prispevku nakazujejo, da pri tem nismo najbolj uspešni, vendar spremljanje stanja (monitoring) gamsa (Hvala, 2020) v Triglavskem LUO le kaže, da v populacijo posegamo dokaj intenzivno.

V nadaljevanju analizo odvzema gamsa

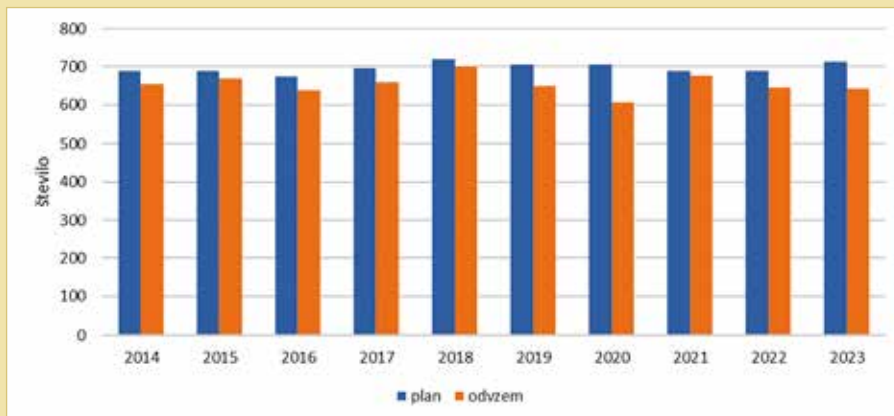
Preglednica 2: Številčnost, odvzem in delež odvzema gamsov po obdobjih

Obdobje	1986–1992	1993–1995	1996–2002	2003–2023
Številčnost (N)	11.935	5.983	15.583	47.285
Odvzem (N)	2.027	1.222	3.114	9.535
Delež (%)	17,0	20,4	20,0	20,2

predstavljamo za celotno Triglavsko LUO za zadnje desetletno obdobje, 2014–2023. Zanimivo je dejstvo, da načrt odvzema gamsa, v procesu načrtovanja, praktično v celoti upošteva predloge načrta posameznih lovišč. Naknadna usklajevanja načrta odvzema so zelo redka, kar kaže, da se lovišča, vsaj na ravni LUO, zavedajo pomena in cilja upravljanja/gospodarjenja s populacijo gamsa glede njene številčnosti. Desetletni načrt odvzema gamsa je zelo uravnotežen in se ne spreminja, brez izrazitega trenda, ter v poprečju znaša $697,4 \pm 13,0$ osebkov na leto. Zelo podobno je uresničevanje načrta z letnim povprečjem $654,7 \pm 23,8$ osebkov. Uresničevanje načrta je zelo dobro in (Slika 6) znaša 94 % za celotno desetletje (96 % in 92 % za dve petletki). Načrt odvzema gamsov in njegovo uresničevanje ponovno posredno kaže na uravnoteženo populacijo gamsa, predvsem na njeno uravnoteženo številčnost.

Spolno sestavo odvzema načrtujemo v razmerju 50 % kozlov : 50 % koz, dosežemo jo v razmerju 52 % kozlov : 48 % koz. Tako doseženo spolno razmerje velja tako za zadnje desetletno obdobje kot za dve petletki znotraj tega obdobja, velja pa tudi za desetletja nazaj. Najverjetneje je vzrok v ostankih zgodovinske tradicionalne miselnosti o nujnosti varovanja koz, ki izhaja še iz obdobja pred drugo svetovno vojno, ko je bil lov na gamsa v omenjenem območju tudi stvar divjega lova (krivolova) in preživetja.

Starostno sestavo odvzema v okviru spola načrtujemo po grobem modelu 60 %

Slika 6: Načrt odvzema gamsov in njegovo uresničevanje v obdobju 2014–2023

mladih gamsov, 30 % srednje starih in 10 % starih gamsov s tem, da se nekatere kategorije lahko medsebojno nadomeščajo. Doseženo starostno sestavo odvzema predstavlja *slika 7* in je zelo podobna tako za kozle kot za koze. Dosežena starostna sestava od modelnega stanja odstopa po večjem odstotku odvzema v razredu starih gamsov na račun mladih. Dosežena starostna sestava kaže glede na sestavo dobro zgrajeno populacijo z relativno velikim deležem starih osebkov. Starostna sestava odvzema samo še dodatno potrjuje ugotovitve o ugodnem stanju populacije, ki smo jo predstavili že v prejšnjih poglavjih.

Kot zanimivost na *sliki 8* predstavljamo odstrel in izgube gamsov v loviščih Bovec, Čezsoča, Log pod Mangartom in Soča v dvainsedemdesetletnem obdobju, 1951–2023. Omenjena lovišča so jedro triglavske gamsje populacije.

Iz vzorca omenjenih štirih lovišč lahko razberemo tako razvoj populacije kot tudi način poseganja vanjo in sta v veliki meri enaka z že predstavljenimi ugotovitvami o celotni triglavski populaciji gamsa. V obdobju 1965–1970 je populacijo

prizadela kužna gamsja slepota, kar se odraža v povečanem številu izgub. Ne glede, da je bil vzrok te bolezni prevelika številčnost populacije, se je v tem času odstrel zmanjšal, kar kaže na željo po ohranitvi številčnega stanja populacije. Sledilo je obdobje večanja številčnosti populacije, in sicer do pojava nove bolezni, gamsjih garij v obdobju 1977–1985. V tem obdobju je dozorelo spoznanje, da je treba z odstrelom bolj posegati v populacijo, sicer bo številčnost gamsov morala uravnavati narava sama. Temu obdobju je sledilo ponovno večanje populacijske številčnosti, vendar ob nadzorovanem odstrelu, ki ni dopustil povečanja populacijske številčnosti na raven iz obdobja pred pojavom garij. Slednje dejstvo se lepo pokaže tudi ob ponovnem manjšem izbruhu garij v obdobju 2000–2005, ki mu je sledil intenzivnejši odstrel. Po letu 2015 je letnih odstrelav gamsov nekoliko manj ob hkratnem ponovnem večanju pojava garij.

Zaključek

Vsi v prispevku predstavljeni kazalniki posredno kažejo na uravnoteženo in vitalno populacijo gamsa in ne kažejo na poslabšanje populacijskega stanja. Seveda smo obravnavali le nekatere kazalnike, obstajajo namreč tudi številni drugi dejavniki, ki prav tako vplivajo na populacijsko stanje gamsa, a v naši analizi niso bili zajeti. Zelo verjetni takšni vplivni dejavniki so še vsaj trije.

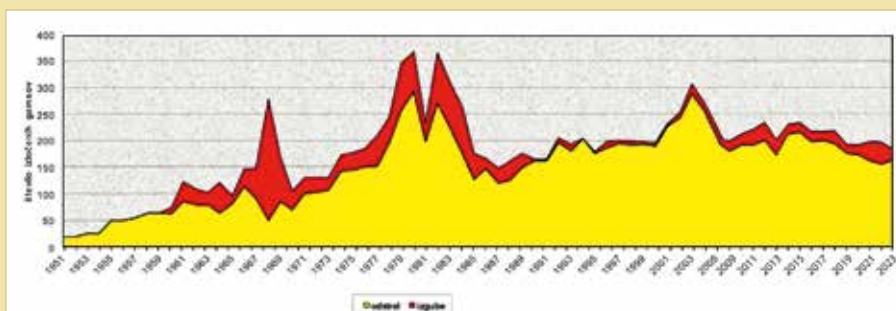
1. Medvrstni odnosi/vplivi: Na celotnem severozahodnem delu Slovenije se povečuje skupni odvzem biomase divjadi, kar še posebno velja za zadnjih dvajset let, in sicer predvsem zaradi širitve in

Foto: lojži Avesnik

Slika 7: Starostni sestav odvzema gamsov v obdobju 2014–2023

Slika 8: Odstrel in izgube gamsov v loviščih Bovec, Čezsoča, Log pod Mangartom in Soča v obdobju 1951–2023

populacijske gostitve navadne jelenjadi ter tudi divjega prašiča (Koren, 2024). Nosilna zmogljivost okolja je verjetno že dosežena, saj se to odraža na zmanjševanju populacijske številčnosti divjadi nekaterih drugih vrst, v prvi vrsti srnjadi. Obe populaciji, jelenjadi in divjega prašiča, se vedno bolj širita tudi v značilne gamsje habitate. Z nadaljnjo širitvijo obeh populacij lahko v prihodnje pričakujemo

tudi negativne medvrstne odnose med navadno jelenjadjo, divjim prašičem in gamsom. Omenjene medvrstne vplive moramo upoštevati v upravljavskem procesu načrtovanja odvzema vseh omenjenih vrst, kjer ima OZUL Triglavskega LUO pomembno vlogo.

2. **Vpliv turizma:** V zadnjem desetletju smo priča velikemu razmahu gorskega in visokogorskega turizma, pohodništva

ter drugih oblik prostočasnih dejavnosti v naravi nasploh. Turizem se v veliki meri širi tudi v značilne gamsje habitate, vznemirjanje populacije je vedno večje (Lorenčič, 2021). To težavo so že začeli reševati v TNP v loviščih LPN Triglav in LPN Prodi - Razor z uvajanjem mirnih con, kjer več vrstam, ne samo gamsu, zagotavljajo več miru (www.tnp.si/sl/park/narava/mirna-obmocja/). Smiselno bi bilo takšne mirne cone uvajati tudi v drugih loviščih, ki prostorsko zajemajo triglavsko populacijo gamsa, kjer lahko OZUL Triglavskega LUO ponovno odigra pomembno vlogo.

3. **Podnebne spremembe:** Spreminjanje podnebja, v zadnjih letih predvsem vroča poletja in mile zime, gotovo samostojno in najverjetneje tudi v povezavi z vplivom turizma in medvrstnimi vplivi vplivajo na populacijo gamsa. Spremljanje tovrstnih vplivov presega delovanje OZUL Triglavskega LUO, raziskovanja vpliva podnebja na populacije gamsa pa se že lotevajo drugod po svetu (Rainer in sod., 2021).

Mag. Iztok Koren,
univ. dipl. inž. gozd.;
OZUL Triglavskega LUO,
iztok.koren58@gmail.com

Peter Razpet,
univ. dipl. inž. gozd.;
OZUL Triglavskega LUO,
peter.razpet@zgs.si

(Uporabljeni viri so na voljo pri avtorjih prispevka.)

Foto: Oton Naglost

»SMREČICA, OJ SMREČICA, PONOSNA IN ZELENA ...«

Hladna zima, ki nas s svojim mrazom lahko prezebe do kosti, nas žene, da veliko svojega časa preživimo ob toplih ognjiščih naših hiš. Ko zbledijo živahne barve jeseni in se dnevi obarvajo v dolgočasne odtenke sivine, se ljudem kaj hitro toži po toplejših in bolj sončnih dneh. Že v davnih časih so ljudje v tem delu leta v svoja domovanja nosili tisto malo zelenja, ki mu narava ni odvzela življenja v najhladnejšem in najtemnejšem delu leta. Zelene vejice so ljudi spominjale na prijaznejše mesece v letu, ko je bilo lažje preživeti, saj je bilo hrane v izobilju in jih je sonce prav prijetno grelo. Kako se je v stoletjih in tisočletjih sploh zgodilo, da dandanes v decembrskem času ljudje v svoje domove prinašamo kar cela drevesa? In kot da to ne bi bilo dovolj nenavadno, nanje še obešamo svetleče, bleščeče in utripajoče okrasje. Kako se je sploh zgodilo, da so smrečice iz gozda zašle v božični čas? Ste se kdaj vprašali, od kod izvira običaj okraševanja božičnih dreves in kdaj se je to zanimivo početje sploh začelo? Prav zares ima že sivo in dolgo brado in v resnici praznično okrašeno drevo pomeni precej več od vsega potrošniško obarvanega brezumja, ki v decembru zavzame sodobni svet.

Zimski solsticij – rojstvo novega sonca

Se preden je krščanstvo z vso silo vdrlo v evropski prostor, so ljudje častili naravo in opazovali njeno spreminjanje. Ljudem so vsakdanje življenje krojili poganski bogovi, ki so jih častili na svojevrstne načine. Čas okrog božiča

je bil od nekdaj prav poseben čas. V tem delu leta je sonce najnižje nad obzorjem in najšibkeje sveti na ta svet. Svetel del dneva je kratek, hladen in siv, noči pa so dolge, mrzle in neizprosne. V poganskih časih so ljudje v tem delu leta kurili kresove. Topel in svetel ognjeni plamen je v njihovih očeh predstavljal mlado, komaj rojeno sonce. Ljudje so verovali,

da morajo utrujenemu zimskemu soncu na neki način pomagati, da se bo lahko ponovno vzelo visoko v nebo. Kres, ki so ga na Slovenskem kurili v obdobju, ki sovpada z zdajšnjim božičnim časom, so imenovali Svarožič. V poganskem verovanju je bil Svarožič sin Svaroga, enega najpomembnejših slovanskih bogov. Ko so Slovani postopoma sprejemali krščanstvo, se je veliko poganskih praznikov na neki način prelilo v krščanska praznovanja. Praznovanje zimskega solsticija, ki je bilo sicer povezano s Svarožičem, so Kristjani povezali z Jezusovim rojstvom in tako v tem času praznujemo božič – rojstvo malega Boga (Jezusa Kristusa). Božič kot izraz in kot praznik tako v sebi nosi sled poganskega čaščenja ciklov narave.

Nekoč je bila v kotu le zelena veja ...

Nekdaj so v domove ljudje prinašali le zelene veje. V sivini zime in v dolgih zimskih nočeh so bile simbol novega rojstva in življenja. Majhne vejice so v stoletjih postala cela drevesa. Srednjeveška Evropa je praznična drevesa postavljala tako, da so v resnici visela s stropa in so bila obrnjena narobe. V srednjem veku je bila trikotna oblika drevesa, ki je narobe obrnjeno viselo s stropa navzdol, simbol Svete Trojice (Oče, Sin in Sveti Duh). Tak način postavljanja prazničnih dreves je bil razširjen v srednji Evropi.

O prvih okrašenih drevesih, ki so bila podobna zdajšnjim in so jih ljudje postavljali v božičnem času, zapisi segajo v daljno 16. stoletje na območje Nemčije. Takrat so družine v svojih domovanjih že postavljala božična drevesa. V 17. stoletju so trgovci na mestnih trgih prodajali božična drevesa, ki so bila okrašena z jabolki, prestami, papirnatimi rožami, različnimi sladkarijami in svečami. Velik razmah postavljanja okrašenih dreves se je zgodil v Veliki Britaniji, ko sta kraljica Viktorija in princ Albert okrašeno drevo postavila v windsorski palači. Britanci so novost takoj posvojili in krašenje dreves je postala njihova priljubljena navada.

V deželo Kranjsko je običaj postavljanja božičnega drevesa prišel mnogo kasneje. Prvo božično smrečico naj bi postavili v gostilni v centru Ljubljane v bližini Zmajskega mosta šele leta 1845. Tedaj je bilo postavljanje takih dreves

Smreke, odete v snežno odejo.

Vir: <https://www.posterazzi.com/view-of-snow-covered-spruce-trees-in-rural-forest-of-cm>

Zimski dnevi so najkrajši pred božičem. Takrat sonce najbolj utrujeno sveti na zaspano in sivo pokrajino.

predvsem opravilo meščanov in bogatejšega sloja prebivalstva, ki je imelo stik z nemškimi običaji. Na podeželju so se navade in tradicije spreminjale počasneje. Na naših tleh je postavljanje okrašenih božičnih dreves doživelo svoj razcvet v času po prvi svetovni vojni. Takrat je božično drevo postalo eno izmed najpomembnejših in najbolj priljubljenih simbolov decembrskih praznikov tako

v mestih kot na podeželju. Okrašenega božičnega drevesa se ni upal znebiti niti socializem, ki je božično smrečico le preimenoval v novoletno jelko, namesto jaslic pa je pod drevo postavil zgodbo o dobrem Dedku Mrazu, ki v živalskem spremstvu prihaja iz mrzlih delov sveta, v svojem pletenem košu pa otrokom nosi darila in dobre želje.

Kam in kdaj oditi po smrečico?

Nekateri gredo po praznično drevo v velike trgovske centre in si v množici umetnih drevesc izberejo tisto, ki po obliki, barvi in še čem najlepše pristaja njihovemu domu. Drugi pa pri tem prisegajo na posekana drevesa. Njihova slaba lastnost je, da jim v toplini decembrskega doma postopoma odpadajo iglice in marsikdo zato tarra nad smetmi, ki jih puščajo v sterilno čistih stanovanjih. Zato marsikdo meni, da so primernejša umetna drevesa, ob tem pa se polni egoizma največkrat ne vprašamo, kaj se bo zgodilo s kupom žice in plastike, ko bo umetno božično drevesce nekega dne odslužilo svojemu namenu. Reciklirati ga namreč ni mogoče; odpeljali ga bodo nekam daleč stran od naših oči – v tuja oddaljena morja. Od tam namreč slaba vest ne bo več mogla potrkati na našo dušo.

Toda v resnici bi bilo potrebno malo znanja in pristnega stika z naravo, da bi v dnevnih sobah lahko imeli čisto prave, v gozdu posekane smrečice in jelke, ki svojih iglic ne bi brezbrizno odmetavale z vej. Vedeti je treba, kdaj moramo drevesa posekati. Avtorja

Ob naših toplih ognjiščih iglice kmalu začnejo odpadati s smrekovih vej, kar zelo jezi pridne gospodinje, ki se trudijo s pospravljanjem in pometanjem iglic, ki v velikem številu vztrajno odpadajo s suhih vej.

Johanna Paungger in Thomas Poppe v svoji knjigi Vse ob svojem času pišeta o spreminjanju narave v povezavi z luno in o uporabi luninega koledarja v vsakdanjem življenju. Navedeno je, da moramo božična drevesa posekati tri dni pred enajsto polno luno v letu. Včasih je to že v novembru. Če je drevo posekano ob pravem času glede na luno, potem jelkine iglice sploh ne bodo odpadle, smrekove pa se bodo na vejah obdržale precej dlje kot sicer.

Kljub temu pa ne morete kar brezglavo švigniti v gozd in posekati prvo lepo smrečico ali jelko, ki jo boste videli. Če vas pri tem dejanju zaloti inšpektor, vas lahko na podlagi Zakona o gozdovih pošteno oglobi in vam tako še dodatno sprazni že tako oguljeno praznično denarnico. Drevesa, ki jih prodajajo v zimskem času, morajo imeti dovoljenje za posek in prodajo. Posebne nalepke – plombe za praznična drevesa – izdaja Zavod za gozdove Slovenije. Če torej kupite drevo s takim dovoljenjem, ste lahko prepričani, da s posekom drevesa ni nastala nobena škoda, saj je bilo posekano v skladu s sonaravnimi in trajnostno naravnanimi smernicami gospodarjenja s slovenskim gozdom. Smrečice in jelke, ki v decembru niso praznični blišč v naših domovih, po navadi posekajo na zaraščajočih se kmetijskih površinah, pod daljnovodi ali pa v namenskih nasadih.

Praznična drevesa morajo biti preprosto lepa. Kaj to pomeni? Njihova krošnja mora biti gosta, zbita in stožčasto oblikovana.

Dedek Mraz je mitološko bitje, ki se je na Slovenskem prvič pojavil konec leta 1948. Tega sivolasega dobrotnika s polhovko na glavi je tedanja oblast povzela iz novoletnih otroških praznovanj iz Sovjetske zveze. V letu 2020 smo Dedka Mraza vpisali v sezname pomembne slovenske kulturne dediščine.

Vir: <https://www.starearazglednice.si/post/181556799766/dedekmraz-dedekmraz-ka-kr%C5%A1nega-stav-slovensko>

kr%C5%A1nega-stav-slovensko

Foto: Mateja Kišek Vork

Vir: <https://openart.ai/community/3C5pOr4am9YoFmO8p>

Čas poseka smrečic in jelk vpliva na hitrost odpadanja iglic. Stara ljudska modrost pravi, naj bi božična drevesa sekali tri dni pred enajsto polno luno v letu. V tem primeru jelkine iglice sploh ne bodo odpadle, smrekove pa se bodo na vejah obdržale precej dlje kot sicer.

Veje morajo biti ravno prav dolge, ne predolge in ne prekratke. Med okrašenimi drevesi se zato največkrat znajde v Sloveniji domorodna navadna smreka. Jelka ima za sodobnega potrošnika, ki prisega na popolnost, pogosto preveč nepravilno oblikovano krošnjo s predolgimi in redkimi vejami. Od tujerodnih drevesnih vrst se kupci najraje odločajo za kavkaško jelko, ki druge vrste prekaša po lepoti. Največkrat jo gojijo v nasadih, v Slovenijo pa iz tujih dežel pripotuje v loncih.

Častimo raje življenje namesto plastičnega blišča

V mnogih kulturah so zimzelena drevesa simbolizirala novo življenje, rodovitnost in ponovno rojstvo. Pozimi, ko je večina naših dreves oguljena vse do suhih vej in v sivi zimi ne dajejo vtisa živega, so zelena drevesa pravi blagoslov in pomenijo novo upanje. Od nekdanj so ljudje z okraševanjem živih zelenih dreves praznovali cikle narave in spremenljivost letnih časov. Podobno je bilo tudi drugod po svetu. Egipčani so, npr., častili tista drevesa, ki so bila v njihovem okolju vedno zelena – palme!

Drevesa so bila od nekdanj središče praznovanja in simbol upanja, življenja in tudi povezanosti med ljudmi. Morda bomo imeli to v mislih v letošnjem prazničnem času, ko bomo po ustaljenih navadah, tako kot vsako leto doslej, s podstrešja ponovno potegnili zaprašene

Foto: Mateja Kišek Vovk

Umeten praznični blišč na vejah umetnega noveoletnega drevesa

škatile, polne plastičnega kiča in lučk. V resnici decembra ne praznujemo bleščečega okrasja in gore daril, ki jih kupimo ali dobimo od bližnjih. Praznujmo raje življenje! Praznujmo spreminjanje narave, ki nas obdaja in pogledimo onkraj zaslepljujočega okrasja, ki nas slepi. Konec leta naj bo čas, ko se umirimo in se ponovno zavemo, da smo le en majhen del dovršene popolnosti – narave.

Dr. Mateja Kišek Vovk

Viri in literatura:

Dr. Janez Bogataj. Slovenija praznuje: Sodobne šege in navaden na Slovenskem. Mladinska knjiga, 2011.

Saša Bojc. 2023. Dr. Janez Bogataj. Krašenje s slamnatimi zvezdami, jabolko, medenjaki in svečami. Delo.

Matjaž Mastnak. 2014. Barvita predstava. Johanna Paungger in Thomas Poppe. 2009. Vse ob svojem času.

Zanimivosti

- Tisti, ki želijo biti najbolj eko in zeleni, v svoje domove ne prinesejo umetnih smrečic niti drevesc, ki so bila posekana v gozdu. V dnevno sobo postavijo kar dobro ukoreninjeno smreko v loncu! Vse lepo in prav, toda smrečice so pozimi v mirovanju in na tak način preprosto preživijo vsakoletne nizke temperature. Prihod v toplo dnevno sobo za drevo pomeni, da je pomlad pred vrati in da lahko začne s pripravami na novo rastno sezono. V drevescu se začne pretok rastlinskih sokov s polno paro, ko pa decembrski blišč ugasne, drevesa v loncih največkrat končajo kot zunanja okrasna drevesa ali jih *skrbni* lastniki celo posadijo v gozd. Tam pomlad kar naenkrat izpuhti, saj je pred njimi še kar nekaj dolgih tednov, ko jih bo zima stiskala v svoj leden objem. Navkljub dobrim željam lastnikov, da bi njihova božična drevesca še dolgo rasla, takšne smreke po navadi klavarno propadejo.

Vir: <https://caribbeanplants.co.uk/product/christmas-trees-nadinnenn-fr/>

Božično drevo v loncu

Vir: <http://www.newlandsnursery.co.uk/christmas-trees/>

Umetni nasadi dreves, ki svoje življenje končajo kot praznična drevesa.

Nova dognanja o razširjanju zlatega šakala

Znano je, da je zlati šakal (*Canis aureus*) svoje območje razširjenosti v Evropi v kratkem času eksplozivno razširil na tisoče in tisoče kilometrov. Pred nedavnim se je priselil tudi v nova okolja in je segel že vse do severa polarnega kroga na Finsko in Norveško ter na nasprotni strani južno do Iberskega polotoka.

Raziskovalci z Univerze v Ouluju na Finskem so v sodelovanju s poljskimi, norveškimi in španskimi znanstveniki raziskali izvor in morebitne selitvene poti treh zlatih šakalov, ki so jih opazili na mejah njihovega območja razširjenosti. Študija je objavljena v reviji *Mammalian Biology* (Biologija sesalcev).

Genetske analize, ki so jih opravili raziskovalci, so pokazale, da je šakal, ki so ga odkrili na Finskem, prepotoval do Sodankyläja približno 2.500 kilometrov iz zahodne

panonske populacije (živeči v Avstriji, na Madžarskem in Hrvaškem). Šakal, ki so ga opazili v regiji Tromsø na Norveškem, je prepotoval 1.500 km iz baltske šakalje populacije ali pa 3.400 km s Kavkaza.

Šakalji posameznik, ki so ga odkrili na Pirenejskem polotoku, domnevno izvira z zahodne Panonske nižine (1.650 km), čeprav je mogoče, a manj verjetno, da je prišel tudi z jadranskega območja (1.300 km). Genetska študija je pokazala, da se zlati šakali razširjajo na nova območja iz več izvornih populacij, vključno iz osrednjih območij in iz nedavno poseljenih novih območij.

Vsi omenjeni in proučeni šakalji osebkovi so bili moškega spola in so bili selitvene živali (migranti) prve generacije, kar pomeni, da so bili novoprišleki. Raziskovalci niso odkrili dokazov o križanju z domačimi psi. Njihovi rezultati so po-

trdili tudi prejšnje ugotovitve o genetski enotnosti zlatih šakalov (*Canis aureus*); tako finski kot španski posamezniki so pripadali najpogostejši evropski materinski liniji.

»Prej so strokovnjaki domnevali, da zlati šakali, ki so dosegli Finsko, izvirajo iz že ustaljene baltske šakalje populacije, vendar je ta študija pokazala, da se lahko odselijo (migrirajo) zelo daleč, celo tisoče kilometrov. Tudi volkovi (*Canis lupus*) so že dokazali, da nemalokrat potujejo več kot tisoč kilometrov od njihovega izhodiščnega mesta,« je povedal prof. Jouni Aspi z Univerze v Ouluju.

Po mnenju raziskovalcev je bilo poleg šakala, ki so ga opazili v kraju Sodankylä na Finskem, potrjenih še sedem primerov opažanj zlatih šakalov, nazadnje v Ivalu (območje Finske) avgusta 2024.

Omenjena študija dokazuje, da so zlati šakali sposobni

prepotovati osupljive razdalje in v zelo različnih okoljskih razmerah ter vzpostaviti nove družinske trope in populacije tudi v ekstremnih podnebnih razmerah, kar poudarja njihovo izjemno odpornost in prilagodljivost.

Podnebne spremembe (zlati šakal velja kot toplotoljubna vrsta) so bile verjetno eden od pglavitnih vzrokov za njihovo širitev. Toda vrsta se očitno zlahka prilagaja tudi hladnemu vremenu in dokazano lahko preživi v hladnih gorskih območjih z debelo snežno odejo.

Zlati šakal je večji od lisice, vendar veliko manjši od volka. Na Finskem zlati šakal ni invazivna vrsta, ki bi jo vnesli neposredno ljudje, ampak tja po naravni poti razširjena nova vrsta kanida, ki je zato zavarovana v skladu s tamkajšnjim zakonom o ohranjanju narave.

Zlati šakal, ki je prehransko oportunistični vsejed, se prehranjuje predvsem z malimi sesalci in mrhovino, uživa pa tudi rastline, ptice in majhne parkljarje ter pleni telesno manjšo živino. Spreten je pri izkoriščanju virov hrane, ki mu jih posredno v okolju zagotavljajo ljudje.

Zlati šakal zaseda ekonišo prehranjevalne verige med lisicami in volkovi, kar pomeni, da verjetno prehransko in okoljsko/teritorialno tekmuje z njima in tudi s tujerodnim rakunastim psom.

Pripravil:
Boris Leskovic

Vir:

Wiesław Bogdanowicz s sod. (2024): Species on the move: a genetic story of three golden jackals at the expansion front; *Mammalian Biology*. DOI: 10.1007/s42991-024-00452-0

Zlati šakal (*Canis aureus*)

Foto: Lojzi Avsenik

Na kratko iz tujega tiska ...

Avstrija: V Avstriji so septembra spet potrdili izbruh bolezni modrikastega jezika pri govedu; nazadnje so ga leta 2016. Agresiven virus serotip 3 so odkrili na Vorarlbergu, na Štajerskem pa manj simptomatičen virus serotip 4. Virus je patogen za prostoživeče prežvekovalce, govedo, ovce, koze in kamele. Za človeka ni nevaren. Kljub izbruhu tega virusa pa v Avstriji še vedno niso zabeležili primerov afriške prašičje kuge (APK), medtem ko je v sosednjih državah že precej razširjena.

(Weidwerk, 10/2024)

Hrvaška: Na območju občine Križ, v Zagrebski županiji, so potrdili že četrty primer ptičje gripe (avirarne influence), tokrat pri labodu. Od lani je na Hrvaškem v veljavi Uredba o ukrepih za preprečevanje pojava in širjenje te bolezni, ki določa obvezno zadrževanje vse perutnine in ptic v zaprtih ogradah, kjer ni mogoč stik s prostoživečimi pticami. Na farmah morajo obvezno opravljati tudi številne higienske in biovarstvene ukrepe.

(Dobra kob, 10/2024)

Nemčija: V kraju Ostalb, v Baden-Württembergu, je lovec ustrelil divjega kunca (*Oryctolagus cuniculus*), ki se je nenavadno obnašal (se opotekal in ni kazal strahu pred ljudmi). Z laboratorijskimi testi so potrdili zajčjo mrzlico oz. tularemijo, ki se lahko prenese tudi na ljudi. Čeprav je to zaenkrat prvi primer, so opozorili, da morajo biti lovci pozorni na divje kunce, ki bi kazali znake te bolezni, za pse pa naj bi poskrbeli, da ne bi prišli v stik z njihovimi trupli.

(Pirsch internet, 31. 10. 2024)

Nemčija: Od sredine avgusta je v Severnem Porenju-Vestfaliji in Spodnji Saški vse več primerov miksomatoze, virusne bolezni divjih kuncev. Inkubacijska doba bolezni traja le nekaj dni in je zanjo značilna visoka stopnja smrtnosti (kar 80 %). Zvezni raziskovalni inštitut za zdravje živali pričakuje, da se bo bolezen hitro razširila tudi v sosednje zvezne države. Nemška lovska zveza priporoča izogibanje

Foto: Miha Krcfel

Divja mačka (*Felis silvestris*)

lovu na divje kunce na območjih, kjer opazijo vedno več poginulih primerkov te vrste. Prav tako so morali začasno prekiniti lov na fazane, dokler ne minejo vsaj štirje tedni od zadnjega pojava obolenih divjih kuncev. Zvezni raziskovalni inštitut trenutno poskuša ugotoviti, ali lahko tudi pikajoče žuželke prenašajo virus in če je sev virusa isti kot tisti, ki je povzročil okužbe teh živali v zadnjem desetletju v Franciji, Veliki Britaniji, Španiji in na Irskem.

(Deutscher Jagdverband internet, 1. 11. 2024)

Italija: V Italiji medvedji napadi na ljudi postajajo vse pogostejši. Medvedka KJ1 je »terrorizirala« turiste in prebivalce na severu Italije, v regiji Trentino. S seboj je vodila vsaj enega mladiča, ko je napadla tudi dva francoska turista. Kmalu zatem je napadla še švicarskega turista. Ko so medvedko našli, so jo kljub negodovanju italijanskih aktivistov usmrtili. KJ1 pa ni edini medved, ki je strašil in ogrožal italijansko prebivalstvo, saj je leto pred tem medvedka Gaia do smrti ranila tekača. Tisto medvedko so zatem ujeli, zdaj pa čaka na premestitev v posebej urejeno ogrado v Schwartzwaldu. Problematična medvedka je ime-

la prav tako problematičnega in napadalnega brata Bruna, ki so ga nekaj let pred tem ustrelili zaradi prepogostih obiskov naselij. Medveda – brat in sestra – sta potomca medvedke Jurke, ki so jo pripeljali iz Slovenije. Zaradi pogostega stika z ljudmi je tam postala skoraj turistična zanimivost in je izgubila naraven strah pred ljudmi.

(Agrarheute internet, 31. 7. 2024)

Švedska: Oktobra sta med lovom na losa enajstletni sin in oče s psom naletela na medvedji brlog. Pes je kmalu pred njim pričel lajati, nakar je na dečka iz brloga planil medved. Oče je v hipu segel po puški, da bi obranil sina, in medveda ustrelil. Sledila je preiskava lokalne policije, saj je na Švedskem odstrel rjavega medveda zunaj dovoljene lovne dobe in potrjenega načrta odstrela hujši lovski prekršek. Oče in sin sta bila zelo preplašena, vendar naj bi si že naslednji dan želela spet na lov.

(Pirsch internet, 26. 10. 2024)

Nemčija: Na Bavarskem se je izkazalo, da je mlada mačka, ki so jo poleti pripeljali v društvo za varstvo živali in narave, pravza-

prav evropska divja mačka (*Felis silvestris*). Po nekaj tednih zadrževanja živali v prostorih društva naj bi se zaradi drugačnega obnašanja pojavil sum, da ne gre za domačo mačko (*Felis catus*), temveč za primerek divje mačke, zato so naročili genetski test. Oktobra so že izvedeli, da je njihov varovanec res prava divja mačka, v Nemčiji redka in ogrožena prostoživeča vrsta zveri.

(Pirsch internet, 22. 10. 2024)

Italija: Furlanije-Julijske krajine zaenkrat še ni prizadela afriška prašičja kuga (APK). Vendar pa v sosednji državi pozorno spremljajo epidemiološke razmere zaradi več novih primerov APK v sosednjih območjih/regijah: Piemont, Lombardija in Emilia - Romagna. Za ohranitev zdravstvenega stanja po naročilu veterinarske službe opravljajo preventivne ukrepe, ki se najbolj nanašajo na zakol prašičev. Trenutno je dovoljen le zakol prašičev na domu, za lastno uporabo, vendar s pogojem, da je zagotovljen predpisan postopek pravilnega odstranjevanja stranskih klavnih delov.

(Caccia passione internet, 3. 11. 2024)

Pripravila:
Ana Marija Bolčina

FRANC ČERNIGOJ

Ptice in luna

*V golih vejah taščica poje –
kot bil bi maj ...
To je, oj, že jesen.*

*Tako grozljivo prši ...
Umrla so listi v zavetje,
nje pesem mednje svetlika.*

*Tako čudno voda šumi!
Zdaj je oj mokro povsod.
Tudi v naših očeh ...*

Ko sem bil tri- ali štiriletan pob ...

V zgodnjem otroštvu so bile zame ptice nekaj na meji med stvarnim in sanjskim. Preletavale so črto, ki je ločila moje dožemanje tega sveta in onega v moji domišljiji ...

Tistikrat nisem imel več kot tri ali štiri leta. V kasnem poletnem popoldnevu, že bolj pod večer, sem stal za našo hišo,¹ nad Jamo. Zrak je bil presijan od večernega poševnega sonca in je brenčal od mnogih žuželk. V Visokem griču, na drugi strani Jame, je kot iz nekega drugega sveta kukala kukavica. In tistikrat me je obšlo, da sem naglas zaklical: »Buh, dé mi frfluti, dé bom frlju!«²

Káko leto ali dve kasneje, poleti, sem sedel na robu Gore² in z očmi spremljal lastovke v letu. O, da bi jaz lahko letel!

»Tista lastovka sem jaz!« sem si izbral eno. In že sem letel z njo v prostranstvu, vijugal po nevidnih zračnih poteh, se spuščal in se spet dvigal ter ščebetal ...

In zdaj, ko skoraj osemdesetletnik, skušam podoživeti tiste slike, ne vem, ali je bilo vse res.

Vse je bilo res, vse, kar sem doživljal v tistem času, iz čiste nebeške luči spletenem.

Ptice so bile in rumene rože³ vrh zidu požgane hiše ...

Mlade šojke ...

Sem imel takrat že šest let ali ne?

Dan za dnem sem se sam igral gor nad hišo, v Špíleh. Z Vrh Maticovga je zdaj pa zdaj priletela šoja in poniknila v Globoko jamo pod

¹ za našo hišo – za Gidlevo hišo na Predmeji

² Gora – planota nad Zgornjo Vipavsko dolino

³ Rumene rože vrh zidu požgane hiše – skoraj vse hiše na Dolu, na zdajšnji Predmeji, so bile med vojno požgane. Spominjam se golega zidu dela še neobnovljene Gidleve hiše. In rumenih rož na vrhu zidu ...

Visokim gričem. Kot bi imela nekaj v kljunu, se mi je zdelo.

»Gvišno ima nekje v Globoki jami gnezdo in nosi mladičem jest,« mi je rekel tata, ko sem mu to povedal.

»Grega poiskat gnezdo!« sem ga zaprosil.

»Kar sam beži, jaz nimam časa,« me je skušal odpraviti.

Da bi šel sam? Še nikoli nisem bil sam v Globoki jami. Globoka jama je tako globoka in temna in stara mama mi je pravila, da so tam videli moža brez glave. Ne, sam ne grem!

Obesil sem se očetu za roko in poskakoval zraven njega kot spočit kozliček.

Šla sva po stezi, čez Vrh Maticovga, pod Visokim gričem in nad Globoko jamo.

»Zdaj pa le glej gor pod vrhove smrek!« mi je rekel tata. »Če zagledaš kaj bolj gostega, mi povej. Ti beži kar naglih, jaz grem malo bolj nizko.«

In sem se, z nazaj nagnjeno glavo, opotekel po grdem svetu. Spotaknil sem se ob korenino smreke in padel.

»Glej, kod hodiš!« je zajical tata.

Potle sem bil bolj previden. Pred vsako smre-

Narisal: Igor Pčulin

»Saj bova hitro nazaj! Samo gnezdo poiščeva!« sem sitnaril.

»A misliš, da se gnezdo dobi kar tako! Bogue, na kateri smreki je! Gvišno je prav pod vrhom, da ga s tal še videt ni.«

»Daj, tata! Beži z mano!« sem ga prosil.

»Boš ja šel z otrokom! Vidiš, kako si želi!« se je sem od loncev oglasila še mama.

»No, pa grega!« je pristal tata in vstal od mize. »Samo tja in nazaj! Se mi zdi, da vem, kje bi bilo gnezdo!«

ko sem se ustavil, z očmi preiskal veje, od vrha do tal, in počasi stopil naprej.

»Tata!« sem poklical, ko je izginil proti Globoki jami. Nisem tel ostal sam.

»Kaj zijaš!« se je oglasil.

»Nič, se mi je zdelo, da sem zagledal gnezdo,« sem se zlagal.

Že sva prišla skoraj na drugo stran jame, ko me je tata poklical: »Francelj, pridi sem!«

»Si ga dobil?« sem zavpil in že sem bil pri njem.

»Vidiš tisto gosto reč pod vrhom one smreke?« mi je kazal z roko. Res, pod vrhom visokega drevesa je bilo nekaj temnega, veje ne bi mogle tako gosto rast.

»Vidim,« sem dahnil. »Misliš, da je gnezdo?«

»Ja, gotovo je gnezdo, in to veliko. Ali od beverce ali od šoje ...«

»Ali splezam gor?« sem ga vprašal in že stekel proti smreki.

»Pazi, visoko je! Trdno se drži in glej, da ne stopiš, na kako suho vejo, da se ti ne zlomi!«

Ko beverca sem se zagnal gor po smreki. Veje so bile zdrave in gosto raščene, jaz pa sem bil droben in sem se z lahkoto rinil med njimi.

»Ne glej dol,« sem slišal tata, »da se ti ne zavrti v glavi!«

Že sem bil prav pod gnezdom. Takrat je nekaj zaprhutalo mimo mene. Ustrašil sem se, da sem skoraj izpusstil vejo. Bila je stara šoja. Nasršena se je ustavila na sosednji smreki, skakala z veje na vejo in vreščala.

»Ne boj se!« je spodaj kričal oče. »Ne bo se zagnala vate! Poglej, kaj je v gnezdu, potle pridi dol!«

Počasi in previdno sem se potegnil do gnezda in pokukal čez rob. Noter so se tiščali mladiči. Bili so že veliki, tako da je bilo gnezdo že skoraj premajhno. Stisnjeni sami vase so strmeli vame, iz puhastega perja so moleli kljuni in se svetile oči.

»So! Mlade šojke so!« sem kričal kot iz uma.

»Koliko jih je?« sem spodaj zaslišal očeta.

Preštel sem kljune. Bili so štirje.

»Štiri, štiri so! Kako so lepe!«

»Dobro! Zdaj pa splezaj počasi dol!« je glasno ukazal oče.

»Ne, nesel jih bom domov, imel jih bom v fúložu!«

»Pusti jih na miru! Doma ti bojo poginile!«

»Ne, ne bojo! Zdaj jih vzamem s sabo!« si nisem dal nič dopovedat.

Visel sem gor ob gnezdu in se drl. Okoli mene je letala stara šoja in se tudi drla, spodaj pa je kričal tata in mi grozil, da bo prišel sam pome, na smreko. A ni nič pomagalo. Dol sem zlezal komaj, ko mi je tata obljubil, da jih bo prišel sam iskat, čez dan ali dva, ko še malo zrastejo.

Tisti dan se nisem več igral. Ves čas sem mislil na mlade šoje. Bojo čakale v gnezdu še toliko časa, da jih pride tata iskat, ali se bojo prej razpeljale? Strah, da bojo prej zapustile gnezdu, je bil skoraj neznošen.

Zvečer dolgo nisem mogel zaspat. In ko sem zaspal, sem sanjal o šojkah v gnezdu ...

Čirik - čirik - čirik se oglašča pastirička ...

Na Križcu pasem. Sam sem. Z Darkotom Bratínavam in Darinkotom Bóšnarjevim smo se nekaj skregali in instom svojo žival odgnala v Zgojine in nad Ograde.

Sedim gor nad cesto in gledam pastiričko, ki v krogih leta nad mano in ves čas čirika.

»Tu blizu mora imeti gnezdo,« pomislim.

Pastiričke! Ko razširijo perutničke, jih nese kot po hribu, gor. Vrh hribov iz zraka peruti stisnejo k sebi in kot bi padle po drugi strani v

dol. Tu peruti spet razprejo in jih nese navzgor, na vrhu jih stisnejo k sebi in ... in tako rišejo v zrak hribovke in dolinčke, hribovke in dolinčke ... In zmeraj na vrhu hribovke rečejo: čirik, čirik!

»Le kje imaš gnezdo?« v mislih sprašujem ptico v zraku. »Gotovo kje nad cesto, pod kako grivo. Bogve, ali so v gnezdu še jajčka ali so že mladički. Poiskal ga bom,« si rečem in vstanem. Mimogrede pobere kamenček in ga zaženem proti ptici. Ne vem, zakaj sem to storil. In glej! Več kot tisoč možnosti je imel kamenček, da odleti mimo ptice med bore dol v Jono, a zadel je pastiričko v letu.

Kot kunjja je padla na tla ...

Kot bi mene zadelo! Zletel sem dol po bregu in se zastrmel v ptičko na tleh. Ležala je pod brinovim grmom, na hrbtu, nogice je potegnila k sebi, krepeljčke je kot v krču stisnila v zgrbančeno ptičjo pest. Glavico je zvijala nazaj in zévala: kljunček je v sunkih odpirala in zapirala, kot bi ji zmanjkovalo zraka. Očke je imela napol zaprte.

Narisal: Igor Pičulin

»Še je živa!« sem v mislih zakričal. Roka se mi je tresla, ko sem jo narahlo vzel v dlan. Telesce ji je drobno trepetalo. »Vode! Vode! moram dat, da pride k sebi!«

In sem stekel proti Zútavu hiši⁴. Še pomislil nisem na žival, ki lahko ta čas uide v škodo.

»Teta Lërka! Teta Lërka!« sem kričal, ko sem brez sape priletel v kuhinjo pri Zúti. »Vode! Dajte malo vode!«

»Križ božji, otrok! Kaj se je zgodilo?« se je zavzela teta Lërka.

»Pastirička! Pastirička je padla iz gnezda, ne more dihat! Dajte ji malo vode, da pride k sebi!« sem hlupal.

»Kako – padla iz gnezda! Saj zna letet! Da ji nisi ti pomagal!«

»Teta Lërka,« sem zajokal, »samo malo vode, lepo prosim!«

In teta Lërka – že zdavnaj je ni več, dobre ženske – je iz kalála v skledo nalila malo vode in posodo postavila na tla. Pokleknil sem in pomočil kljunček zevajoče ptice v vodo.

»Célo glavico ji pomoči, da ji pride voda v kljunček,« mi je svetovala teta Lërka.

In res, ko sem ji potopil glavico v vodo, je pti-

⁴ Zútava, Bratínava, Palírjeva, Bóšnarjeva, Zógarska, Gídleva hiša – domačije na Predmeji

ca pogoltnila nekaj kapljic. Otresla je glavico in začutil sem, kako se ji v telesce vrača življenje.

»Že prihaja k sebi,« sem potihlo rekel in solze so mi kapale v vodo.

Ptička je plašno začela obračat glavico in čutil sem, kako bi se rada osvobodila iz moje pesti.

»Nesi jo nazaj, kjer si jo dobil!« me je rekla teta Lërka. »In pusti ptice na miru. Saj nikomur nič nočejo, boge žvalce. Prav tako rade živijo kakor mi.«

»Hvala, teta Lërka,« sem rekel. Še zmerom sem hlupal in smrkal. S sklonjeno glavo sem šel iz hiše in narahlo tiščal pastiričko k sebi. Vrh Križca sem dlan razprl. Ptica je hušnila v zrak in zakrožila nad mano. »Čirik! Čirik! Čirik!« je zaklicala vrh vsakega hribovke ...

»Žival! Kje je moja žival!« sem se prestrašeno oziral po hribu. Ne More ne Bistre, ne Morota in ne Šimeljna ni bilo!

»Čirik! Čirik! Čirik!« je čirikala pastirička nad mano, ko sem brez sape tekkel v breg in klical: »Mora! Bistra! Moro! Šimelj ...«

Še danes tako stojimo gor na Zgojnah ...

... Imam enajst ali dvanajst let. Nebesa zlivajo na zemljo luč, da smo vsi presijani: kamni, drevesa, žival in otroci.

Mulci kriče zženemo žival na Zgojine in se oziramo za ptiči. V Ogradah pod nami se po pokošenem travniku pasejo pastiričke. Njihovi nemirni repki, s katerimi ves čas migajo, jih izdajajo, ko kimaje z glavicami stopicajo za malimi kobilicami.

»Te so tiste, ki so imele gnezdo na Križcu,« reče Darko Bratínav.

»Kako pa to veš?« vprašam in vlečem fračo iz žepa.

»Vsak popoldan priletijo sem čez Palírjevo hišo ...«

Na usnje položim kamenček in napnem elastiki do konca. Kamenček v loku zleti nad Ograde in po čudnem naključju, tudi taki so v življenju, pade eni od pastiričk na hrbet. Kot bi se potuhnili pred skobcem, je izgnila v mladi otavi. Druge, glasno tarnajoč, splašeno vzletijo. »Čirik! Čirik! Čirik!« kličeta tata in mama. – »Čirik! Čirik! Čirik!« kličejo bratci in sestrice in krožijo nad Ogradami. Pod njimi se bratec, morebiti je sestrica, ne zgane. Pastiričke v zraku narišejo še nekaj hribov in dolinic, na vrhu vsakega hribovke čiriknejo, in odletijo proti Križcu.

Mulci na Zgojnah obstanemo kot okameneli. Darko Bratínav, Darinko Bóšnarjev, Lojzko Zógarski, Francelj Gídlev ... Stojimo in ne rečemo niti besede. Z napol odprtimi usti.

In še danes smo gor na Zgojnah in se ne ganemo. Kot kipi v brezčasju smo ...

Rdečerepka za Križno Goro ...

V septembru sem cel dan preživel na Kobilci,⁵ za Križno Goro. Kopal sem jarek za električni kabel. Grizel v zemljo in vase. V zemljo sem globlje priril.

⁵ Kobilca – domačija v Mrzlem Logu za Križno Goro na Črnovrškem

Samota in tihota sta ves čas ležali pri meni. A vseeno nisem bil sam. Ves čas je blizu mene postavala šmarnica, ki ji pravimo tudi rdečerepka. Zdaj z bližnjega kamna, zdaj s suhe jesenove veje je nepremično zrla vame. Od časa do časa je sunkoma sklonila glavico in gornji del telesa ter hkrati potresla z repkom, kot pač počno vse rdečerepke tega sveta. A jaz sem hotel verjet, da so ti pokloni namenjeni meni, da mi rdečerepka nekaj pravi, da tke med sabo in mano nevidno vez.

Bila sva dva – ona in jaz, v tišini Križne Gore in gozda ...

Taščica v cerkvi

Tisti dan je bil na Sveti Gori nad Solkanom shod. Seminar, zaprav.

Cel dan sem poslušal. In molčal ...

Pod večer sem zdrsnil skozi stranska vrata v cerkveno ladjo ...

Večerna luč z oltarja je lila v prostor – iz slike ali skozi okno morbêt?

Tihi ščebet taščice – od kod? Vzplapolal je v svetlobo – se odbijal in sijal kot zubeljček!

In se je dvignil iz luči in potonil v temo, v motni mrak, proti barvastim oknom.

Ta čas – kot bi ptica zapela, a ne cele kitice, le del zveneče pesmi. Kako je zvenela v prazni cerkvi njena pesem, že skoraj v temi!

Ven, iz cerkve, ne vem, kako sem prišel.

A pot proti Solkanu je bila svetla. Spuščal sem se domov ...

Četudi nisem ubijal ...

Še je bilo jutro tistega avgusta, ko sem z avtom rinil za Križno Goro. Takoj ko cesta obrne Kališem hrbet in se zareže v bukov gozd, je ob robu ceste ležala razkosana votla bukev.

Kaj pa kuka iz votlega debla? Prišiljen rjav gobček, brkat, bliskavo begave očke, nemirne; bela lisa na grlu in prsih – kuna belica! Sunkoma sem ustavil avto in ugasnil motor. Glavica je v trenutku izginila, a je skoraj isti trenutek spet pokukala sredi debla, iz druge odprtine, kjer je bila odžagana votla veja. Do polovice telesa je zlezla iz debla in nepremično zrla vame.

Tedaj se je v meni nekaj zganilo ...

Previdno sem odprl vrata avta in zlezal ven. Moja bo! Ob cesti sem pobral odsekano vejo in se tihinsko bližal votlemu deblu. Begave oči so mi radovedno sledile. Glavico je zverca stegovala proti meni, kot bi me ovohavala. In že se je potegnila v deblo. Z rušo sem hitro

zamašil vhodno luknjo in se postavil k stranski. Ko se bo glavica spet pokazala, jo bom udaril po smrčku ... Vedel sem, da je živalca radovedna in da dolgo v deblu ne bo zdržala.

Napet sem bil, roke so se mi tresle. »Kot zver sem!« me je spreletelo. »Kaj ti je storila, živalca? Pusti jo in pojdi svojo pot!«

A stal sem kot prirasel k deblu. In nisem razklenil prstov na rokah, kola nisem zagnal pod cesto.

V duplu sem zaslišal rahlo škrabljanje. »Zdaj, zdaj se bo prikazala ...«, sem bil napet. Takrat je na drugem koncu odžaganega debla zašumelo. V breg je švignila rjava strela. Na vrhu vzpetine se je živalca ustavila, se napol obrnila in dvignila zgornji del telesa. Tako je stala nepremično, vsaka mišica je bila pripravljena na skok.

Tudi sam se nisem niti zganil. Strmel sem v zverinico in v meni je spet zaplala kri. »Hvala bogu, ušla si!« sem ji poslal misel, polno olajšanja.

Zganil sem se. Kuna je izginila v mladem bukovju. Kot da je nikoli ni bilo ...

Kol sem zagnal pod cesto in počasi odpeljal naprej. Iz mene pa je začela rast groza! Kdo sem? Kaj je skrito v meni? Če kuna ne bi imela še tretjega izhoda ...

In groza je rasla, ko sem v duhu videl pred sabo, kako iz razbite glavice curlja kri.

In strašno je bilo spoznanje ...

Včeraj sva bila ...

Včeraj sva bila s sinom po dolgem času spet za Križno Goro. Tiste štiri kilometre od Vodnjaka do Kobilce sva šla po mladem snegu peš. Soderin je na gosto šumel po zgrbančenem suhem listju pritlikavih bukovih grmov. Na odprtem svetu je mrzlo vleklo in iz vetra je leden zrnat sneg skeleče pikal v obraz.

Pred nama sta po ozki gazi rinili Kališerca in Brkovnčerca⁶. Pri maši sta bili, v Črnem Vrhju. Brkovnčerca je koračila spredaj. Nogi je prestavljala na dolgo in se pri vsakem koraku zazibala v kolenih. Tak je gorjanski korak ...

Malo pod vrhom strme bližnjice sva s sinom obstala pod vejami košate smreke. Da se ohladiva pred vetrom na odprtem svetu in da si on nadene smuči.

Prav tisti čas je dol proti nama prižehtela Brkovnška mlajša hči. Letela je v službo. Na zardelih licih so ji cvetele rože, napol odprta usta so bila živo rdeča, zobje med njimi beli kot sneg okrog.

»Bo šlo?« je kakor vrgla besede proti nama.

»Seveda bo,« sem rekel, da nekaj rečem, in zrl za njo, ko je izginjala po gazi med bukvami.

»Tudi pozimi cvetejo rože,« sem sam sebi polglasno zamrmral in s sinom sva odšla naprej – on na smučeh po celcu, jaz po shojeni gazi.

»Glej!« sem kazal fantu. »Te sledi so od smn, tista sled ob robu gozda je lisičja. Tako gosposka se zdi. Ta, z brega dol in nazaj v grič, pa je zajčja: s sprednjima tačkama se dotakne tal skoraj vzporedno, zadnji dve pa v skoku potisne mimo telesa pred gobček. V snegu se vidi, da žival postavlja eno zadnjo nogo pred drugo.

⁶ Kališe, Brkovnk – domačiji za Križno Goro, pravzaprav v Mrzlem Logu na Črnovrškem

Narisal: Igor Pičulin

Sin je z očmi sledil sledem v snegu, potle pa je skoraj neslišno oddrsal mimo mene.

Ostanem sam v zasneženem gozdu. Tišina je tako gosta, da me zaboli duša. Po temnih vejah smrek in po golih rokah bukev je sneg kot pavala na vejicah božičnega majca. Zasneženi kamni so bele gomile.

Počasi gazim naprej. Kaj so tiste živorjave lise med debli dol v jami? Kot bi se duh gozda zgostil v njih – in že jih ni več. Smn bežečih ...

Zagazim proti Kobilci. Na vrhu zabredem v meglo. Z roba gozda bi se že videla hiška, a v megli kot da je ni. Prihajam bliže in bliže. Hiša se iz megle riše kot slutnja: zdaj je, zdaj izgine.

Kobilca! Ti moja ...

Pobožno odklepam vrata. Mraz v prostoru je suh in zdi se, kot bi bil topel. Pečica v kotu me čaka kot ubogljiva žival. In slišim v duši, kako me pozdravlja in drhti v pričakovanju. Suh les takoj vzplapolal in izgoreva svojo toploto v prostor. Vse oživi, ko ogenj buči in poje svojo pesem. Dim sili skozi pore pečice, najde sled v dimnik in na strehi butne v prostost. Hiška zadaha.

Skozi okno gledam zabrisano sinovo postavo, ko po bregu drzno vijuga dol v meglo ...

Pripis:

V tem besedilu so nekatere značilnosti pogovorne jezika in narečja. Kratki nedoločniki, recimo, so puščeni namerno. Prav tako narečno daljšanje besed s -t-, predvsem moških imen, ki se končajo na -o (z Darko-t-om, z Darinko-t-om) ...

V besedilu so tudi narečne, pogovorne ter druge manj znane besede, ki so na tem mestu (na koncu besedila) obrazložene:

- beverca – veverica
- fúlož – ptičja kletka
- kalálo – vedro, navadno iz kositra; z njim dvigamo (kalámo) vodo iz štim (vodnjakov)
- leteti; je priletela – hitro iti, napol teči; je skoraj pritekla
- majc – božično drevesce
- morbêt – morebiti; mogoče
- pavala – vata
- potle – potem, nato
- prižehteti; je prižehtela – po mladem telesu pridišati; je pridišala
- razpeljati se – mladi ptiči se razpeljejo, ko zapustijo gnezdo
- soderin – trd zrnat sneg
- tel, nisem tel – hotel, nisem hotel
- tihinsko – potihno, prikrito
- zazijati – zakričati
- zaprav – pravzaprav
- zévati; je zévala – na široko odpirati usta ali kljun
- žival – goveja živina; krave, voli, teleta, junice in junci

Narisal: Igor Pičulin

Lovske prigode z medvedi.

Dr. Hinko Dolenc (1838–1908), ki je od leta 1868 do 1878 kot sodnik služboval v Ložu in bil tudi sam lovec, je v Ljubljanskem zvonu leta 1903 objavil sestavek *O gozdu in nekaterih njegovih ljudeh*, v katerem je opisal lovce v Loški dolini. Sestavek so leta 1921 izdali v *Izbranih spisih*. Dr. Hinko Dolenc, je okoli leta 1870 zanimivo opisal polharje in lovce na divjad v Loški dolini. Ker je Dolenčeva knjiga *Izbrani spisi* že prava redkost, spoznajmo nekaj odlomkov z značilnimi lovskimi prigodami.

Dr. Hinko Dolenc; vir *Ilustrirani Slovenec*, 1927

Kot kronist in pisec Dolenc je od lovcev najbolj ocenil mlajšega Pangreta iz Podcerkve.¹ »Ta ni sledil živali samo po snegu, ampak tudi po blatu, prahu, listju in travi. Jaz sem se mu nekoč čudil, ko mi je prignal srnjaka po samem listju. Vsako najmanjšo spremembo na listju je opazil in tudi takoj razložil. Puška se je pri njem malokdaj zaman oglasila,« je zapisal.

Na več mestih opisuje pogovor polharjev, nabiralcev gob in lovcev o medvedih. Redkokdaj je minil pogovor med njimi, da ne bi prišli na vrsto »stric Jakob«, »opankar« ali »kosmatin« in, če je človeka zelo prestrašil, tudi »grdoba«. Najstarejši polharji so vedeli povedati o jelenih, da je redkokdaj minila noč, da ne bi slišali tuliti (zavijati) volka in *lajati* risa (teritorialno ali paritveno oglašanje). Niso pozabili pristaviti, da so se takrat po gozdu klatili tudi roparji in tolovaji, ki se jih je bilo treba veliko bolj bati kakor medveda. Pri takih pripovedih je beseda pogosto prišla na medveda, o katerem pa je bil razgovor vedno bolj dobrohoten, kajti gozdar, gobar in lovec

te živali ni sovražil, ampak je bila zanj le bolj nekakšen nepovabljen gost. Dolenc je zapisal, da je prehodil že dosti gozdov, se srečal tudi z medvedom in slišal veliko pripovedi o njem, toda niti enega primera ni poznal, da bi bil kdaj medved kaj žalega storil človeku. Vendar je pa vsak gozdar poudaril, da se srečanju z medvedko takoj ogni (izogni), ko ima mladiče pri sebi, »sicer poskočiš pred njo kakor pes pred kokljo«. Vsi so vedno soglašali, da je medved grozen (srečanje z njim strašljivo), če človek naleti nanj, in da bi bilo težko reči, ali se je medved bolj ustrašil človeka kot človek medveda.

***

Potem je zapisal, kako se je okoli leta 1860 srečal z medvedom stari Polončič s Poljan.² On je pravil, da je nekoč po gozdu iskal dolge prekle za slamnato streho in prišel do košate hoje (jelke) v skalovju, ki je imela veje do tal. Ko je eno privzdignil, je proti njemu zarohnel (glasno zarenčal) medved. Še nikoli kaj takega! Niti pedenj daleč od njegovih stegen ni bil z gobcem in na hlačah je še domov prinesel pri tem njegovo izbruhnjeno slino. Piše, da je imel tisti trenutek v mislih, da bi rekel: »Le umakni se, jaz se nimam kam, saj ti nič nočem!« In res se je medved mrmraje obrnil od njega, on pa je še precej časa stal kakor zid, preden je pobral sekuro, ki mu je bila padla iz rok in šel naravnost domov. »Ali verjamete, prijatelji,« je še pristavil stari Blaž, »da dva dni nisem bil za nobeno delo in mi je moja stara (žena) očitala, da sem se zlenobil (polenil).«

Polončiču so se nasmejali, saj se mu je še med pripovedovanjem videlo in na resnem obrazu poznalo, kako ga je nenavadno srečanje z medvedom prestrašilo in prevzelo. Hudomušni Matevž³ je še pristavil, zakaj Blaž ni potrkal, preden je vstopil k stricu? Njemu ni bilo prav, da mu je skoraj stopil na glavo. A Blaž mu je odgovoril, naj se ne norčuje; če bi se njemu tako pripetilo, »bi še hlače prak!«

***

Stari Opek iz Loža,⁴ nabiralec gob na drevesih, je povedal, kako ga je hotela napasti medvedka, ko je pred njo splezal na visoko bukev. Ko se je hotel ravno spustiti navzdol, je pod seboj zaslišal rohnenje (renčeče oglašanje) medvedke z dvema mladičema. Oprijela se je debela, kakor da bi hotela zlesti k njemu. Na vso moč je začel vpiti: »Kje hoj, kje hoj!« in udaril s sekuro po deblu. To je pomagalo, da je odstopila od drevesa, a se je lotila njegovega klobuka in čevljev, ki so ostali pod drevesom.

Zbal se je, da bo moral iti domov bos in gologlav, zato je začel zopet vpiti. Moči so ga že zapuščale. Rešila sta ga mladiča, ker ste se zaradi njegovega silnega vpitja začela pomikati v goščo in za njima je potem odšla tudi medvedka. Ves moker od potu se je spustil na tla in v vreči odnesel čevlje in klobuk na drugi kraj. Dolenc je zapisal, da je glasen smeh spremljal Opekovo pripoved, ko je še vedno mrmral: »Ti pošast grda, kako me je prestrašila!«

***

Dolenc je tudi zapisal, da mu je oče Vrag⁵ z Gorenjega Jezera okoli leta 1870 pripovedoval, kako je pred medvedom bežal loški sodniški uradnik F. (Andrej Furlan). Komaj so se gonjači oglasili, je F., ki je stal z drugimi više od njega, na vso moč zavpil: »Hav!« nato zopet sosed: »Hav!« in potem tretji lovec ravno tako: »Hav!« – in puška je počila. V tistem trenutku pa je bil medved že pri Vragovemu, ki ga je uspel ustreliti šele od zadaj. Strašno je rjul in se valil še kakšnih dvesto korakov. Vragov si ni upal, da bi šel takoj za njim, ampak je šel nazaj k lovcem, pa ni bilo nobenega na njihovem mestu (stojišču). Ko se je Dolenc temu smejal, ga je Vragov vprašal, kaj pomeni beseda *hav!* On se je nato še bolj smejal in poskušal možu dopovedati, da je beseda samo izraz strahu ali začudenja, a mož mu ni verjel. Trdil je svojo, da Dolenc ve, kaj beseda pomeni, a mu tega noče povedati. Končno je Vragov ugotovil: »Ej, seveda so se gospodje prestrašili, ko se je medved prikazal, saj jim tega ne moremo zameriti, ker je zver vendarle grozna.«

Janez Kebe

⁵ Janez Martinčič, roj. 1826, umrl 1877. Dolenc ga opisuje kot odličnega veslača, ki je štiri dni pred smrtjo ponoči ob hudi burji sam priveslal velik jezerski čoln z Otoka na Gorenje Jezero.

² Blaž Polončič z Dolnjih Poljan, roj. 1804.

³ Matevž Nelc, roj. 1825.

⁴ Matija Kočevar, roj. 1819.

¹ Andrej Truden, roj. 1829.

Enkrat

*Enkrat steza bo predaleč,
da bi jo našel korak;
več ne bo ne skal ne gozda,
a rad bi vdihnil gorski zrak.*

*Gora daleč bo, predaleč –
gamsi, bori in divjad;
če bi še imel priložnost,
bi vse še enkrat storil rad.*

*Mnogo sem sóli raznosil,
dosti sena dal v krmišče;
videl sled sem v belem snegu,
kako divjad si hrano išče.*

*Čas nam jemlje ure, leta ...
Le kam odšel je mlad fantič,
ki racal je za očetom?
Od tega ni ostalo nič ...*

LOVEC

GLASILO LOVSKE ZVEZE SLOVENIJE
REVIJA ZA LOVSTVO, LOVSKO KINOLOGIJO IN VARSTVO NARAVE
CVII. LETNIK

ODGOVORNA UREDNIKA
BORIS LESKOVIC
JASNA KOVAČIČ SIUKA

LJUBLJANA, 2024

Kazalo CVII. letnika – 2024

Uvodnik:

Gselman, Marjan: Z uresničljivimi načrti hrabro na delo!	160
Koštomaj, Ian M.: Lovska kinologija – tudi jutri?	548
Köveš, Arpad: Smelo naprej z novimi močmi	108
Krope, Felix Srečko: Novi izzivi v novem mandatu	264
Prodan, Vedran: Komisija za LIS in še veliko več!	496
Šalamon, Jani: Dialog je kultura	440
Štrukelj, Miran: Popravljamo zamujene priložnosti!	384
Zakrajšek, Božo: Pogled na delo strokovne službe LZS v minulem letu	4
Žižek, Ivan: Razpisi izobraževanj – priložnost, ki jo velja izkoristiti!	212

Predsednikov pogled:

Bradač, Lado: Še nakaj besed za zaključek ...	5
Kovšca, Alojz: Ne želim si komercializacije lova, ne privatizacije lovišč, ne spreminjanja lova v šport za elito!	56
Kovšca, Alojz: Pol leta na čelu LZS	316

Zapisano, izbrano, prebrano ...:

Toš, Marjan: 6, 58, 110, 162, 214, 266, 318, 319, 386, 442, 497, 549

Mnenja in predlogi:

Avbar, Bojan: Lovec z lovsko izkaznico, pa ni član Lovske zveze Slovenije	161
Cmrječnjak, Štefan: O spremembi Pravil in Etičnega kodeksa	9
Hočevar, Martin: Odmev na članek Kako dolgo se bomo lovci še smehli in si zatiskali oči?	8
Marinčič, Anton: Ali bo potreben LIFE srna?	441
Miklič, Marjan: Napredna tehnologija ni nujno tudi napredek!	60
Obrekar, Marko: Pogled na lov nekdanj in danes	317
Šuštar, Niko: Je Etični kodeks slovenskih lovcev potreben posodobitve?	385
Toš, Marjan: Bomo kdaj dočakali denacionalizacijo odvzetih zemljišč LD?	213

Lovstvo:

Bernik, Rajko: Mala poljska divjad in njen življenjski prostor	216
Bernik, Rajko: Ni hrane, ni miru, ni male poljske divjadi	395
Bizjak Polak, Špela: Nova opažanja progastega goža, ki je med najbolj redkimi vrstami plazilcev v Sloveniji	536
Hafner, Miran: Biotehniški ukrepi – obseg, trendi, porabljene ure in delovni učinki	10
Hafner, Miran: S pojavljanjem volkov izginjajo mufloni	268
Hvala, Tilen, Bartol Matej, Simič Gregor, Fležar Urša, Pagon Nives, Prostor Maruša, Lavrič Bojana, Trajbarič Aleksander, Černe Rok, Skrbinšek Tomaž: S številom zbranih neinvazivnih genetskih vzorcev rjavega medveda presežena pričakovanja	323
Koren, Iztok, Razpet Peter: Triglavska populacija gamsa, njen razvoj in upravljanje	555
Krope, Felix Srečko: Koliko nas je, koliko smo stari ... lovski čuvaji?	219
Krope, Felix Srečko: Nezakonit lov – težava ali priložnost?	444
Krulič, Peter: Odločen ne vetrnim elektrarnam v naših loviščih!	551
Mihelič Oražem, Vesna, Hvala Tilen, Podboj Miha, Premrl Damijan, Trajbarič Aleksander, Sever Maja: Volka opremili s telemetrično ovratnico	14
Pagon, Nives, Črtalič Jaka, Simič Gregor, Černe Rok, Pičulin Aleš, Rot Andrej, Stergar Matija, Bartol Matej: Telemetrično spremljanje srnjadi na Jelovici je končano – Kaj smo izvedeli?	388
Prostor, Maruša, Hvala Tilen, Javornik Jernej, Černe Rok, Bužan Elena, Toškan Borut, Krofel Miha, Stergar Matija, Arih Andrej, Pokorny Boštjan, Poljanec Aleš, Repe Ne' ve Andreja: Biti ali ne biti: Domorodnost alpskega kozoroga v Sloveniji	499
Simič, Gregor, Bartol Matej, Sever Maja, Fležar Urša, Hvala Tilen, Slana Darja, Trajbarič Aleksander, Pagon Nives, Černe Rok, Konec Mateja, Pazhenkova Elena, Boljte Barbara, Skrbinšek Tomaž: Spremljanje stanja ohranjenosti volka v Sloveniji – sezona 2022/2023	320
Simič, Igor, Čarga Dolores: Uporaba umetnih virov svetlobe pri lovu in nočni lov – Kaj je dovoljeno in kaj ne?	503
Stergar, Matija, Rot Andrej, Bartol Matej: Upoštevanje vpliva risa, volka in šakala pri upravljanju parkljaste divjadi	61
Stergar, Matija: Kaj nam prinašajo lovskoupravljaljski načrti za obdobje 2021–2030?	112
Toš, Marjan: Alpska biotska raznovrstnost – med politiko in znanostjo	394
Toš, Marjan: Spomenica 1919 – prof. dr. Albin Belar in prof. Fran Jesenko – korenine TNP	392
Toš, Marjan: Varujmo prirodo	164
Vasa, Branko: Štirinpetdeset let uspešne vzreje fazanov v LD Polskava	167
Velkavrh Žiga, Duniš Luka: Aplikacija srna: Nekaj spoznanj iz opažanj lovcev	265
Vengušt, Gorazd, Žele Vengušt Diana: Spremljanje zdravstvenega stanja divjadi v Sloveniji v letu 2023	116
Vogrinič, Milan: Grivar – največji prostoživeči evropski golob	447
Vogrinič, Milan: Poznamo vse vrane?	326

Osupljivi gozdni svet:

Kišek Vovk, Mateja: Gozdni semenarski mojstri	16
---	----

Kišek Vovk, Mateja: Še včeraj koristne tujerodne vrste, danes pa že

agresivne invazivke	65
Kišek Vovk, Mateja: Drevesni kirurgi visoko v krošnjah	121
Kišek Vovk, Mateja: Spet vrnile so se lastovke!	170
Kišek Vovk, Mateja: Gozdna mana – sladka hrana	222
Kišek Vovk, Mateja: Marljive gozdne malčice	273
Kišek Vovk, Mateja: Gozd – kraj, kamor se vračamo domov	330
Kišek Vovk, Mateja: Drevesa šelestijo, pa tudi zvenijo!	398
Kišek Vovk, Mateja: Brez dreves jim živeti ni	450
Kišek Vovk, Mateja: »Jesenski listja pad«	504
Kišek Vovk, Mateja: »Smrečica, oj smrečica, ponosna in zelena ...«	561

Lovski naboji:

Sluga, Tadej, Bučar Edvard, Simič Igor: S kalibrom .22 Long Rifle (LR) na lov?	68
Hodnik, Gregor: 7mm Precision rifle cartige (PRC)	276
Hodnik, Gregor: Nove tehnologije na področju smodnikov	334
Hodnik, Gregor: Lovske krogle podjetja Nosler	454
Hodnik, Gregor: Lovske krogle Nosler na preizkusu	507

Lovska oprema:

Hodnik, Gregor: A-Tec – norveški dušilci poka	125
Hodnik, Gregor: Škodljivi učinki poka za naše zdravje	225

Lovsko orožje:

Hodnik, Gregor: Preobrazba risanice R93 v gorsko puško	19
Hodnik, Gregor: Pištrole slovenskega podjetja Arex	173

Po lovskem svetu:

Burke, Fintan: Afriška prašičja kuga v Evropi: kaj pomeni za Slovenijo in kako se odzvati?	339
Leskovic, Boris: Generalna skupščina FACE v Bruslju za novega predsednika izvolila Laurensa Hoedemakerja	511
Leskovic, Boris: Nova dognanja o razširjanju zlatega šakala	564
Leskovic, Boris: Srnjad in zgodnja pomlad	177
Logar, Janez: 69. zasedanje Delovne skupnosti lovskih zvez jugovzhodnega alpskega prostora	71
Sluga, Tadej: Lovsko strelišče na Solnograškem	130
Toš, Marjan: Svet EU potrdil zakonodajo o obnovi narave	397
Trafela, Emilijan: Lov v argentinskih pampah	401
Wakounig, Franc: Prav lovci smo morda prednostno primerni, da povezujemo	458

Na kratko iz tujega tiska ...

Mehle, Janko: 25, 73, 132, 178, 229, 279, 341
Bolčina, Ana Marija: 460, 512, 565

Lovsko pripovedništvo:

Černigoj, Franc: Pričevalec iz sedanjega časa	230
Černigoj, Franc: Ptice in kuna	566
Furlan, Erika: Lovčeva žena	280
Grč, Stanislav: Na jereba	464
Leskovic, Boris: Vrnitev v njegove gozdove	345
Marenče, Mihael: Krmežljavec	342
Prezelj, Slavko: Gamsi nad pelinom	74
Richter, Marko – Zeleni: krasen zimski kožuh	513
Slapnik, Martin: Prepovedan kozel	133
Škodič, Dušan: Tram	28
Toš, Marjan: Grlice in srake	179
Toš, Marjan: Strelji v Zagorcih	404
Weber, Jane: O polhanju v Babnem Polju	461

Lovsko pesništvo:

Bone, Bogdan: Grde sledi	233
Černigoj, Franc: Kako ohraniš ujeto ptico živo	350
Černigoj, Franc: V tihoti listov	467
Grč, Stanislav: Biti lovec	32
Grč, Stanislav: Enkrat	570
Grč, Stanislav: Iz nahrbtnika	183
Grč, Stanislav: Lovčev gozd	79
Grč, Stanislav: Ti si moj gams	518
Rant, Andrej: Povodni mož	411
Rant, Andrej: Zeleni Jurij	286
Šimec, Brane: Lovčev jutro	135

Starejši kronisti o lovu na Slovenskem:

Kebe, Janez: Divji lov na Cerknškem jezeru	284
Kebe, Janez: Iz lovske torbe starega Nimroda, 1. del	348
Kebe, Janez: Iz lovske torbe starega Nimroda, 2. del	408
Kebe, Janez: Lov na polhe na Notranjskem	465
Kebe, Janez: Sto šestdeset let od lova cesarja Franca Jožefa na Notranjskem	516
Kebe, Janez: Lovske prigode z medvedi	569

Lovska organizacija:	
Ačko, Branko: Medobčinska strelska liga – 2024	296
Ačko, Branko: Strelska tekma v spomin na poslednji boj Pohorskega bataljona	184
Albreht, Alojz: Zaprisega mladih lovcev ZLD Ljubljana	520
Bakal, Oste: Pomurski policisti in prleški lovci nadaljujejo sodelovanje	35
Bevk, Katja: Generacija novih lovcev ZLD Gorenjske	415
Bizjak, Andrej: Delovna akcija v LD Brje - Erzelj	522
Deržič, Robert: Koncert ob 30-letnici Dobovskih rogov	85
Drevenšek, Andrej: Tradicionalna strelska tekma LD Gozdnik - Griže ob prazniku dela	472
Ekar, Franc: Podelitev priznanja Policijskega veteranskega društva Sever Gorenjska Ivanu Jenku, lovcu in dolgoletnemu lovskemu čuvaju ter nekdanjemu vodji fazanerije ZGD Kozorog – Kamnik	82
Ekar, Franc: Jezerski lovci pokosili in očistili pašne površine	524
Ekar, Franc: Lovska razstava OZUL Gorenjskega LUO v Naklem	137
Gabrijel, Stane: Tečaj za lovovodje v ZLD Novo mesto	522
Gselman, Marjan, Lepej Uroš: Kulturni praznik po lovsko	188
Horvat, Goran: LD Mala gora je praznovala 70-letnico delovanja	579
Janc, Matija: Državno prvenstvo v lovskem strelstvu za veterane in superveterane 2024	468
Janc, Matija: Državno prvenstvo v veliki kombinaciji 2024 in Državno prvenstvo v streljanju na BM 2024	519
Klajne, Franc: Hubertova maša in odprtje nove hladilnice v LD Zreče	576
Klajne, Franc: Lov s pobratimi iz Srbije	86
Klemenc, Aleš: Podelitev spričeval novim lovcem PBZLD in ZLD Notranjske	353
Klemenc, Aleš: Tekmovanje v streljanju z risanico 2024 v PB ZLD	355
Klemenc, Aleš: Uspešna mladinska lovska tabora 2024 tudi v Potojnsko-Bistriški ZLD	521
Kmetec, Urša: Alojz Kovšca je novi predsednik LZS	80
Kobal, Rajko: Sedemdeset let LD Raša - Štorje	576
Kocjančič, Ivica: Društvo slovenskih lovk je praznovalo deseto obletnico	34
Kovač, Bogdan - Danč: Sedemdeset let LD Orlica - Vuhred	526
Kovač, Bogdan (Danč): Razstava Pohorskega gojitvenega bazena v LD Orlica - Vuhred	295
Köves, Arpad: Aleksandru Beeru vročena Zlatorogova plaketa	137
Köves, Arpad: Delovno srečanje PU Murska Sobota in ZLD Prekmurje	136
Krevh, Marijan: Že enajsti memorial Braneta Kurnika	522
Krope, Felix Srečko: Prva generacija inštruktorjev lovskega strelstva	287
Kuljaj, Ivo: Proslava ob dnevu državnosti na Trdinovem vrhu	292
Lepšina, Dušan: Praznik lovske kulture 2024	412
Leskovic, Boris: Jubilejni Koroški lovski dan LD Sabotin	81
Logar, Janez: Hubertova maša v Trstu	33
Malek, Marjan: Dan odprtih vrat LD Starše	355
Mastnak, Zdravko: Podelitev lovskih spričeval in podpis Zaprisege mladih lovcem in lovk (2024) v S-K ZLD Celje	414
Novak, Peter: Letni zbor in podelitev priznanj KUD Prekmurski rogisti	294
Novak, Peter: Lovski dan v Železni županiji	472
Novak, Peter: Strelsko tekmovanje v ZLD Prekmurje	417
Novak, Peter: Zaprisega mladih lovcev Prekmurja in Prlekije	415
Ravnikar, Rok: Nova zbiralnica divjadi v LD Moravče	418
Rotar, Franc: Pliberški lovski shodi utrjujejo čezmejno sodelovanje	237
Rotar, Franc: Sejem vedno bolj predan naravi, lovcem in ribičem	288
Rotar, Franc: Spet Dnevi lovstva v Celju	234
Rotar, Franc: Štirideset let Lovskega okteta LD Peca - Mezica	84
Rotar, Franc: Tako kot komisije UO tudi nov Odbor za založništvo LZS že začel z delom	293
Rotar, Franc: Uspešno izobraževanje mladih lovcev na Koroškem	353
Rotar, Franc: V Črni kljub poplavam zadovoljiv odstrel	238
Rotar, Franc: V Doliču zbor »jagrov« Mislinjske doline	239
Rotar, Franc: V koroških in štajerskih loviščih vedno več jelenjadi in divjih prašičev	186
Rotar, Franc: V Mislinji že sedemnajsti Praznik koroške lovske kulture	139
Rotar, Franc: Velike zveri prisotne tudi na Koroškem	474
Rotar, Franc: Zbor članic Koroške lovske zveze na Tolstem Vrh	356
Rugole, Andrej: Delovni posvet z lovskim inšpektorjem	525
Rugole, Andrej: Strelska liga ZLD Prlekija 2024	577
Rugole, Andrej: Volilni OZ ZLD Prlekija	418
Savorgnani, Anton: Letos LD Prebold praznuje 100-letnico delovanja	236
Šalamon, Jani: Evropsko prvenstvo v oponašanju jelenjega rukanja na Poljskem	351
Štrajhar, Jernej: LD Sela pri Kamniku praznovala 70-letnico	575
Toš, Marjan: 70 let LD Paloma Sladki Vrh	470
Toš, Marjan: Kobanski lovci lepo sodelujejo z domačini	294
Toš, Marjan: Martinovo jesensko srečanje na polskavskem polju	34
Toš, Marjan: Na Velki se kmetje in lovci redno srečujejo	473
Toš, Marjan: Nepozaben dvojni praznik anovskih lovcev	470
Toš, Marjan: Pet mladih lovk in tri med najboljšimi	352
Toš, Marjan: Pobratenje, ki traja že pol stoletja	578
Toš, Marjan: Sedemdeset let LD Dobrava v Slovenskih goricah	416
Toš, Marjan: Upravljanje z divjadjo v Slovenskogoriškem LUO v letu 2023	185
Toš, Marjan: V Dobrenju je dišalo po lovskem golažu	578
Toš, Marjan: Zgledno sodelovanje športnih in lovskih strelcev	185
Toš, Marjan: Že štirideset let skrbi za naravo in divjad	356
Tucovič, Branko: LD Čatež ob Savi se je pobratila z Lovračko udrugo Kraljevec na Sutli	190
Tucovič, Branko: Prijateljski lovi dveh LD na obronkih Gorjancev	189
Tucovič, Branko: Tradicionalni lov na divje prašiče v Žumberku in na Gorjancih	188
Tucovič, Branko: Že devetinsitrideseti skupaj na lovu na lisice	238
Volf, Igor: Spet skupen račji lov na Kolpi	140
Weber, Jane: Lov jubilatov LD Babno Polje	83
Weber, Jane: Posebno priznanje Mitji Škrbcu	140
Weber, Jane: V LD Babno Polje odprli lovsko knjižnico	235
Zajamšek, Aleš: Sedemdeset bogatih let LD Mislinja	580
Žerdin, Jože: Zahvalili so se lovcema za opravljeno delo	418
Žgur, Tjaša: Doživite Pivko z lovci – LD Pivka se predstavi	291
Žgur, Tjaša: Predstavniki članic Postojnsko-Bistriške ZLD na zasedanju v Pivki	469
Žnidarič, Branko: Celovita prenova lovskega strelišča LD Mala Nedelja	354
Jubilanti:	
Anžin, Silvo: 80-letnik, LD Šmarna gora	419
Bauman, Rudi: 90-letnik, LD Pesnica - Jarenina	357
Deželak, Jože: 70-letnik, LD Boč na Kozjaku	581
Jernejc, Marjan: 85-letnik, LD Šmarna gora	527
Korimšek, Dušan: 75-letnik, LD Dobovec	581
Marič, Ivan: 80-letnik, LD Grad - Kuzma	191
Mehle, Janez: 75-letnik, LD Šmarna gora	527
Ogrin, Jože: 70-letnik, LD Mislinja	475
Šneler, Ivan: 90-letnik, LD Sinji Vrh	87
Štalerkar, Mirko: 80-letnik, LD Mislinja	475
Trafela, Emilijan: 85-letnik, LD Podlehnik	297
Vidmar, Janez: 80-letnik, LD Šentlambert	241
Žužek, Anton: 90-letnik, LD Velike Lašče	141
V tem mesecu praznujejo svoj življenjski jubilej:	
37, 87, 141, 191, 241, 297, 357, 419, 475, 527, 581	
Mladi in lovstvo:	
Devjak, Bine: Lovska delavnica na OŠ Primoža Trubarja – Velike Lašče	242
Fideršek, Stanko: Obisk prvošolcev OŠ Cirkovce	582
Gabrijel, Stane: Lovski tabor mladih ZLD Novo mesto 2024	528
Hvala, Alojz: Lovski tabor z osnovnošolci v LD Grgar	88
Hvala, Lojze: Drugi lovski tabor otrok LD Grgar	584
Kišek Vovk, Mateja: Lovca za mlade na OŠ Gornja Radgona	420
Kišek Vovk, Mateja: Male zelene celice 2024	358
Klajne, Franc: Z osnovnošolci OŠ Zreče na Rogli	359
Kocjančič, Ivica: Društvo slovenskih lovk in prvi lovski tabor otrok – Vevrče 2023	39
Koščak, Tina: Srečanje lovcem LD Kresnice in učencev v gozdu	478
Lebar, Ines: Naravoslovni dan in lovska učna pot	582
Marinčič, Marjan: Z lovcem na botanični sprehod!	422
Mastnak, Zdravko: Deseti tabor za mlade S-K ZLD Celje	476
Mate, Tina: Natečaj za otroke in javnost: Ne hodite s psom v gozd, bambi spi – v sodelovanju z Lovsko zvezo Slovenije	421
Medvešek, Petra, Janko Diana: Prav poseben dan v Vrtoč Zidani Most	192
Pungartnik, Aleksandra, Slemnik Nastja: Obisk lovca LD Muta	293
Vodopivec, Robert: Tabor preživetja za mlade – Renče 2024	583
Weber, Jane: LD Babno Polje organizirala šteti tabor mladih	476
Zajc, Tomaž: Sedmi belokranjski lovski mladinski tabor	477
Zajc, Tomaž: Že šteti belokranjski lovski tabor mladih	142
Po lovskih stezicah z lovcem Matjažem:	
Kišek Vovk, Mateja: V hladni januarski mesečini	39
Kišek Vovk, Mateja: Ptičje pogače	89
Kišek Vovk, Mateja: Pesem divjih petelinov	143
Kišek Vovk, Mateja: Sol za živali	193
Kišek Vovk, Mateja: Vrtec za divje prašiče	243
Kišek Vovk, Mateja: Vidrino igrišče in bobrove palice	299
Kišek Vovk, Mateja: Za srnjakom	360
Kišek Vovk, Mateja: V kraljestvu kozorogov	361
Kišek Vovk, Mateja: Pogovor z jelenom	423
Kišek Vovk, Mateja: Ta zelena bratovščina	479
Kišek Vovk, Mateja: Kraljevski mačkon	529
Kišek Vovk, Mateja: Lovski blagor	585
Lovska križanka:	
Sotlar, Marijan: 40, 90, 144, 194, 244, 300, 378, 424, 480, 530, 586	
Lovski oprtnik:	
Ačko, Branko: Konradu čestitali kar na domu	301
Bakal, Oste: Gospodar LD Gornja Radgona prejel srebrni občinski grb	252
Bakal, Oste: Radgonski lovci in ribiči so se spet družili v Podgradu	589
Brodar, Renato: Tradicionalna sveta maša pod okriljem LD Jurklošter	425
Ekar, Franc: Alpski sejem lovstva in ribištva v Salzburgu	363
Ekar, Franc: Na štefanovo sklenili letno sezono skupnih lovov	146
Gabrijel, Stane: Tradicionalni lov ZLD Novo mesto Frata 2023	305
Gregorič, Jani: Tradicionalni Lov na lisico v LD Lijak	197

Habjanič, Ignac: Štefanov lov in krst	146	Kuljaj, Ivo: Alojz Herga	45
Hribar, Jernej: Odlični uspeh Domžalskih rogistov v Avstriji	426	Kuljaj, Ivo: Jože Prah	370
Klajne, Franc: Lov in 70-letnica na Dolenjskem	197	Kuljaj, Ivo: Mirjam Kulovec	149
Klajne, Franc: Prvomajski piknik v LD Zreče	367	Kuljaj, Ivo: Valter Grizonič	591
Klanjšek, Marjeta: Odkritje spominke plošče preminulemu Jožetu Plavčaku - Joušu	92	Pičulin, Igor: Ivo Kuljaj	485
Kmetec, Urša: Rezultati natečaja za izbiro fotografij prostoživečih živali za stenski koledar LZS 2025	481	V spomin:	
Kmetec, Urša: Slikarsko-kiparska razstava v Zlatorogovi galeriji	91	Bernard Nikolaj, LD Jesenice	307
Kozinc, Boris: Opazovanje velike podlasice v lovišču LD Stol	41	Dovjak Franc, LD Črešnjevec	46
Krevh, Marijan: Strelski »likof« LD Podvelka	197	Dušak Martin, LD Gabrovka	201
Krivec, Franc: Druženje lovcev ob jezeru Komarnik	534	Gačnik Štefan, LD Jurišnici	307
Krivec, Franc: Lovci rešili življenje voznic	195	Gornik Ivan LD Banja Loka - Kostel	486
Kuljaj, Ivo: Četrta Mednarodna lovska salamijada	198	Ivančič Alojz, LD Gradišče - Košana	254
Kuljaj, Ivo: Podeljena priznanja na četrti Mednarodni lovski salamijadi	303	Kovač Franc, LD Hrastnik	150
Ličina, Boro: IWA 2024 - Nürnberg	245	Kraševac, Alojz, LD Lož - Stari trg	592
Marolt, Tomaž: Dianino darilo iz lovišča LD Velike Lašče	247	Laznik, Ivan, LD Hrastnik	592
Novak, Peter: Ribiči in sejem Naturo 2024	302	Markelj Vinko, LD Železniki	201
Novak, Peter: Sokolarski blagor in Naturo 2024	304	Marn Milan, LD Mirna Peč	46
Papež, Janez: Dnevno spanje, dremež in počitek divjih živali na planem	249	Mehle Janko, LZS	486
Pečnik, Franc: Hubertova maša in odprtje novega prostora LD Podkum	93	Milavc Andrej, LD Planina	95
Polak Bizjak, Špela, Zavod Štirna: Po štirih letih ponovno iščemo največjo nestrupeno kačo v Sloveniji	369	Mogu Anton, LD Dobrna	46
Primožič, Franc: Nenavadno doraščajoče jelenje rogovje	533	Petek Janez, LD Cirkulane	46
Richter, Marko - Zeleni: Gamsja starica iz LD Kozlek	246	Plej Franc, LD Mlajtinci	150
Rotar, Franc: AGRA tudi lovsko obarvana	533	Podobnik Albin, LD Idrija	307
Rotar, Franc: Divjačinska salama - špehovka, prvakinja sejma LOV 24	301	Požar Evgen, LD Bukovje	254
Rotar, Franc: Praznovanje koroške lovske kulture v Mežici	588	Rituper, Ludvik, LD Prosenjakovci	538
Rotar, Franc: Prežih povezuje solzice in »jagre«	427	Starč, Štefan, LD Lož - Stari trg	592
Rotar, Franc: Slovenskega puškarka Valentina Jenka so dobršen del življenja spremljale lovske puške	147	Šerti Anton, LD Mislinja	371
Rotar, Franc: Strumno korakanje praporščakov in zastavonoš v Dravogradu	426	Tancer, Srečko, LD Starše	538
Rotar, Franc: Veteransko in borčevsko srečanje na Obretanovem	482	Varl Janko, LD Kropa	201
Rutar, Vojko: Okrajna lovska zadruga Idrija 1945	368	Voušek Peter, LD Braslovče	150
Šivic, Ana; Reševanje velike uharice	534	Iz lovskih vrst so za vedno odšli tudi:	
Štrukelj, Miran: Klavžarja na Šempaškem polju	365	46, 95, 150, 201, 254, 307, 371, 419, 486, 538, 592	
Toš, Marjan: Bloudkovo priznanje Francu Ekarju	196	Lovska kinologija:	
Toš, Marjan: Bobri ob Velki in Drvanji se dobro počutijo	148	Brodar, Renato: Samostojna državna preizkušnja po umetni KS v Jurkloštru	487
Toš, Marjan: Ivan Hribar - Javno. Ustvarjalno. Zasebno	247	Dajčar, Tomaž: Lovska preizkušnja psov prinašalcev (LD-P) v Šentrupertu	151
Toš, Marjan: Med nagrajenci KS Voličina tudi lovca	587	Fabiani, Leo: Svetovno prvenstvo jazbečarjev v delu KS brez sodnikovega spremljstva	372
Toš, Marjan: Stoletnik Maks Holcman iz LD Vurmat - kozjaška lovska legenda	482	Gabrijel, Stane: Uvodni tečaj v krvosledništvu	540
Zemljčič, Mojca: Darilo Krojaštva Šmigoc članoma LD Luče ob Savinji	195	Klajnšek, Marjeta: V lovskem domu LD Makole so zasedali člani UO DLP	374
Žerdin, Bojan: Dvodnevni štirinajsti lov s sokoli v Pomurju	42	Klemenc, Aleš: Prvi tečaj za vodnike lovskih psov o nujenju prve pomoči lovskim psom	594
Žerdin, Jože: Dijaki Biotehniške šole Rakičan obiskali LD Prosenjakovci	304	Krivec, Jani: Tradicionalna lovsko-kinološka srečanja v LD Loka pri Zidanem Mostu	308
Žerdin, Jože: Koncert Križevskih rogistov z gosti	532	Milenšek, Tadeja: Srečanje kinologov in ljubiteljev koroških žigcev LD Dolič	255
Žerdin, Jože: Križevski upokojenci so obiskali LD Križevci pri Ljutomeru	366	Nahtigal, Janez: Uporabnostna preizkušnja po umetni krvni sledi za vse pasme lovskih psov	431
Žerdin, Jože: LD Bogojina je spet pripravila Štefanov lov	145	Poljanšek, Dejan: VUP za nemške lovske terierje	98
Žerdin, Jože: LD Mala Nedelja krstila tri lovce	245	Poznik, Zvonimir: Državna uporabnostna preizkušnja nemških prepeljarjev - CACT, SLO 2023	308
Žerdin, Jože: Lepo vzdrževan spominski lovski park v Muzgah pri Bakovcih	587	Rovanšek, Roman: Tečaj za vodnike lovskih psov o nujenju prve pomoči psom v Lukovici	594
Žerdin, Jože: Lovke iz vseh koncev Slovenije so povezane v Društvo slovenskih lovk	367	Rovanšek, Roman: Začetni tečaj za vodnike lovskih psov v delu pri lovu na malo divjad s poudarkom na prinašanju	593
Žerdin, Jože: V LD Bogojina krstili novega lovca	366	Rožman, Iztok: Usposabljanje vodnikov lovskih psov v vodnem delu	49
Žerjav, Srečko: Idealni zadetek	248	Šumak, Janez: Državna tekma brak-jazbečarjev v delu (CACT - SLO 2023)	47
Žgur, Tjaša: Praznovanje pete obletnice ustanovitve Društva Brkinsko-Kraških rogistov	531	Šuštarčič, Niko: Ob slovesu štirinožnega prijatelja	97
Iz zaprašenih arhivov za spominjanje in pomnjenje:		Švegelj Žnidaršič, Damjana: Svetovno prvenstvo jazbečarjev v delu po krvni sledi	48
Rutar, Vojko: Okrajna Lovska zadruga Hrpelje - Kozina	535	Tomšič, Lovro: Uvodni tečaj v krvosledništvu ZLD Kočevje	593
Rutar, Vojko: Okrajno Lovsko združenje Cerkno 1945	428	Toš, Marjan: Občni zbor štajerskih kinologov na Polskavi	376
Rutar, Vojko: Združitev Okrajne lovske zadruge Idrija in Lovskega združenja Cerkno 1946	483	Toš, Marjan: V Mariboru so se srečali lovci in kinologi	256
Toš, Marjan: »Proučavanje lovstva v naši kraljevini«	253	Verčko, Jožef: Delna zbora sodnikov za barvarje in izvolitev vzrejne komisije	256
Toš, Marjan: 19. oktober naj postane spominski dan slovenskega lovskega muzeja	200	Verčko, Jožef: Osemindeseto tekmovanje po NKS in skupščina ISHV	99
Toš, Marjan: Janez Pečar, vodnik in trentarski lovec	537	Verčko, Jožef: Prva samostojna državna preizkušnja po umetni KS v LD Jurklošter	540
Toš, Marjan: Končno smo lovci dobili svoj Zlatorog	149	Verčko, Jožef: Spominsko tekmovanje psov barvarjev po naravni krvni sledni na Poljskem	203
Toš, Marjan: Ne pošiljajte nam »žlaprtkov«	430	Verčko, Jožef: Ustanovitev Kluba hanovskih in bavarskih barvarjev Slovenije	96
Toš, Marjan: Olga Rudež - najimnitnejša slovenska lovska	306	Vrečko, Jožef: Troboj klubov psov barvarjev treh dežel	374
Toš, Marjan: Otmar Cvirn - lovski funkcionar, ki je javno pometel z napakami	45	Vodnik, Samo: Teden lova na plenilce	203
Toš, Marjan: Valentin Stanič in njegovo društvo proti mučenju živali leta 1848	94	Predvidena legla lovskih psov:	
Toš, Marjan: Vladimir Kapus, urednik in publicist, ki je odložil pero zaradi racmana	485	49, 100, 152, 205, 257, 310, 377, 431, 487, 540, 595	
Toš, Marjan: Živali se med seboj spoznavajo	370	Okrožnice, navodila, predpisi, sklepi, obvestila, popravki, opravičila:	
Toš, Marjan; Kralj v zelenem kraljestvu	591	LZS Uredniški odbor: Rezultati javnega natečaja za literarna besedila z lovske tematiko 2023 in razpis za leto 2024	26
Okusi narave:		LZS: Novi člani NO, Razsodišča, Odbora etičnega kodeksa in Upravnega odбора LZS	81
Žan in Eva: Stegno divjega prašiča z zelenjavo	94	LZS: Vabilo: 15. Slovenski lovski dan	489
Žan in Eva: Divjačinski burger	200		
Žan in Eva: Divjačinska pita s temnim pivom	306		
Žan in Eva: Srnina z robidami	430		
Žan in Eva: Srnina paela z ječmenom	537		
Lovci - vinarji:			
Kuljaj, Ivo: Alfonz Komatar	253		

Foto: Bojan Avbar

LD Sela pri Kamniku praznovala 70-letnico

Leta 1954, 30. septembra, se je na Selih pri Kamniku rodilo novo lovsko društvo. Na novo so ustanovili lovsko družino, ki je je del lovišča podedovala od *LD Tuhinj*. Takrat je nova **LD Sela pri Kamniku** štela sedemnajst članov. Gospodariti so začeli na 2.250 hektarih lovne površine. Takoj so začeli razmišljati tudi o lastnih prostorih in že do leta 1960 zgradili lovsko kočico na svojem zemljišču. Vseskozi je LD namenjala veliko naporov tudi v druge aktivnosti. Poleg skrbi za prostoživečo divjad so vsa leta redno organizirali strelska tekmovanja za domače in sosednje člane lovskih družin, bili so gostitelji raznih lovskih-kinoloških prireditiv, v športni hali v Kamniku smo

pripravili tudi dve večji prireditvi humanitarnega značaja. Že vrsto let vabimo lovce iz vse Slovenije na tako imenovani Spominski lov – v čast našim pokojnim lovcem. Tudi z lokalno skupnostjo vzdržujemo dobre odnose in se ob različnih priložnostih srečujemo pri našem lovskem domu.

Leta 1994, po osamosvojitvi, smo ob praznovanju štiridesetletnice delovanja našega društva minulo obdobje počastili s Hubertovo mašo in kulturnim programom. Takrat smo na naš lovski dom postavili tudi kip sv. Huberta.

Letošnjo okroglo obletnico smo ovekovečili v nedeljo, 15. 9. 2024, pri našem lovskem domu. Osredotočili smo se predvsem na naše predhodnike in se hkrati zahvalili najbolj zaslužnim članom zadnjega obdobja, ki so

sestavljali pisan in svetel mozaik uspešnega delovanja Lovske družine Sela pri Kamniku v vseh teh

letih. Predstavniki Lovske zveze Slovenije, mag. **Lado Bradač**, je najzaslužnejšim članom izročil

Praznovanje smo začeli s Hubertovo mašo, ki so jo darovali domači župnik Edi Struhar, pater misijonar brat Jože, brat Luka in Janez Cevc.

Lovski kolektiv LD Sela pri Kamniku pred svojim domom na dan praznovanja 70-letnice delovanja

Vse foto: Klemen Udovč

Predsednik LD Sela pri Kamniku, Aleš Štrajhar, in tajnik Matič Žagar sta razglasila in podelila listino častnega članstva LD dolgoletnemu aktivnemu članu Jožetu Romšaku.

odlikovanja LZS, rede za lovske zasluge. Predsednik LD Sela, **Aleš Štrajhar**, in tajnik **Matic Žagar** sta razglasila in podelila listino častnega članstva dolgoletnemu aktivnemu članu **Jožetu Romšaku**.

Praznovanje smo začeli s Hu-

bertovo mašo, ki so jo darovali domači župnik **Edi Struhal**, pater misijonar brat **Jože**, brat **Luka** in **Janez Cevc**, sicer župnik v Šentjanžu na Dolenjskem. Janez Cevc je bil pred petdesetimi leti član naše LD tako kot tudi njegov oče, ki je bil eden od ustanovnih

članov naše LD. Celoten dogodek so odlično popestrili *Zasavski rogisti* s svojimi lovskimi rogovi. V čast sedemdesetletnice LD smo posadili lipo. V prijetnem druženju z množico krajanov širše okolice in s pomočjo mladega tria *Tuhinjski fantje* smo ob dobri

hrani in pijači uživali do poznega popoldneva.

Člani naše lovske družine si želimo, da bi se zgodba nadaljevala in da bi se na tem mestu še dolgo pisala zgodovina o uspehu ...

Jernej Štrajhar

Sedemdeset let LD Raša - Štorje

Pozno poletna sobota, 7. 9. 2024, je bila prav poseben dan za člane **Lovske družine Raša - Štorje**, ko smo praznovali jubilej – 70 let od dneva, ko je bila po odločitvi nekaterih lovcev iz Kazelj, Štorij in okoliških vasi ustanovljena nova LD pod tem imenom. V skladu s takratno zakonodajo so po ustanovitvi družine naši predniki od države pridobili tudi lovišče, ki je zajemalo v glavnem območje katastrskih občin Kazlje in Štorje ter del Vrhov na drugi strani potoka Raša. Takrat je bilo lovišče bogato z malo divjadjo, predvsem s poljskim zajcem, pomembne so bile tudi poljske jerebice in kotorme, od velike divjadi pa srnjad. Jelenjad se je pojavljala le redko, divjega prašiča pa v tolikšnem številu, kot ga imamo zdaj, ni bilo.

Zdaj 29-članski kolektiv LD Raša - Štorje upravlja z divjadjo v lovišču, velikem nekaj več kot 2.600 hektarov, v katerem živijo predvsem jelenjad, srnjad in divji prašiči, prisotni pa so tudi gamsi. V zadnjih letih se je pri srnjadi zaradi različnih vzrokov katastrofalno zmanjšalo populacijsko stanje. Malo divjad pa predstavljajo le redki poljski zajci.

Lovski kolektiv LD Raša - Štorje ob 70-letnici delovanja

Člani z gosti smo visoko obletnico obeležili s proslavo, ki so jo obiskali tudi župan Občine Sežana, predstavniki kmetijskih in krajevnih skupnosti, predstavniki naše območne ZLD, Združenja upravljavcev lovišč našega območja, gozdarjev, lovcev iz sosednjih LD in Društva slovenskih lovk.

Bogat kulturni program so oblikovali *Brkinsko-Kraški rogisti* in *Slovenski lovski pevski zbor*

Doberdob s točkami iz zakladnice slovenske lovske kulture ter štorske mlekarice iz *Kulturno športnega društva Šator - Štorje*.

Lovsko družino in njeno zgodovino je predstavil starešina LD **Branko Majcen**, ki je v svojem govoru opisal aktualne in prihodnje naloge. Župan Občine Sežana **Andrej Sila** je v svojem pozdravnem govoru kot dober poznavalec območnega lovstva čestital in po-

hvalil naš kolektiv za sodelovanje z vsemi dejavniki v okolju. Sledila je podelitev lovskih odlikovanj najzaslužnejšim; podelili so trinajst odlikovanj. Po pozdravih gostov in izročitvi priložnostnih daril smo po obvezni 'primorski himni', ki smo jo zapeli skupaj s pevci, slavnost zaključili s pogostitvijo vseh prisotnih in prijetnim druženjem, ki je trajalo pozno v poletno noč.

Rajko Kobal

Hubertova maša in odprtje nove hladilnice v LD Zreče

Zadnja nedelja v avgustu (25. 8. 2024) je bila prizorišče šestnajste Hubertove maše in uradnega odprtja z blagoslovitvijo nove sodobne hladilnice LD Zreče za uplenjeno divjad. Maša je vedno namenjena vsakoletnemu obhajanju zavetnika lovcev svetega Huberta, ki je živalski svet prepoznal kot božji dar. Njegovo zavzemanje za njihovo dobrobit sovpada z načeli sonaravnosti in lovsko etiko, kar lovci že dobro poznamo. V tamkajšnjih krajih imajo nepogrešljivo vlogo prav gotovo tudi lastniki zemljišč, saj prav oni zagotavljajo življenjski

prostor, hrano in zavetje. Za vse to smo jim lovci neizmerno hvaležni.

Sveta maša, ki jo že vrsto let daruje naš župnik **Stanko Krajnc**, je namenjena čaščenju z naravo prijaznemu sobivanju in sodelovanju med vsemi akterji in dejavniki v naravi, kjer so najbolj ranljivi členi prostoživeče živali. Mašo vedno posvečamo tudi pokojnim in vsem živečim zreškim lovcom. Posebej se spominjamo nadučitelja **Karla Mravljaka**, ustanovitelja prvega Lovskega kluba Sraka leta 1910 in leta 1946 prvega predsednika LD Zreče.

Po pozdravnem nagovoru predsednika **Ludvika Mikeka** vsem udeleženiim gostom je poseben pozdrav namenil lovskim gostom iz sosednjih LD. Med udeleženci so bili zreški župan mag. **Boris**

Podvršnik in povabljeni lovci iz LD Cankova. Župnik Stanko Krajnc je v svojem nagovoru na kratko opisal življenje in spreobrnitev svetega Huberta v gorečega vernika, duhovnika in na koncu celo škofa. Posebej je poudaril, da smo lovci vsi enakovredni člani zelene bratovščine ne glede na izobrazbo, gmotno stanje, politično opredelitev in versko prepričanje. Po sveti maši je sledil blagoslov nove hladilnice za uplenjeno divjad. Ob tem dogodku sta nam člana Lovske družine Cankova izročila priložnostno darilo (sliko jelena s posvetilom), ki bo krasila naš novi objekt.

Nova hladilnica LD Zreče je bila nujno potrebna za uspešno opravljanje naše lovske dejavnosti, ne nazadnje tudi zaradi vsakolet-

nega povečevanja načrta odstranila parkljaste divjadi, predvsem jelenjadi. Z gradnjo objekta smo začeli leta 2023, delovati pa je začel 3. 10. 2023. Ob zaključku del je znašala investicija okrog 43.000 evrov lastnih sredstev. Prišteti je treba še dodatnih 9.000 evrov, ki smo jih pridobili na občinskem razpisu, in 2.000 evrov donacij Kstroj - Slovenske Konjice. Skoraj 2.000 evrov so prispevali domači lovci, ki se niso mogli udeležiti delovnih akcij. Lovci smo sami opravili 1.700 neplačanih delovnih ur, prišteti pa moramo še darovani elektromaterial **Vekoslava Marzidoška**. **Urban Škarlovnik** je daroval elektromaterial za elektromontažo, **Rudi Poklič** pa je brezplačno opravil elektroinstalacijska dela.

Foto: Franc Klajne

Govor predsednika LD Zreče Ludvika Mikeka

Jurij Petelinek je daroval vodovodni material in brezplačno vgradnjo. Pri zidavi se je izkazal Jan Višnar, ki je opravil glavna zidarska dela. Od domačih lovcev so po opravljenih urah izstopali Gabrijel Vodovnik,

Andrej Bombek, Ivan Kvac in predsednik Ludvik Mikek. Pri izdelavi ostrejša sta se izkazala Oto in Ernest Mikek. Po končani sveti maši smo gostom postregli odličnega bograč, čevapčiče in seveda hladno pijačo. Za prijet-

Foto: Franc Klajne

Novo hladilnico LD Zreče za uplenjeno divjad je blagoslovil župnik Stanko Krajnc.

no vzdušje in ples sta poskrbela ansambel Guštni muzikantje in Godba na pihala Zreče. Za naše goste smo pripravili tudi bogat srečelov. Vsem udeležencem svete maše se zahvaljujemo za udeležbo in kličemo: »Nasvidenje

prihodnje leto!« Posebna zahvala velja vsem domačim lovcem in njihovim svojcem, ki so sodelovali pri pripravi in izvedbi prireditve.

Franc Klajne,
referent za stike z javnostjo in stike z mladimi

Strelska liga ZLD Prlekija 2024

Od maja do oktobra 2024 je Komisija za lovsko strelstvo in lovsko orožje pri ZLD Prlekija (ZLD P) organizirala strelsko ligo v streljanju na glinaste golobe – lovski položaj. Opravljenih je bilo pet tekmovanj - kol. V vsakem kolu so streljali po

eno serijo po petindvajset glinastih golobov. Za končno uvrstitev niso upoštevali najslabšega dosežka. Posamezna tekmovanja (kola) so opravile sodelujoče območne LD na svojih streliščih, ki so po koncu vsakega tekmovanja lovske strelce pogostile z malico.

Tekmovalo je triinšestdeset strelcev in ena strelka iz petih LD, članic ZLD P, in sicer: LD

Končni rezultati strelske lige ZLD Prlekija

Ženske:			
1. mesto	Anica Ščap	LD Apače	69
Člani			
1. mesto	Aljaž Štaman	LD Križevci	93
2. mesto	Bojan Likovič	LD Negova	89
3. mesto	Andrej Petek	LD Videm ob Ščavnici	88
Veterani:			
1. mesto	Albin Bratuša	LD Mala Nedelja	91
2. mesto	Jožko Verač	LD Križevci	82
3. mesto	Gabrijel Vučko	LD Apače	82
Superveterani:			
1. mesto	Anton Korošak	LD Negova	89
2. mesto	Marjan Giovani	LD Križevci	81
2. mesto	Dani Vajndorfer	LD Videm ob Ščavnici	78

Foto: Andrej Rugele

Skupinska fotografija najuspešnejših strelcev in strelke ZLD Prlekija v letu 2024

Apače, LD Negova, LD Videm ob Ščavnici, LD Križevci in LD Mala Nedelja. Tekmovanje je potekalo v treh tekmovalnih kategorijah: člani, veterani in superveterani. Tekmovala je tudi ena strelka, članica LD Apače, Anica Ščap, kar nas je še posebej veselilo.

Zaključek strelske lige ZLD P za leto 2024 je bil v LD Mala Nedelja 5. 10. 2024, kjer so prvi trije uvrščeni strelci v posamez-

ni kategoriji prejeli zaslužene nagrade. Posebno nagrado sta prejela tudi najstarejši strelce Franc Vajndorfer iz LD Mala Nedelja in seveda Anica Ščap, kot edina ženska strelka. Nagrade sta jim izročila predsednik ZLD Prlekija Branko Žnidarič in predsednik Komisije za lovsko strelstvo pri ZLD P Marjan Kaučič. Slednja sta ob koncu prireditve zbranim predstavila predlog Pravidnika o lovskem strelstvu in strelskih

tekmovanjih ZLD P, v katerem so podrobneje opisani postopki izvedbe strelske lige, udeležbe na državnem strelskem tekmovanju in o poravnavanju stroškov

udeležbe strelcev na državnem tekmovanju.

Zbrani smo se soglasno dogovorili, da bomo tudi v prihodnjem letu nadaljevali s strelsko ligo

z željo, da bi se za sodelovanje odločile še LD Ljutomer, Radenci in Gornja Radgona. Čestitke vsem strelcem in strelki za dosežene rezultate in zahvala sodelujočim

lovskih družinam za pomoč pri organizaciji in izvedbi strelskih tekmovanj.

Andrej Rugole

V Dobrenju je dišalo po lovskem golažu ...

Tradicionalno druženje z domačini pri lovskem domu

Lovska družina Šentilj v Slovenskih goricah, ki jo vodi starešina **Marjan Vernik**, je tudi za letošnji konec poletja pripravila zdaj že tradicionalno druženje z domačini pri lovskem domu. Kljub hudi poletni vročini se je zadnje avgustovsko soboto v prireditvenem šotoru na prostoru pri lovskem domu v Dobrenju zbralo več kot dvesto prijateljev zelene bratovščine. Med njimi so bili mnogi kmetje in drugi lastniki kmetijskih ter gozdnih zemljišč, lastniki počitniških hišic, naključni rekreativci, sprehajalci po Dobrenjski dolini, domači in tudi lovci iz sosednjih LD.

Člani domače zelene bratovščine so pogumno zavihali rokave, si nadeli bele predpasnike in bele kuharske čepice ter namesto pušk vzeli v roke kuhalnice. Že zgodaj dopoldne je za dišalo po lovskih dobrotah in prijeten vonj po srnjakovem golažu se je širil daleč naokoli. Posebnost letošnjega

Foto: Marijan Toš

Šentiljski mojstri lovske kulinarike v pričakovanju gostov

kulinarično-družabnega srečanja pri lovskem domu v Dobrenju je bil divji prašič izpod peke. Jed ki je navdušila in takoj pošla! Starešina Vernik nam je povedal, da se tamkajšnji domačini z lovci

radi družijo in da so tudi na terenu vedno veseli srečanja z njimi.

Dobro sodelovanje lovcev s kmeti in domačini nasploh veliko prispeva k razreševanju težav zaradi občasne škode, ki jo povzroča

divjad. »Lepa beseda vedno lepo mesto najde,« je še dodal starešina Vernik, ki ima okoli sebe ekipo dobrih sodelavcev. Šentiljski lovci zelo dobro sodelujejo tudi s tamkajšnjo šolo, občino, policijo, mnogimi društvi in organizacijami. Zato so deležni njihove podpore, kadar se je treba zavzeti za naravovarstveno podporo lovcem, ki redno opozarjajo na negativne posledice posegov v življenjski prostor divjadi.

M. T.

OPRAVIČILO

Pri pisanju prispevka **70 let LD Orlica - Vuhred**, Lovce, 11/2024, str. 526, je nastala neljuba napaka pri naštevanju dobitnikov odlikovanj. Spominsko listino LZS je prejel tudi ravnatelj OŠ Radlje ob Dravi dr. **Damjan Osrajnik**, odlikovanje znak za lovske zasluge LZS pa sta prejela **Tadej Jurač** in **Mihael Jurač**.

Za neljubo napako se opravičujem.

Bogdan Kovač - Danč

Pobratenje, ki traja že pol stoletja

LLD Podlehnik v Halozah in **LD Banja Loka** iz Kostela ob Kolpi sta bili prvi pobrateni LD v Sloveniji. Med članstvom so se stkale pristne in trdne prijateljske vezi, ki bodo povezovale tudi prihodnje generacije lovcev obeh kolektivov zelene bratovščine.

V haloškem Podlehniku je bila zadnje septembrsko soboto leta 2024 slovesnost v počastitev petdesetletnice pobratanja med Lovsko družino LD Podlehnik in LD Banja Loka - Kostel. Lovce, številne njihove domače in domačine, ki spoštujejo zeleno bratovščino, je z glasbeno dobrodošlico pričakala godba na pihala, ki je v prepolno dvorano pospremila tudi praporščaka obeh LD. Kot se za lovsko slovesnost spodobi, so najprej mogočno zazveneli lovski rogovi v rokah **Ptujskih lovskih rogistov** pod vodstvom **Igorja Fergule**. Dogodek za zgodovino lovstva!

To je bil res veličasten uvod,

Vse foto: Marijan Toš

Starešina LD Banja Loka - Kostel Mladen Koritnik: »Pobudniki našega pobratanja so pred pol stoletja naredili nekaj lepega. Hvaležni smo jim.«

po katerem je imel slavnostni nagovor starešina LD Podlehnik **Franc Bigec**, ki je poleg množice lovcev posebej pozdravil starešino pobratene LD Banja Loka

- **Kostel Mladena Koritnika** s številnimi lovskimi tovariši, častnega starešino LD Podlehnik in častnega predsednika ZLD Ptuj - Ormož mag. **Emilijana Trafela** kot pobudnika pobratanja pred pol stoletja, domačega župana mag. **Sebastjana Toplaka** in podžupanjo Občine Kostel **Vesno Krese**. Povedal je, da je bilo to prvo tovrstno pobratenje LD na Slovenskem in poudaril, da je pol stoletja sodelovanja obeh kolektivov zelene bratovščine dokaz, kako je mogoče utrjevati pristne medsebojne tovariške in prijateljske vezi, ki so zdaj tako trdne, da bodo vzdržale tudi prihodnje generacije. Podlehniški lovci se vedno veselijo obiskov in srečanj s tovariši iz Banja Loke, ki jih tudi v Kostelu vedno pristrčno sprejmejo. Spomnil se je obeh pobudnikov pobratanja, takratnih starešin mag. Emilijana Trafela iz Podlehnika in **Draga Piršiča** iz Banja Loke. Oba sta orala ledino in zasejala seme, ki je vzklilo in obrodilo veliko sadov. Za njim je zgodovino pobratanja slikovito

Starešina LD Podlehnik Franc Bigec: »Naše pobratenje je bilo prvo v Sloveniji.«

opisal še Trafela in spomnil na čase, ko se je prijateljstvo začelo le še krepiti. Živo se je spominjal prvega srečanja s kostelskimi lovci v Halozah, ko je na skupni lov prišlo osemindvajset lovcev. Odšli

Dvorana kulturnega doma v Podlehniku je bila zasedena do zadnjega kotička.

so na tri pogone na malo divjad in uplenili osemindvajset poljskih zajcev in fazanov – prav toliko, kot je bilo na lovu kostelskih lovcev. Haloški lovci so jim obisk vrnili in na prvem lovu pri njih so uplenili tri jelene. Tako se je vse skupaj začelo in traja že pol stoletja. »Naj tako tudi ostane za prihajajoče generacije lovcev obeh LD,« je končal svojo pripoved mag. Trafela. V takem duhu so izzvenele tudi pozdravne besede starešine LD Banja Loka - Kostel M. Koritnika. Poudaril je, da je bilo to najstarejše pobratenje na Slovenskem, ki kljub spremembam v družbi in lovstvu še vedno traja. »Pobudniki in botri našega pobratenja so pred pol stoletja začeli nekaj lepega, bodimo jim za vse to hvaležni,« je dejal starešina Koritnik. »Danes je naš velik

praznik, praznik tistih, ki bomo naše prijateljstvo utrjevali v bodoče, in tistih, ki jih ni več med nami in katerim moramo biti hvaležni, da lahko njihovo delo nadaljujemo. Naše pobratenje pomeni trajno medsebojno naklonjenost in povezanost, s čemer smo dosegli iskreno lovsko prijateljstvo,« je na koncu nagovora dejal starešina LD Banja Loka Kostel v Podlehniku. Vse udeležence je v imenu odstotnega predsednika ZLD Ptuj - Ormož dr. Srečka F. Kropeta pozdravil tajnik ZLD Matej Španiger in jim zaželel še veliko skupnih uspehov ter trdnega lovskega tovarištva.

Podlehniški župan mag. Sebastjan Toplak je javno pohvalil dobro sodelovanje lovcev in občine ter povedal, da je pobratenje prispevalo tudi k dobremu

Prejemniki priznanj ob 50-letnici pobratenja

sodelovanju med obema občinama. To je potrdila podžupanja Občine Kostel Vesna Krese, ki je spremljala kostelske lovce v Podlehniku. Starešini Franc Bigec in Mladen Koritnik sta podelila več zahval zaslužnim za pobratenje in sodelovanje. Prejeli so jih Franc Pajnkhiher, mag. Emilijan Trafela, Občina Kostel, Občina Podlehnik, LD Banja Loka - Kostel in LD Podlehnik. V bogatem kulturnem programu so poleg Ptujskih lovskih rogistov nastopili še Vokalna skupina ljudskih pevk – Stezice, izvorna instrumentalna skupina haloški Potepuhi in mlade recitatorke Pia, Ana in Anja; vsi so poželi navdušen avplavz obiskovalcev. Recitatorke so otroško doživeto

namreč recitirale o naravi, soncu in življenju in zelo otroško igrivo dodale še nekaj lovskih 'paberkov' o lisičkah in drugih živalih, za katere skrbijo lovci. Domiselno in redko mogoče videti. Za zgled!

Z odhodom obeh praporščakov z odra so slovesnost z zvoki lovskih rogov mogočno pospremlili Ptujski rogisti. Po zahvali in povabilu podlehnškega starešine Franca Bigca so se lovci obeh LD skupaj z gosti in domačini še dalj časa zadržali na družabnem srečanju ter obujali spomine na lepa lovška doživetja v Halozah in Kostelu. Polni dobre volje so si ob slovesu stisnili desnice kot pravi lovski tovariši in prijatelji. Za vedno!

M. T.

LD Mala gora je praznovala 70-letnico delovanja

Pri lovskem domu Lovske družine Mala gora v Željnah je v soboto, 14. 9. 2024, potekala slovesnost ob 70-letnici delovanja te LD. Zbranim lovcem in drugim gostom so se pridružili podpredsednik LZS Miran Štrukelj, predsednik ZLD Kočevje Branko Zlobko, predsednik LKD Kočevje Lovro Tomšič, podžupan Občine Kočevje Gregor Košir in predstavnik vaške skupnosti Janko Car. S svojo prisotnostjo so praznovanje polepšali predstavniki vseh LD v ZLD Kočevje in njihovi praporščaki s prapori ter predstavniki pobratene LD Mala Nedelja. K slovesnemu dogodku sta svoj prispevek dodala tudi skupina Rogistov ZLD Kočevje in Pevski kvartet ZLD Kočevje. Gospa Laura je vse dogajanje skupaj tekoče povezala v čudovito celoto. Ob tej priložnosti smo tudi častno »upokojili« naš stari prapor LD Mala gora, ki nas je simbolno združeval vse od leta 1961, bil z nami na vseh lovskih

slovesnostih in ob zadnjih slovesih od umrlih lovskih tovarišev. Vsa leta so ga ponosno in spoštljivo nosili naši praporščaki. V zahvalo bo dobil častno mesto v našem lovskem domu. Naš novi prapor, ki ga je v imenu botrstva Občine Kočevje našemu praporščaku predal podžupan Občine Kočevje

Starešina LD Mala gora Srečko Nusdorfer je v govoru poudaril, da so člani lahko upravičeno ponosni na prehojeno pot svoje LD.

Foto: Patirik Gregorič

Novi prapor LD Mala gora je v imenu botrstva Občine Kočevje našemu praporščaku predal podžupan Občine Kočevje Gregor Košir.

Gregor Košir, je bogato okrašen s spominskimi žeblički in z lepim vezanjem. Seveda ni šlo brez podelitev listin zahval vsem, ki so s sodelovanjem ali prispevki prispevali k uspehi slovesnosti in razvitju novega prapora. Zaslužni člani so prejeli priznanja ZLD Kočevje in odlikovanja LZS. Ob tej priložnosti je ZLD Kočevje odlikovala Lovsko družino Mala gora z zlato lovsko plaketo.

Starešina LD Mala gora Srečko Nusdorfer je poudaril, da smo lahko upravičeno ponosni na prehojeno pot malogorske družine, ki je bila polna uspehov. Delo, ki ga lovci opravljamo pri uresničevanju namenov in nalog lovstva ter naravovarstvene dejavnosti pri ohranjanju naravnega okolja, ohranjanju vrstne pestrosti divjadi in prostoživečih živalskih vrst ter delo na društveno organi-

zacijskem, gospodarskem, kulturnem in publicističnem področju, nam je lahko v zadoščenje za naš prispevek, je očitno in plemenito. Zato se bomo tudi v prihodnje zavzeto trudili in uspešno opravljali naloge, ki so pred nami.

Lovišče LD se razteza na območju Krajevne skupnosti Šalka

vas v Občini Kočevje in obsega okrog tri tisoč hektarjev lovne površine. Trenutno članstvo LD šteje sedemdeset članov, od tega imamo tri pripravnike. LD Mala gora ima v lasti velik lovski dom z veliko dvorano, ki služi ZLD Kočevje za izobraževanje in razširjene seje, pa tudi drugim

za druženje. V lasti imamo lovsko kočjo na Krenu, ki je prav zdaj v obnovi. Naše lovišče meji na lovišče LD Kočevje in LPN Kočevsko, je izrazito kraškega značaja s pogostim pomanjkanjem vode v vročih poletnih dneh. Zato sta oskrba in priprava kaluž za divjad nujno potrebni. Naši največji cilji so varstvo

in ohranitev divjadi in vseh prstoživečih vrst, pravilna številčnost glede na prehransko zmogljivost lovišča, ohranitev dobrih odnosov z drugimi uporabniki prostora, še posebno s kmeti in krajanji. ter skrb za naravno okolje.

Goran Horvat,
tajnik LD Mala gora

70 bogatih let LD Mislinja

Lovci **Lovske družine Mislinja** smo visoki jubilej obeležili 15. junija 2024 v okviru občinskega praznika Občine Mislinja. Slovesnost ob 70-letnici ustanovitve LD Mislinja smo praznovali v lepem sončnem dnevu v prireditvenem šotoru pri Osnovni šoli Mislinja. Druženje je potekalo v prijetnem slavnostnem vzdušju skupaj z lastniki kmetijskih zemljišč in gozdov, predstavniki sosednjih LD, predstavniki Lovskogojitvenega bazena (LGB) Slovenj Gradec, predstavniki iz Koroške lovske zveze in Kluba prijateljev lova - Celovec, vdovami pokojnih lovcev, številnimi darovalci sredstev ter drugimi občani in prijatelji lovstva.

Jubilejna slovesnost se je začela z uvodnimi akordi *Lovskih rogistov KUD Muta*, ki jo je izjemno dobro vodila in povezovala **Hana Klančnik**. Starešina LD Mislinja **Aleš Zajamšek** je v slavnostnem nagovoru na kratko predstavil bogato zgodovino LD in se ob tem zahvalil ustanovnim članom ter vsem njegovim predhodnikom, ki so vsa leta skrbeli, da so v praksi uresničevali temeljne določbe lovske zakonodaje. Dodal je, da smo lahko ponosni na svojo lovsko kulturo, poslanstvo in vlogo v naravi ter da bomo tudi

v prihodnje skrbeli za vse vrednote, ki jih moramo zagotoviti do narave in ki so v skladu z lovsko etiko in lovskimi zakoni, Zagotovil je še: *»Lovci delujemo v okolju, ki nam postavlja drugačne zahteve, pričakovanja, izzive in omejitve. Želim si, da bi ljudje, ki na lovstvo gledajo sumničavo ali celo popolnoma odklonilno, spremenili svoj negativen odnos predvsem s pravilnim in poštenim informiranjem ter da bi si razširili pogled na pravo bistvo našega poslanstva.«*

S svojo udeležbo so prireditelji počastili in s pozdravnimi nagovori pozdravili vse zbrane predsednik Lovske zveze Slovenije **Alojz Kovšca**, predsednik Koroške lovske zveze **Janez Švab** in župan Občine Mislinja **Bojan Borovnik**. Bogatemu kulturnemu programu so svoj pečat, poleg že omenjenih kulturnih prispevkov *Lovskih rogistov KUD Muta*, dodali še *Lovski oktet LD Prežihovo - Kotlje, Vokalna skupina Zven*, recitator pesmi **Stanko Grl** in oponašalec jelenjega roka **Damijan Zdovec**.

Kot se za takšno prireditev spodobi, so podelili številna priznanja, odlikovanja in zahvale. Številni člani LD Mislinja so prejeli priznanja in odlikovanja LD Mislinja, Koroške lovske zveze in tudi Lovske zveze Slovenije. Priznanja za dolgoletno dobro

Foto: Aleš Zajamšek

Člani LD Mislinja ob praznovanju 70-letnice delovanja pred lovskim domom v Završah

sodelovanje nismo pozabili podeliti niti lastnikom kmetijskih zemljišč in gozdov. Zahvale so na odru prejeli tudi glavni darovalci in sponzorji, brez katerih bi le težko uresničili številne aktivnosti in bogat program na prireditvi. Zahvalo za pomoč in dobro sodelovanje z Občino Mislinja je iz rok predsednika Komisije za priznanja in odlikovanja pri LD Mislinja **Jožeta Tretjaka** prejel tudi župan Občine Mislinja **Bojan Borovnik**, ki je le nekaj ur pred tem na slavnostni seji Občine Mislinja izročil priznanje LD Mislinja, ki s svojimi dejanji in aktivnostmi pomembno vpliva na širšo lokalno skupnost.

Prva Lovska družina Mislinja je bila sicer po znanih podatkih ustanovljena že poleti leta 1946, ko se je enajst ljubiteljev zelene bratovščine odločilo, da ustanovijo lovsko družino. Korenine lovstva v Mislinji in njeni okolici segajo še dlje v preteklost. Z leti se je vse do leta 1954 organizacijska oblika društva korenito spreminjala. Pred sedemdeseti leti, 15. oktobra 1954, pa je na podlagi odločbe Okrajnega ljudskega odbora Slovenj Gradec nastala nova LD Mislinja in se dokončno oblikovala v sedanjo podobo. Z odločbo je bilo novoustanovljeni DL določeno lovišče s površino 3.806 ha, lovski članski kolektiv pa je ob ustanovitvi štel 25 članov. Sedemdeset let kasneje, na

skupni površini lovišča, ki meri 3.266 ha, opravlja lovsko dejavnost 57 članov LD Mislinja. Več o LD Mislinja so si vsi povabljeni pa tudi drugi lahko prebrali v obširnem zborniku, katerega avtor je član LD Mislinja, specialist **Milan Tretjak**, sicer priznan koroški gozdarski inženir. Zbornik je vsečen in vabljev. V njem je zapisano in s slikami predstavljeno: bogata in svojstvena zgodovina, pomembnejši dogodki, podatki o članstvu, raznovrstne dejavnosti ipd.

Po koncu uradnega dela prireditve smo vse povabljene pogostili s kozarcem dobre kapljice in z dobrotami z žara, za katere je poskrbel domači mesar in član LD Mislinja **Srečko Zajamšek**. Za vse obiskovalce smo pripravili bogat srečolov in streljanje z zračno puško na skrito tarčo. Za še boljše vzdušje in zabavo, ki je trajala pozno v noč, pa je poskrbel **Ansambel Gas**.

Člani LD Mislinja smo zelo pozitivno presenečeni zaradi dobrega odziva na prošnjo za pomoč pri izvedbi aktivnosti v okviru praznovanja naše okrogle obletnice. Zato se še enkrat zahvaljujemo vsem, ki ste kakorkoli pripomogli pri dostojni obeležitvi našega jubileja. Prav lepa hvala tudi vsem, ki ste s svojim obiskom in kulturnim prispevkom obogatili praznik LD Mislinja.

Aleš Zajamšek

Foto: Aleš Zajamšek

Predsednik Nadzornega odbora LZS **Dušan Leskovec** (prvi z leve) in predsednik LZS **Alojz Kovšca** (prvi z desne) s prejemniki priznanj in odlikovanj LZS iz vrst LD Mislinja

LD Boč na Kozjaku ima zavidljivo povprečno starost članov in je velikokrat najraje sploh ne omenjamo. Nanjo se spomnimo, ko pridemo do člana, ki praznuje okroglo obletnico. Tako je na zadnjem članskem posvetu naše LD starešina objavil novičko, da bodo po lovskem posvetu sledile posvetne dobrote, ki jih je za lovske tovariše pripravil naš jubilar, ki je pravkar prestopil prag novega desetletja. Ob nagovoru in Zdravljici je starešina čestital našemu **Jožetu Deželaku** za njegovih sedemdeset let in mu izročil priložnostno lovsko darilo. Sledili so aplavz, čestitke članov in številni »hodi« posvetnih dobrot na naše mize. Vsi prisotni jagri, ki po 18. uri več ne uživamo hrane, smo namerno pozabili na to pravilo in se lotili dobrot. Sledila sta pesem in ples, potem pa se ne spomnim več. In da ne pozabim zapisati, kdo je sploh bil slavljenec.

Naš slavljenec Jože se je rodil 26. 3. 1954 in pri 34 letih je vstopil v lovske vrste, pav v našo LD. Zdaj je član že več kot šestintrideset let in v tem času se je dodobra izkazal. Ker je ukaželjno bitje, je opravil vrsto lovskih izobraževanj; opravil je izpit za lovskega čuvaja in tudi nekaj časa opravljal te naloge, opravil izpit za mentorja in mentorstvo tudi opravlja, opravil je vse obveznosti za usposobljeno osebo, lovovodjo, redno se udeležuje slovenskih lovskih dni.

Iz LIS Lisjaka je razvidno, da je v LD opravljal naloge starešine, še vedno je aktiven član UO, vodi komisijo za izobraževanje, komisijo za lovsko naravoslovno učno pot, aktiven je v komisiji za gojitev divjadi, bil je predsednik komisije za odlikovanje, revirni vodja – kratka, opravljal je že skoraj vse pomembne naloge. Priden fant, bi temu rekli. Za prizadevno delo ga je LZS odlikovala z znakom za lovske zasluge, z zlatim znakom za lovske zasluge in redom III. stopnje. Prejel je tudi družinsko priznanje, ki ga je očitno spodbudilo, da je še bolj poprijel za delo v LD. Še vedno opravlja naloge kinološkega referenta in ima ves čas tudi lovske pse. Do pred nekaj leti je imel dva psa krvosledca. Najbolj smo si zapomnili njegovega Ciga, ki je marsikateremu lovcu olajšal iskanje obstreljene divjadi. V naši lovski družini je krvosledec pomemben pomočnik, saj imamo zelo strmo lovišče in že po nekaj korakih po strelu je divjad lahko v breznu. Po dveh krvosledcih je prešel na gonica Dona, ki je bistveno drugačen od prejšnjih dveh. Don je gonik in si velikokrat vzame čas za sprehod po vasi in glede na njegovo naravo ga je težko slediti. Je pač gonik in Jože to počasi dojema, sosedje pa tudi.

Ne glede na leta, saj je konec koncev Jože še mlad, se velikokrat odpravlja na lov tudi kot vodnik lovskega gosta. Na lov odhaja s psom in vnkum Videkom, ki je še kratkohlačnik, vendar se hitro uči. Tako občasno posnema svojega dedka, ki rad »zakinka« na preži. A kaj, tudi to spada na prežo in je meditacija tako starih kot mladih lovcov.

Naš Jože je pred leti povsem po naključju navezal stike s člani KPL – Celovca, še v času predsednika Mirka Kumra. Njihovi lovci so vsakoletni naši gostje in iz tega stika so se razvili pristni odnosi, ki še vedno trajajo. Jože vodi njihove člane na lov na smjad ali gamsa, oni pa nas vabijo na love na alpske svizce, kar je že stara tradicija.

Jože je tudi gospodar in skrbnik lovske naravoslovne učne poti, ki smo jo postavili v tesnem sodelovanju z OŠ Sehnica ob Dravi. Vseh sedem točk na poti smo ure-

dili po želji profesorja biologije iste OŠ, Blaža, ki je sicer tudi lovec v sosednji LD.

Jože je pravi lovski tovariš; delaven fant, bi rekli. Pomaga pri postavljanju in obnovi lovskih prež, sodeluje pri delovnih akcijah, nekaterim poskrbi, da so lovske trofeje urejene in pravočasno pripravljene.

O Jožetu bi lahko napisali še veliko več, kot smo tu. Naj končamo z besedami, ki mu jih je povedal starešina: »Jože, hvala ti za ves trud, ohrani tvoje dobre navade in želimo ti še na mnoga zdrava leta s trdimi in ravnimi cevmi. Ko boš praznoval, nas ni treba vabiti: mi, prijatelji, pridemo sami. Še na mnoga leta in dober pogled!«

LD Boč na Kozjaku – S. F. K.

Častni član naše LD Dobovec **Dušan Korimšek** je 7. 11. 2024 dopolnil 75 let in ob tem jubileju nazdravil v krogu družine in prijateljev.

Dušan se je rodil leta 1949 v Trbovljah. Zaposlil se je s štirinajstimi leti in pol v podjetju Jugotehnika kot uspešen prodajalec in postopoma prišel do naziva poslovođa. Upokojil se je v istem podjetju, v katerem je opravil tudi svojo pripravniško dobo. Poročil se je s Silvo, s katero sta bila sošola v osnovni šoli. Leta 1969, na dan, ko je človek prvič stopil na luno, se mu je rodil sin Darko. Nanj je že zgodaj prenesel svoje stopovanje do gozda in divjadi, do lovstva.

Karkoli si potreboval, je bil Duško vedno na voljo pripravljen pomagati. Aktiven je bil pri gradnji in nato upravljanju naše lovske kočice, saj sta bila skupaj z ženo dolgoletna najemnika v naši lovski koči. Še vedno je gonilna sila naše LD in ne predstavljamo si našega delovanja brez njegove pomoči.

LD Dobovec je zvest že skoraj 54 let in v vsem tem času skoraj ni bilo dneva, ko Duško ne bi bil v lovišču – v »svojem drugem domu«. V tem času je bil predsednik komisije za ocenjevanje škode od divjadi, preglednik uplenjene divjadi, pomočnik lovovodje, lovski čuvaj, član komisije za kulturo, član upravnega odbora LD. Z veseljem je sprejel odgovorno vlogo mentorja, ki je s svojim znanjem, odgovornostjo in obilo dobre volje usposobil veliko pripravnikov za vstop med polnopravne člane zelene bratovščine. Še vedno je aktiven kot revirni vodja. Biti izbran za praporščaka je posebna čast, ki v naši LD pripada Dušku, da zastopa našo LD na prireditvah, slovesnostih in lovskih pogrebi.

Za svoje zavzeto delo v lovstvu je prejel več odlikovanj, priznanj in zahval. Za njegovo predanost ga je LZS odlikovala z znakom za lovske zasluge in redi III. in II. stopnje. Leta 2006 je prejel družinsko priznanje, leta 2023 pa je za svoje delovanje prejel tudi priznanje območne Zveze lovskih družin Zasavje.

Kinološka zveza Slovenije mu je leta 2004 podelila red za kinološke zasluge II. stopnje, saj je že od vstopa v LD zelo dejaven tudi na področju kinologije. Kot strasten kinolog je imel psa, še preden je nabavil »flinto«, rad pove. Je dolgoletni vzreditelj nemških lovskih terierjev in še vedno aktiven član Komisije LD za kinologijo. Svoje kinološko udejstvovanje je začel s psom Panom, nemškim lovskim terierjem. Pri tej pasmi vztraja še vedno, ko si vsakodnevne lovske poti deli z nemško lovsko terierko Luno.

Dragi Duško, tvoji lovski tovariši smo ponosni nate. Zahvaljujemo se ti za vse, kar si dobrega storil za našo lovsko družino. Želimo ti, da bi ti zdravje še naprej dobro služilo in še mnogo užitek na lovu.

LD Dobovec – T. T.

V TEM MESECU PRAZNUJEJO SVOJ ŽIVLJENJSKI JUBILEJ*

95 let

Evarist Kocijančič, LD Dobrovo

90 let

Tomaž Golob, LD Libeliče
Vladimir Kobal, LD Zabukovje
Maksimiljan Kupnik, LD Libeliče
Branimir Molan, LD Videm ob Savi
Stanislav Rojko, LD Negova

85 let

**, LD Dolina
Stanislav Florjančič, LD Sorica
Branko Galjot, LD Šenčur
Anton Galun, LD Stoperce
Tomaž Končan, LD Slovenske Konjice
Vladimir Kveder, LD Lukovica
Janez Mate, LD Velike Poljane
Silvo Obrez, LD Laško
Alojz Pavlovič, LD Senovo
Anton Primec, LD Grosuplje
Vincenc Rožanc, LD Slovenska Bistrica
Ivan Simonič, LD Jelenk
Ivan Vidmar, LD Hrastnik
Ivan Vrčon, LD Vipava
Janez Zemljak, LD Ormož**

80 let

Anton Brek, LD Podvelka
Jožef Čadež, LD Križna gora
Milan Gorenc, LD Studenec – Veliki Trn
Slavko Jeršin, LD Taborska jama
Ivan Laharnar, LD Planota
Mihael Meglič, LD Tržič
Herman Mlinarič, LD Sveta Ana
Franc Nadižar, LD Udenboršt
Ivan Okrajšek, LD Banja Loka - Kostel
Izidor Rolih, LD Kozlek
Jožef Rupnik, LD Javornik
Marjan Slapšak, LD Šentjanž
Vladimir Smodej, LD Loka pri Zidanem Mostu
Janez Širec, LD Voličina
Boris Šurbek, LD Moravče
Silvester Učakar, LD Motnik - Špitalič

75 let

Anton Bizjak, LD Nanos
Marjan Blazina, LD Rogaška Slatina
Edvard Ceglar, LD Zemon
Janez Čeplak, LD Benedikt
Franc Črešnar, LD Zreče
Vojko Damjan, LD Tržič
Jože Filipič, LD Ljutomer
Ivan Frank, LD Bukovje
Franc Frumen, LD Radovci
Branko Horvat, LD Radenci
Ivan Hotko, LD Kapele
Jože Hrastar, LD Padež
Anton Jelenc, LD Dobrča
Martin Jerin, LD Gorjanci
Aleksander Kodrič, LD Podbočje
Silvester Kolar, LD Cirkovce
Štefan Kovačič, LD Petišovci
Ernest Kular, LD Grad - Kuzma

Franc Lokar, LD Mirna
Hinko Mohorič, LD Banja Loka - Kostel
Miloš Pečoler, LD Orlica
Vladimir Plavec, LD Vinski Vrhovi
Branimir Podbevšek, LD Vače
Jakob Rojc, LD Plešivica - Žužemberk
Branko Seršen, LD Križevci pri Ljutomeru
Milan Stanič, LD Brkini
Ivan Stele, LD Domžale
Janez Strelec, LD Markovci
Silvester Štropnik, LD Velunja Šoštanj
Štefan Štehnarik, LD Jamnica
Anton Zafošnik, LD Boris Kidrič

70 let

Jože Bajuk, LD Metlika
Stanko Bartol, LD Loški Potok
Suzana Batič, LD Hubelj
Marijano Benčič, LD Koper
Vladimir Benedetič, LD Sabotin
Jože Bevc, LD Mirna
Joško Boštjančič, LD Zemon
Janez Cevcec, LD Šentjanž
Jože Furlič, LD Mala gora
Štefan Gomboc, LD Radovci
Božidar Horaček, LD Prestranek
Milan Jakič, LD Mokrc
Ivan Jazbec, LD Loka pri Žusmu
Janez Kisovec, LD Mokronog
Branko Knez, LD Žalec
Silvo Korošec, LD Velike Lašče
Jože Kovačič, LD Orehovica
Peter Krajnc, LD Kamnica
Marija Lesjak, LD Šmartno pri Litiji
Nikolaj Lesjak, LD Podbrdo
Nikolaj Lubinič, LD Pšata
Željko Mavrovič, LD Banja Loka - Kostel
Niko Oblak, LD Rovte
Anton Pugelj, LD Struge na Dolenjskem
Oto Pungartnik, LD Log Šentvid pri Grobelnem
Boris Rutar, LD Zemon
Silvester Savšek, LD Trebelno
Jože Semolič, LD Jezero Komen
Božidar Sevšek, LD Oplotnica
Žarko Srebrovič, LD Gradišče
Boris Stranščak, LD Šmarje
Alojz Šimenc, LD Rečica ob Savinji
Janez Šink, LD Križna gora
Anton Škulj, LD Mokrc
Peter Turk, LD Kozje
Ervin Wagner, LD Križevci v Prekmurju
Judita Valant, LD Begunjščica
Rudolf Verovnik, LD Bukovje - Otiški Vrh
Zdravko Vidmar, LD Brežice
Marjan Zemljarič, LD Žiri
Silvo Zupančič, LD Črnomelj
Janez Zupančič, LD Veliki Gaber
Viktor Žagar, LD Smuk - Semič
Albin Železnik, LD Javornik Postojna
Viktor Žulič, LD Kostanjevica na Krki

Vsem jubilarom iskrene čestitke!

* Po podatkih iz lovskega informacijskega sistema *Lisjak*.

Obisk prvošolcev OŠ Cirkovce

V sklopu programa *Šole v naravi* in po programu drugih šolskih aktivnosti, povezanih z naravo, so nas že tradicionalno obiskali učenci OŠ Cirkovce.

Med njihovim tridnevним bivanjem v Starošincah je dvaindvajset učencev in tri učiteljice obiskalo LD Cirkovce, ki ima svoj lovski dom v Starošincah – tik ob gozdu. Otroci so prišli veseli, nasmejani, radovedni in polni pričakovanj. Ko so odložili nahrbtnike in se odžejali, sta sledila pozdrav predstavnika gostitelja srečanja in predstavitev programa.

Najprej smo se pogovarjali o objektih, ki jih imajo društva in lovske družine ter zakaj vse jih uporabljamo. Skupaj smo ugotovili, da so – podobno kot šola – namenjeni odraslim in tudi učencem, ki so vključeni v društvene aktivnosti.

Sledil je ogled notranjosti lov-

Foto: Stanko Fideršek

Spominska fotografija osnovnošolcev OŠ Cirkovce pri lovcih LD Cirkovce

skega doma omenjene LD, ki smo ga pripravili prav za ta obisk. V veliki dvorani jih je na mizah čakalo glasilo Lovec. Njihova naloga je bila, da si vsak izbere eno revijo in se razvrsti v ustrezno skupino na velikem panoju gle-

de na žival na prvi strani glasila Lovec: to je med zveri, lovno divjad ali ptiče.

Na vrsti je bila predstavitev lovskega prapora, ki je neke vrte lovska zastava. Vse to je treba skrbno hraniti in ob praznikih ali

prireditvah izobesiti ali postaviti na vidno mesto. Ob slovesnostih, na lovu in na delovnih akcijah se je treba primerno obleči. Nato je bila predstavitev različnih oblačil, ki jih lovci uporabljajo za vse take priložnosti.

Na koncu je lovec zatrobil na lovski rog, ki ga lovci uporabljajo pri svojih dejavnostih in ki ima za lovce določeno sporočilno vlogo.

Zelo smo bili veseli obilice vprašanj, ki so jih učenci skupaj z učiteljicami ves čas obiska postavljali lovci. Poseben poudarek smo namenili vprašanju, kako se moramo v nadaljevanju našega skupnega druženja obnašati v gozdu, da bomo slišali petje ptic ali opazili prostoživeče živali, ki živijo v gozdu.

Proti koncu obiska smo se odžejali in sledilo je skupinsko fotografiranje. Učenci so si oprtali nahrbtnike in prišel je čas slovesa. Obljubili smo si, da se bomo še kdaj srečali v lovskem domu.

Stanko Fideršek

Naravoslovni dan in lovška učna pot

Magistrsko delo na Pedagoški fakulteti

V Lovski družini Dornava – Polenšak je bil 17. maja 2024 prav poseben dan. Naš lovski dom, ki stoji v Slomih v Občini Dornava, so obiskali učenci dveh oddelkov tretjega razreda Osnovne šole dr. Franja

Žgeča – Dornava. Povod za obisk osnovne šole v našem lovskem domu je dala Ines Lebar, študentka zaključnega letnika razrednega pouka na Pedagoški fakulteti v Mariboru, ki je za svojo magistrsko nalogo pod vodstvom mentorice dr. Vlaste Hus in asist. mag. Polone Jančič Hegediš želela pripraviti tematsko lovsko učno pot za učence tretjega razreda. Ines je že od majhnih nog opazovala očeta, brata in botra,

Aktivnosti učencev 3. r. OŠ dr. Franja Žgeča – Dornava na učni lovski poti LD Dornava – Polenšak, po kateri so jih pospremili člani LD in predvsem študentka zaključnega letnika razrednega pouka na Pedagoški fakulteti v Mariboru Ines Lebar.

Vse foto: Maja Širelec

ki so aktivno vključeni v lovske družine, zato ji lovška tematika ni tuja. V našem lovskem domu je videla veliko priložnosti, da bi povezala predmete šolskega kurikulumu (učnega načrta) z lovskimi vsebinami. Dejala je, da ima naš lovski dom urejen notranji prostor, lovski muzej, na zunanosti kip sv. Huberta, lovsko opazovalnico, lovsko krmišče in solnico, kar ji je tudi omogočalo pripraviti lovsko

učno pot. Postaje lovske učne poti, ki temeljijo na omenjenih prostorih in objektih, je lahko povezala s šolskimi predmeti, kot so slovenščina, matematika, šport in likovna ter glasbena umetnost.

Na osnovni šoli je 16. maja 2024 z učenci opravila uvodno učno uro, v kateri so učenci spoznali različne lovske predmete, se pogovorili o lovskem udejstvovanju na splošno in se seznanili z

delovanjem naše LD v njihovem kraju. Naslednji dan zjutraj so učenci z organiziranim prevozom prišli v naš lovski dom, kjer sva jih z uvodnim pozdravom nagovorila starešina LD in študentka Ines, ki je nato prevzela vodenje lovske učne poti.

Prvo učno postajo smo začeli v osrednjem prostoru lovskega doma. Z učenci smo se pogovorili o lovskih šegah, navadah in običajih (lovski krst, lovski pogreb, lovski prapor, lovska oblačila) in nato o lovski kulturi, da so spoznali lovski rog, zapeli ljudsko pesem *Lisička je prav zvita zver*, si ogledali sliko Jurija Šubica *Pred lovom* in izvezen prapor naše LD. Pri naslednji postaji so si ogledali lovski muzej, kjer so učenci odigrali didaktično igro *Stopinjce* živali in v drugem delu muzeja proučevali nagačene ptice ter lovske trofeje, obešene na steni. Nato so si ogledali iz lesa izklesan kip sv. Huberta in se seznanili z njegovim pomenom. V okolici so poiskali različne dele sestavljanke,

ki so jih vodile do lovske opazovalnice. Učenci so spoznali tudi lovske krmišče in solnico, kjer so se naučili, kako lovci s krminimi njivami za divjad poskrbijo za hrano v času pomanjkanja. Sami so imeli tudi priložnost založiti krmišče. Zadnja postaja lovske

učne poti je bila predstavitev lovske kinologije, ko so učenci imeli možnost spoznati pomen in delovanje lovske kinologije, tri pasme lovskih psov (nemški kratkodlaki ptičar, nemški prepeličar in jazbecar) ter njihovo oskrbo in vadbo z njimi.

Na sredi lovske učne poti so učenci imeli tudi malico, saj smo zanje pripravili topel obrok, nato pa pritegnili njihovo pozornost s pripravo lovske malice v naravi. Učencem smo pokazali, kako si lahko pripravijo ogenj in spečejo klobaso na njem. Imeli so redko priložnost, da so si sami pripravili hrano v naravi, zato jim je ta izkušnja zelo veliko pomenila.

Učenci so v našem domu preživeli en šolski dan, ki jim je ponudil veliko novih doživetij in izkušenj. Navdušeni so bili nad vsemi aktivnostmi in novimi informacijami, ki so jih pridobili čez dan. Tudi učitelji so bili zadovoljni, saj imajo učenci zelo redko možnost spoznati in izkusiti lovske aktivnosti, lovske kulture in preživeti dan z lovci. Na podlagi pohoda po lovski učni poti smo ugotovili, da učenci pozitivno sprejemajo našo lovske kulture, kar nam je vodilo za naprej, da bi v prihodnje takšni poučni dnevi postali stalnica v naši lovski družini.

Ines Lebar

Tabor preživetja za mlade – Renče 2024

Tridnevni tabor preživetja je v letu 2024 prvič, brez sodelovanja OŠ Renče, organizirala **Civilna zaščita Renče - Vogrsko**. Potekal je od 22. 8. 2024 do 25.

8. 2024 v kraju Vinišče, sodelovali so Slovenska vojska, Policija, gasilci in lovci.

Člani **LD Fajti hrib - Renče** smo se z veseljem odzvali povabilu, ker verjamemo, da je treba mlajšim generacijam bolj približati naravo in jih pritegniti v svet

Predstavitve pravilnega izkoževanja uplenjenega divjega prašiča

Vse foto: Gregor Testen

Prepoznavanje sledi divjadi na predlogah in v naravi

Predstavitve lovske pasme psov otrokom je požela veliko zanimanje.

gozda in polja, obenem pa dokazati, da preživljanje prostega časa ni mogoče samo pred prenosnimi telefoni in računalniki, ampak so čudovite zadeve tudi v naravi.

Nosilci programa so urnik programa in vso logistiko, ki je bila velik zalogaj, uskladili na predhodnem sestanku, ki ga je oblikoval inštruktor preživetja v naravi **Brane T. Červek**.

Lovci smo aktivno sodelovali v vseh pripravah in zasnovali tudi naš program, s katerim smo želeli otrokom predstaviti aktivnosti, ki jih lovci opravljamo v naravi in tudi širše. Tako smo v naš program vključili postopek izkoževanja in razrez mesa uplenjenega divjega prašiča, kar so otroci z zanimanjem spremljali in tudi sodelo-

vali. Meso divjega prašiča so ob navodilih inštruktorjev preživetja posušili in dimili nad ognjem ter v ta namen pripravili sušilnico z materialom iz narave. Lovci smo jim pomagali tudi pri pripravi divjačinske golaže, ki jim je na koncu, glede na prazno posodo, očitno šel zelo v slast.

Naslednja aktivnost je bila prepoznavanje stopinj in sledov divjadi v naravi. Otrokom smo razdelili brošure, s pomočjo katerih so poskušali najprej sami ugotoviti, od katere živali je sled in to tudi zapisati. Skupaj smo popravili in razložili pravilno izrazje, telesne značilnosti opisanih živali ter značilno obnašanje v naravi.

Vsekakor je največje zanimanje in tudi veselje pri otrocih vzbudila

Kuharji v akciji priprave divjačinske golaže

predstavitev lovskih psov, ki so jih predstavili njihovi vodniki. Predstavitev značilnih lovskih pasem v naši LD, njihove značilnosti in pomoč pri lovu, ki nam jo naši izšolani štirinožni prijatelji nudijo med lovom, je otroke vidno razveselila. Množično božanje in 'crkljanje' je na preizkušnjo postavilo tudi vzdržljivost naših lovskih psov ...

Zadnji dan tabora smo otrokom predstavili manjšo zbirko preparirane divjadi našega lovca Bogomila Boškina, ki je tudi vzbudila zanimanje. Predvsem zato, ker so si znane živali lahko ogledali zelo od blizu in v naravni velikosti ter spoznali podrobnosti telesnih delov, ki sicer od daleč niso dobro vidne.

Naša lovska družina z veseljem in z vso odgovornostjo podpira

Stojnica s prepariranimi primerki divjadi

tovrstne organizacije taborov preživetja v naravi, saj verjamemo, da so izjemno pomembni za ohr-

njanje lovske tradicije, razvijanje naravovarstvene zavesti in razvoja praktičnih veščin med mladimi.

Sodelovanje na taboru nam je omogočilo, da smo mladostnikom približali našo dejavnost, pomen in vrednote, jim posredovali znanje in izkušnje, ki jih vsak dan pridobivamo, ter jih naučimo spoštovanja do narave in divjadi. Prepričani smo, da bodo prav takšni dogodki pripomogli k vzgoji odgovornih in ozaveščenih mlajših generacij, ki bodo tudi v prihodnje trajnostno in preudarno ravnale z naravnimi viri in gozdovi.

Ekipo LD Fajti hrib - Renče smo na dogodku predstavljali **Dejan Kerčmar** (starešina LD), **Dean Saksida**, **Marjan Lasič**, **Ermin Ferfolja**, **Jošt Ferfolja**, **Milovan Mozetič**, **Valter Čotar**, **Gregor Testen**, **Edbin Furlan**, **Bogomil Boškin** in avtor tega članka.

Robert Vodopivec

Drugi lovski tabor otrok v LD Grgar

Lovska družina Grgar se v svojem okolju že vrsto let trudi vzpostaviti pristne odnose z vsemi deležniki v prostoru, ki obsega okrog šestnajst večjih in manjših podeželskih krajev ter zaselkov. Tako opazamo, da se je odnos javnosti do lovske dejavnosti in lovcev zelo spremenil v pozitivnem pomenu. Večletno sodelovanje s šolskimi ustanovami, predvsem z vrtci v Grgarju in Solkanu, je nedvomno prispevalo k boljšemu sobivanju in razumevanju našega poslanstva v naravnem okolju pri vzpostavljanju ravnovesja med divjadjo in odnosov z lastniki zemljišč.

Lanski prvi tabor z otroki (2023) je bil nadgradnja dotodanjih prizadevanj LD. Na osnovi izkušenj smo se odločili, da bomo v sodelovanju z ZLD Nova Gorica tudi v letu 2024 organizirali dvodnevni mladinski tabor za otroke do štirinajstega leta starosti.

Glavni nosilec dogodka je bil naš lovec **Enea Cernic**, ki je nase prevzel del organizacijskih nalog

Prijetno je bilo tudi kramljanje zvečer ob tabornem ognju, ki so ga otrokom pripravili člani LD Grgar.

predvsem pri izboru in številčni udeležbi otrok.

Tako se je ob lovskem domu LD Grgar prvi dan, v soboto 14. septembra, zbralo trideset deklic in dečkov v starosti v od 8 do 14 let. Prišli so v spremstvu staršev, ki so jih zaupali zadolženim članom naše LD za izvedbo tabora. Ob 9. uri je bil pozdravni nagovor starešine LD Grgar **Aleša Širce**, ki je na kratko predstavil lovsko družino in njeno dejavnost. Sledilo je predavanje o lovstvu in naravovarstvenem poslanstvu organizacije ter o vlogi in odgovornosti posameznega člana. Predstavili smo lovsko opremo in pripomočke ter glavno divjad v našem lovišču. Zatem je bila predstavitev lovskih trofej in značilnosti posamezne divjadi v lovišču. Predavanje in predstavitev sta opravila izkušena lovca **Vojko Sanič** in **Dušan Čubej**. Otroci so lepo sodelovali v predstavitvah, saj je njihova vedoželjnost pokazala že kar precejšnje poznavanje narave in divjadi v njej.

Sledilo je okusno kosilo – divjačinski ragu in »paštašuta«. Popoldan se jim je predstavil sokolar iz Furlanije **Diego Bigatton** s hčerko. V živo jim je predstavil delo s pticami ujedami, ki so namenjene in izurjene tudi za lov na malo divjad. Pri predstavitvi je sodeloval tudi zamejski lovec **Leo Zega**. Nato je bil na programu skupinski ogled dela lovišča in visokih lovskih prež. Naključje je hotelo, da je prav ponoči medved obiskal eno izmed krmišč, ob katerem je nameščena kamera. Proti večeru smo s skupnimi močmi zakurili taborni ogenj. Za večerjo so otroci jedli pomfrit z mesom

Skupinska fotografija otrok in lovcev LD Grgar/ZLD Gorica na drugem taboru mladih

na žaru. Otroci so bili navdušeni nad hrano in dogodivščinami prvega dne, nato so se ob primerni uri odpravili spat v zato urejene šotore. Člani LD so poskrbeli za varnost in celonočno dežurstvo. Opremo za postavitev tabora je prispevala CZ Nova Gorica pod vodstvom **Darka Zoniča**.

Zjutraj drugi dan tabornega dne je bilo treba zgodaj vstati, saj jih je čakal kar pester dan, poln novih doživljajev. **Valter Kavčič** jim je z ekipo že pripravil tradicionalni slovenski zajtrk z medom, maslom, čajem in jabolki, nato so sledile aktivnosti po programu. Najprej sta bila na vrsti predstavitve lovske kinologije in delo z lovskimi psi. Obširno tematico je predstavil naš mladi lovec **Filip Pirnat**. Za popestritev programa smo k sodelovanju povabili tudi **Boštjana**, predstavnika Policije, ki je otrokom pokazal delo s policijskim psom. Otroci so bili nad vsem prikazanim navdušeni. Sledilo je okusno kosilo, njoki z divjačinskim golažem, ki sta

ga pripravila kuharica **Darinka Pirnat** in njen pomočnik **Robert Marinič**. V popoldanskem nadaljevanju je sledilo streljane z zračno puško in lokom pod nadzorom **Žige Juretiča** in **Filipa Pirnata**. Po končanem tekmovanju je sledil kviz, ki ga je pripravil **Vojko Sanič**, v katerem so aktivno sodelovali vsi otroci. Zatem je bil srečelov, kjer so bili z dobitki nagrajeni prav vsi otroci.

Na koncu je treba poudariti, da je bila organizacija takega tabora za nas zahteven podvig, za kar so zaslužni vsi sodelujoči člani LD Grgar. Menimo, da smo dokazali, da je LD Grgar zaupanja vredna združba članov, saj so ji starši brez pomislekov zaupali svoje otroke. Tabor je bil ocenjen kot zelo uspešen v skupno zadovoljstvo otrok in njihovih staršev, ko so svoje otroke prišli iskati v poznih popoldanskih urah. Zaključek je dopolnila želja, da bi se naslednje leto spet videli.

Lojze Hvala

PO LOVSKIH STEZICAH Z LOVCEM MATJAŽEM

LOVSKI BLAGOR

Tine in Špela sta decembrsko nedeljsko dopoldne preživela na domačem dvorišču. Delala sta sneženega moža in pravljичno hišo iz snega. Med igro ju je zmotil pasji lajež, ki je prihajal iz oddaljenega gozda. Takoj sta začela ugibati, kaj se dogaja v gozdu. Spomnila sta se, da jima je pred nekaj dnevi lovec Matjaž povedal, da bodo v nedeljo imeli lovci skupni lov.

»Misliš, da so lovci danes videli ali celo uplenili kakšno divjad?« se je spraševal Tine.

»Pojma nimam! Pokličiva Matjaža in ga vprašajva!« se je domislila Špela.

»Ja, dajva!« se je strinjal Tine in že sta se pozanimala o lovu.

»Pridem po vaju, pa se bosta sama prepričala, katere živali so nam danes prekrižale pot!« ju je Matjaž z največjim veseljem povabil k lovskega domu.

Tine in Špela sta komaj čakala, da bi videla skrivnostne živali.

Ko so prišli do lovskega doma, so lovci na tla polagali zelene smrekove vejice, nanje pa – obrnjene na desno telesno stran – uplenjeno divjad. Na lovu so naleteli na trop divjih prašičev!

»Tako velike mrcine živijo v našem gozdu?« se nad ogromnimi kosmatinci ni mogla načuditi Špela.

»Seveda! Na voljo imajo veliko hrane: žira, želoda, kostanjev. Zato so v naših gozdovih odlične razmere za preživetje prašičev. Ker v gozdu ni več dovolj plenilcev, ki bi vse bolj številne divje prašiče lovili po naravni poti, jih namesto njih lovimo mi lovci. Če jih ne bi, potem bi lahko čez nekaj časa preplavili naš gozd in kmetijske škode bi bilo na poljih še več!« ju je podučil Matjaž.

»Prav imaš,« je nadaljeval Tine in pozorno gledal skupino lovcev, ki je hodila sem ter tja ob uplenjeni divjadi. Kar naenkrat so zaslišali gromek zvok lovskega roga. Vsi lovci so se postavili v zbor in mirno počakali na besede glavnega lovca, ki je bil v tistem dnevu zadolžen za organizacijo skupnega lova. Vsem zbranim je glasno zaklical: »Pozdrav lovini!« Vsi lovci so ob tem segli po svojih klobukih in si jih sneli z glave. Pred divjadjo so se rahlo spoštljivo priklonili, medtem ko je vodja lova rekel: »Uplenjeni divjadi – za lovski blagor – hvala!« in lovci so se zahvalili. Tine in Špela sta jih čisto tiho opazovala s strani.

»Poglej, kako složni so lovci in kako spoštujejo uplenjeno divjad!« je ugotavljal Tine.

»Prav imata! Pa vesta, da ni povsod po svetu tako! V naši deželi imajo lovci še posebno spoštljiv odnos drug do drugega in do divjadi že dolga stoletja. Tudi zato sem vesel, da sem slovenski lovec!« je povsem iskreno priznal lovec Matjaž.

Medtem ko so gledali, kako so si lovci, ki so uplenili divjad, podajali roke, si čestitali in si na desno stran klobuka zatikali zelene smrekove vejice, sta Tine in Špela sama sebi obljubila:

»Tudi midva bova nekoč takšna – ponosna slovenska lovca.«

Odgovori na vprašanja!

Zakaj je v slovenskih gozdovih veliko divjih prašičev? _____

Na katero stran lovskega klobuka si lovec zatakne zeleno vejico na dan, ko upleni divjad? Obkroži pravilen odgovor in nariši zeleno smrekovo vejico na klobuk.

- a) Na levo stran klobuka
- b) Na desno stran klobuka

LOVSKA KRIŽANKA

				SESTAVIL: MARLIAN SOTLAR	POGOVOR MED DVEMA OSEBAMA	ZMLET OVOJINI DEL SEMENA PŠENICE	STRUPENA SREDOZEMSKA RASTLINA, NADLUŠČEK	ILOVICA	NINA IVANIČ	ATA, ATEK, OČKA NAREČNO	PORTUGALSKI POLITIK MARCELLO	NAPIS NA KRISTUSOVEM KRIŽU	MADŽARSKI POLITIK KADAR	PRIPADNIK AŠANTOV			
				PREVLADA PREMOČ													
				NETALIJAN, ZAVZEMAJOČ SE ZA ITALIJANIZACIJO													
				REKA, KI TEČE SKOZI FIRENCE								TOMKOLSKI DOBITEK SLOVENSKA PEVKA HREN					
				MESTO V IZRAELU ENOTA ZA ZVAČNI TLAK								TEBANSKI KRALJ KUMERTA, OVOJINCA					
														ŠPELA TREFALT STARODRŽKA FILOZOFSKA ŠOLA			
NARISAL: IBOR PIČULIN	POZITIVNA ELEKTRODA	IZVAJALEC RAP GLASBE	GOL HTER GIB Z OČMI			AM. IGRALKA, GARDNER LES IZ JUŽNE AMERIKE				NICK SAGAR PRIMORSKI VZOLIK			POSEBNEŽ	ZOOLOVSKA POKRAJINA V GRČIJI			
BRITANSKI MITOLOŠKI KRALJ						PESNIK GRUDEN ŽENSKA, KI STOKA				LOKAL OB AVTOCESTI BRST, POGANUEK							
DEL NOGE POD GLEZNUJEM						PRIPRAVA ZA SPAJANJE ORIENTALSKI OKRAS							ORGAN VIDA ZDRAVLJNA ENKLETNICA, BOREČ				
ZDRAVNICA, KI OPERIRA													PRIPADNIK BASKOV ŠLJASTA VERERICA				
AMERIŠKI FILMSKI IGRALEC ROBERT							FINSKI ARHITEKT ALVAR							TONE ROP ZAHODNO INDUSKO GOROVJE			
ARDON			TIBETANSKO GOVEDO VREČARJI V AVSTRALIJI							J. AMERIŠKI RASTLINSKI STRUP							
	CELOTA MUSLIMAN OBİČAJEV	HRANA V PASTI HRV. POLITIK JOSIP													TERME V SEVERNI MADŽARSKI		
SREBNO MOŠNO IME					ELDA VILER NEMŠKA TOVARNA AVTOMOBILOV										TROPSKA RASTLINA BAJER ZA GOJENJE RIB		
GLAVNO MESTO SIRIJE															PONAVLJANJE BESED NA ZAČETJU VERZOV		
CIRILSKA ABECEDA							OSEBNI ZAJMEK	IGRALKA IVANIČ PISATELJICA PEROCI					TURŠKI VELIKAŠ MODEL FIATA PUNTO				
OBOODJE JURE V GEOLOGIJ, LIAS							OBOK								ZANOS, POLET PLANOTA V ZDA		
	TROGOVŠKO BLAGO	TITAN AZIJSKO RİŽEVO ŽGANJE			USNJE IZ JELENIH KOŽ RIMSKA 1001												
ITALIJANSKA RADIO- TELEVIZIJA					KOZJE OGLAŠANJE SADEŽ, PLOD		UVODNA GLASBA ARHAIČNI PTIČ								TONE FORNEZZI SL. FILOZOF ANDREJ		
STAR IZRAZ ZA ORANJE			MOČ, JAVOST KLJIC VOLJU NA DESNO					LEToviŠČE PRI GRATULI IRIDU						FIATOV MODEL OMAR NABER			
PRITOK IDRIČICE PRI MODREJU						POZIV, APEL								MOTORNO KOLLO Z MALJNIMI KOLESI			
GLAVNO MESTO BABILONIJE OB EVFRATU						GLAVNO MESTO GANE									KRAJ PRI MOSTU NA SOČ		

UGANKARSKI SLOVARČEK

CAETANO – portugalski politik Marcello, LOD – mesto v Izraelu, EETION – tebanski kralj, URARI – južnoameriški rastlinski strup, PARAD – terme v severni Madžarski, ADAL – celota muslimanskih običajev, VOMBATI – vrečarji v Avstraliji, IPE – les iz Južne Amerike, OZARK – planota v ZDA, ANAFORA – ponavljanje besed na začetku verzov

Rešitev križanke
poiščite na strani 595.

Lepo vzdrževan spominski lovski park v Müzgah pri Bakovcih

V Lovski družini Bakovci - Lipovci že desetletja skrbijo za sodoben razvoj lovstva v tamkajšnjem delu Prekmurja. V začetku se je družina imenovala Lovska družina Bakovci - Dokležovje, pred leti pa se je preimenovala v Lovsko družino Bakovci - Lipovci. Medtem so člani zelene bratovščine zgradili ličen lovski dom, v katerem se

družijo na sestankih in ob drugih lovskih aktivnostih; denimo ob lovskih krstih novih članov. Ob domu se zberejo tudi, preden se odpravijo na lov na malo ali veliko divjad.

Pred petindvajsetimi leti se je med člani zelene bratovščine porodila zamisel o ureditvi spominskega lovskega parka predvsem zato, da bi vsakemu pokojnemu lovcu, ki je bil član njihove LD, v trajen spomin nanj posadili spominsko lipo. Z leti se je spominski lovski park zelo povečal z mnogimi drevesi, ki so zrasla in ki poleti lovcem ter drugim obiskovalcem

Urejen in lepo vzdrževan spominski lovski park ob lovskem domu v Müzgah pri Bakovcih

Med nagrajenci KS Voličina tudi lovca

Na osrednji slovesnosti v počastitev krajevnega praznika **Krajevne skupnosti (KS) Voličina** v Slovenskih goricah so podelili tudi priznanja najbolj

zaslužnim krajanom za leto 2024. Med prejemniki priznanj sta bila kar dva člana tamkajšnje Lovske družine (LD) Voličina, in sicer **Igor Vogrin** in **Zlatko Bračič**. **Igor** je član LD Voličina od leta 1985 in je mentor lovskim pripravnikom, dolgoletni lovski

Foto: Jože Žerdin

*Kot je povedal starešina LD Bakovci - Lipovci **Jože Kuhar**, je to daleč naokrog edinstven spominski lovski park, posvečen pokojnim lovcem.*

nudijo prijetno senco in sprostitev po lovu ali drugih lovskih akcijah. Poleg sajenja drevesa v spomin na pokojnega lovca pripravijo tudi Hubertovo spominsko lovsko mašo v lovskem gozdičku v Müzgah pri Bakovcih. Ob vsakokratni zasaditvi spominske lipe za umrlega člana se zberejo vsi člani LD Bakovci - Lipovci in tudi predstavniki drugih sosednjih LD, pa seveda svojci in drugi. Ko posadijo lipo, sledita še cerkveni obred blagoslov spominske lipe in namestitev spominske tablice z imenom, priimkom, podatkom o rojstvu in smrti lovca ... Kot je

povedal starešina Lovske družine Bakovci - Lipovci **Jože Kuhar**, je to edinstven spominski lovski park, posvečen pokojnim lovcem, daleč naokrog, ki je tudi lepo urejen in redno vzdrževan. V petindvajsetih letih, odkar so lovci uredili spominski lovski park, so v njem posadili že veliko spominskih lip. To je tudi edinstven poklon pokojnim lovcem, ki so prispevali k razvoju LD Bakovci - Lipovci pri opravljanju funkcij in vseh dejavnosti lovskega kolektiva ter širše.

Jože Žerdin

čuvaj in vodja revirja. Bil je tudi strelski referent v časih, ko je lovška družina še prirejala odmevna strelska tekmovanja, je tudi strelski sodnik in preglednik uplenjene divjadi. Zgledno skrbi za urejenost zbiralnice za divjad, za lovski dom in njegovo okoli-

co. Več kot petindvajset let je že blagajnik LD Voličina ter med domačini cenjen in spoštovan član zelene bratovščine.

To velja tudi za Zlatka, ki je prav tako dolgoletni ugleden član LD Voličina. Nekaj časa je bil družinski blagajnik in gospodar lov-

Lovski dom LD Voličina v cvetju je prijazno domovanje tamkajšnjih lovcev.

Foto: arhiv KS Voličina

Letos sta bila med nagrajenci KS Voličina tudi lovca Igor Vogrin (drugi z leve) in Zlatko Bračič (drugi z desne).

Foto: arhiv KS Voličina

skega doma LD Voličina. Je lovstvu predan varuh narave in življenjskega okolja divjadi. Skupaj z ženo Mojco iz sekcije zeliščarjev Kulturnega društva Voličina je največ pomagal pri cvetlični zasaditvi okolice lovskega doma,

ki je zdaj vzorno urejena in v ponos vsem lovcem ter širšemu okolju, v katerem deluje kolektiv zelene bratovščine pod vodstvom starešine **Francija Ornika**, sicer tudi lenarškega podžupana.

M. T.

Praznovanje koroške lovske kulture v Mežici

Lovska pesem, zvoki rogov in oponašanje jelenjega rukanja

Stradalnim, v letu 2024 že osemnajstim praznikom koroške lovske kulture, ki ga **Koroška lovska zveza (KLZ)** zavzeto in vzorno organizira, so koroške lovke in lovci nekako sklenili letošnje uspešne dogodke s področja lovske kulture. Toda za občinstvo najprivlačnejša in najbolj obiskana koroška lovska prireditev je bila v soboto, 5. oktobra, v Narodnem domu v Mežici v organizaciji KLZ, ki jo vodi **Janez Švab**, in njene Komisije za lovsko izobraževanje, kulturo, odlikovanja in stike z javnostmi (IKOM), ki ji predseduje **Jure Skobir**, ter članov **Mežiškega lovskogojitvenega bazena (MLGB)**, ki ga od marca 2024 vodi **Boris Mori**, starešina LD Strojna - Ravne na Koroškem. Tudi tokratni praznik je bil posvečen predvsem vdovam pokojnih koroških lovcev in lovcev KLZ, starejšim od 75 let.

Že sam sprejem pred vhomom v sodoben mežiški kulturni hram je bil zelo topel. Čeprav so organizatorji srečanja sicer pričakovali nekoliko večjo udeležbo, se je vseeno zbralo lepo število vdov lovcev in drugih ljubiteljev lovske kulture. Med gosti smo poleg predsednika Švaba opazili tudi strokovno tajnico KLZ **Urško Dvornik**, predsednika Nadzorne odbora LZ Slovenije

Vse foto: F. Rotar

Vsi nastopajoči na 18. prazniku koroške lovske kulture z gosti v Narodnem domu v Mežici.

Dušana Leskovca, ki je bil tudi uradni predstavnik LZS, predsednika IKOM J. Skobirja, podpredsednika KLZ **Jožeta Meha**, predsednika MLGB **Borisa Morija** ter predstavnika častniškega in veteranskega združenja Koroške **Jožeta Temnikarja**. Pogrešali pa smo druge vabljene goste, še posebno mežiškega župana in predstavnika Kluba prijateljev lova – Celovec. Tudi vseh devetnajst starešin koroških LD ni bilo v Mežico. Najbolj pa smo obžalovali, da je v mimohodu praporščakov LD KLZ manjkalo kar nekaj praporov LD. Če je bilo kaj narobe, potem je to neudeležba nekaterih (ne)odgovornih starešin, ki spet niso organizirali obveščanja vdov lovcev o prireditvi in

prevozov zanje ter starejše. Zelo narobe je tudi, da na tak pomemben praznik koroškega lovstva niso zagotovili prisotnosti svojih glavnih simbolov – praporov LD!

S prireditvijo pa so bili lahko zelo zadovoljni vsi obiskovalci. V Mežici so si namreč spet dali duška lovski pevci, rogisti in oponašalca jelenjega rukanja **Damjan Zdovc**, **Franc Hirm** in lovski pesnik **Stanko Grl** iz Društva za ohranjanje lovske kulture Črna na Koroškem. Kako doživeto so z oponašanjem jelenjega ruka in povezovalno besedo S. Grla predstavili dogajanje v gozdu v času jelenjega ruka! Še bolj pa sta segli v srca zgodbi *Klic ljubezni v mesečni noči*, avtorice **Urške Zdovc**, vdove koteljskega

»jagra« **Marjana**, ter *Zgodba o ruševcu*, ki sta jo z veliko pesniškega navdiha prebrala Damjan in Franc. Gotovo sta navdušili tudi Stankovi pesmi Kaj bi dale lovčeve žene in Sem hodil in prehodil. V kar pestrem in ne tako kratkem kulturnem programu, ki ga je že drugo leto zapored zelo lepo in zanimivo povezovala **Hana Klančnik** iz Mislinje, so sodelovali: *Rogisti LD Zeleni Vrh*, ki delujejo pod vodstvom **Vojka Trnjaka** in predsednika **Boštjana Verdineka**, *Rogisti KUD Muta*, vodi jih **Igor Švajgar**, predsednik pa je **Silvo Poročnik**, *Lovski oktet LD Prežihovo - Kotlje*, vodi ga mag. **Aleksander Kotnik**, predseduje pa mu **Ivan Navotnik**, *Lovski oktet LD Peca - Mežica*, vodi ga

V mežiškem hramu kulture se je zbrala velika množica vdov pokojnih koroških »jagrov«, lovcev Koroške lovske zveze, starejših od 75 let, in drugi ljubitelji lovske kulture.

dr. **Vojko Veršnik**, predsednik pa je **Janez Rotovnik**, Društvo za ohranjanje lovske kulture - Črna, ter mlada harmonikarja, domačina **Jakob** in **Anže**.

Prireditev so s pohvalnimi besedami opisali tudi govorci. J. Švab, je med drugim dejal: »Na Koroškem je že zelo dobro prepoznana tradicionalen praznik naše lovske kulture. Na ta dan se ljubitelji lovske kulture in druženja vsako leto zberemo na področju enega LGB, kjer gostimo večino vseh, ki se na Koroškem ukvarjajo s tradicijo lovske kulture. Povabimo tudi vdove pokojnih naših lovcev in starejše od 75 let.« Leskovec, član LD Slovenj Gradec, je pohvalil koroško lovsko kulturo, ki je lahko za zgled vsem v slovenskem lovskem prostoru. »LZS že od nekdaj ceni organiziranost in trud koroškega lovstva za ohranjanje lovskih šeg

in navad, zlasti pa za organizirano koroško lovsko kulturo, ki tako zavzeto in uspešno povezuje tudi vdove pokojnih koroških »jagrov« in starejše lovce.« Predsednik MLGB Mori se je zahvalil vsem, ki so kakorkoli prispevali k uspešni organizaciji letošnjega praznika koroške lovske kulture. »Posebna zahvala gre vsem nastopajočim. Vem, da ste uživali in da boste s seboj domov odnesli lepe spomine na današnje druženje. Lov in kultura nas družita, krepita in oblikujeta.« Kaj jim pomeni prireditev, smo vprašali tudi nekatere obiskovalce. **Edvard Dvornšek**, 81-letni član LD Golavabuka: »Kot starejši »jager« se vsako leto veselim kulturnega praznika, saj povezuje koroško lovstvo. A kar je najbolj pomembno, da se na srečanjih spet dobimo stari lovski prijatelji in da spoznamo nove.« **Pepca**

Domači in njihovi prijatelji s turistične kmetije Kajžar nad Mežico so se spet izkazali in za vse obiskovalce pripravili vrhunsko pogostitev. Na levi stoji Milka Gerdej, ob njej njena vnukinja Urška s petletnim sinom Janžijem, ki na kmetiji Kajžar skrbi za gostinski del.

Čegovnik, vdova strojanskega lovca **Zdravka**, nam je s solznimi očmi zaupala, da je žal pokojni že tudi sin Rajko, ki pa ni bil lovec. »S svojima prijateljicama, **Vero Ranc**, ki je vdova po možu **Rudiju**, in **Faniko Kop**, ki je vdova po možu **Maksu**, oba sta bila tudi strojanska lovca, se zelo rade udeležujemo vsakoletnih kulturnih prireditev, ki so namenjene tudi nam – njihovim vdovam. Hvala koroškemu lovstvu za to pozornost!« 85-letni **Vid Ferk**, član LD Zeleni Vrh - Vuzenica, ki je nedavno praznoval svoj rojstni dan, pa je izrazil razočaranje, ker se praznika koroške kulture žal udeležuje vedno manj vdov in starejših lovcev. »Če bi lovske družine organizirale skupinski obisk prireditve in poskrbele za prevoz, kot to že ves čas počne naša LD, sem prepričan, bi bila udeležba veliko večja. Mi je pa

bila današnja prireditev zelo všeč, je povezovalna in družabna.«

Prizadevni predsednik MLGB B. Mori je na koncu uspešne lovske prireditve izročil lepa šopka rož povezovalki Klančnikovi in strokovni tajnici Dvornikovi. Še posebej se je zahvalil Dvornikovi, saj je nepogrešljiv povezovalni člen koroškega lovstva. V avli in mali dvorani je nato sledila zelo pestra in bogata pogostitev z izbrano hrano, sladlicami in pijačami. Za vse so poskrbeli domači in njihovi prijatelji s turistične kmetije Kajžar nad Mežico, ki že več kot dvajset let skrbi za zgledne gostinske usluge tudi mnogim »jagrom«. Kako tudi ne bi, saj je nekdanji gospodar kmetije, 70-letni **Avgust Gerdej**, član LD Peca - Mežica, njegova neutrudna žena **Milka** pa je še vedno »glavna« v kuhinji.

Franc Rotar

Radgonski lovci in ribiči so se spet družili v Podgradu

Skupna in posamična zmagala za ribiče, zadovoljni pa so bili vsi!

Že pred četrto stoletja so radgonski lovci in ribiči videli, kako koristno je za obe organizaciji, da se srečujejo, družijo, izmenjujejo izkušnje in pomerijo na tekmovanjih. To je potrdilo tudi 23. tradicionalno srečanje, ki je leta 2024 potekalo na »ribiškem terenu«, ob ribiškem domu **RD Radgona** v Podgradu, dober streljaj iz središča mesta. Že zgodaj jutraj so se zbrali mnogi, ki jim je cilj varstvo narave in vsega živega v vodi in na zemlji, ter tudi

njihovi družinski člani, privrženci in drugi občani. To je bilo celodnevno veselo druženje z različnimi tekmovanji in drugimi aktivnostmi ter seveda ob kulinarčnih dobrotah in odlični kapljici. Ob druženju so potekala tudi zanimiva tekmovanja. Ker so bili tokrat organizatorji ribiči, je bilo v ospredju tekmovanje v športnem ribolovu s plovcem (kadar ga organizirajo lovci, je v ospredju streljanje) in še nekaj zanimivih ter privlačnih iger. Na svojem terenu so nekako po pričakovanju prepričljivo zmagali ribiči, ki so se izkazali kot odlični gostitelji, saj so ponovno postregli z odličnimi kulinarčnimi, predvsem ribjimi specialitetami in z dobro kapljico. Tekmovanje sta vodila predsednik Ribiške podružnice

Foto: Ota Bekel

Najprej so ribiči in lovci tekmovali ...

Gornja Radgona **Danijel Cer Magdič** in častni predsednik LD Gornja Radgona, ki letos

praznuje 75. rojstni dan, **Janez Kralj**, udeležilo pa se ga je po deset ribičev in lovcev, ki so

tekmovali v treh kategorijah, in sicer: ribolovu, metu žogice v vedro in metu v tarčo. Zmagali so že izurjeni ribiči, ki so prejeli tudi prehodni pokal. Prejšnji prehodni pokal so prejeli v trajno last lovci, saj so bili pred tem zmagovalci trikrat zapored. Tokrat so ribiči osvojili skupaj kar 9.660 točk, lovci pa le 3.993, tako da je prehodni pokal ostal v Podgradu. Najboljši trije posamezniki so prejeli lepa darila, drugi do desetega mesta pa priznanja za sodelovanje na zanimivem in prijetnem sreča-

Foto: Oste Bakal

... nato jedli, pili in se družili.

nju, ki sta jih podeljevala vodji tekmovanja Cer Magdič in Kralj. Poleg suverene zmage v ekipnem delu tekmovanja so ribiči zasedli tudi vsa tri prva mesta posamično.

Končni vrstni red, posamezno: 1. **Ivan Jaušovec**, 2. **Darko Merčnik**, 3. **Andrej Novak** (vsi trije ribiči), 4. **Anton Horvat**, 5. **Boštjan Novak**, 6. **Darko Firšt** (vsi lovci).

Oste Bakal

OGLASNO SPOROČILO NAROČNIK:

Optics Trade, d. o. o.
www.optics-trade.eu

Nova generacija termalnih strelnih daljnogledov Thermion s 60 mm lečo

Brez pretiravanja lahko rečemo, da je znamka Pulsar revolucionarno spremenila lov in trajno tudi lovne načine lovcev. Dandanes si mnogi lova brez termovizijske optike sploh ne morejo več predstavljati, saj izjemno povečuje možnosti za zaznavanje divjadi. Ne glede na to, ali gre za lov divjih prašičev, ki jih je težko uspešno loviti podnevi, ali za lov lovnih vrst plenilcev, ki jih je s termovizijsko napravo tudi podnevi lažje opaziti kot s prostim očesom. Pulsar je pred skoraj desetletjem prvi ponudil komercialno dostopno termovizijsko kamero, zasnovano posebej za lovce. Nato je Pulsar vrsto let vztrajal, da vsaka nova generacija njegovih naprav postaja vse bolj dostopna lovcem. Tako so spodbudili tudi druge proizvajalce, da so z leti zniževali cene svojih termovizijskih naprav. Tak trend je trg pripeljal do točke, ko so najugodnejše naprave na voljo že za 500 do 700 evrov, kar se je še pred nekaj leti zdelo skoraj nepredstavljivo.

V zadnjih nekaj letih se je ponudba termovizijskih optičnih naprav za lovce uravnovesila, prav tako se je umirilo tudi nenehno zniževanje cen. Hkrati se je trg izjemno razširil, saj je vanj vstopilo več kot petnajst novih podjetij, kar je povzročilo poplavo raznolikih naprav. Tudi povpraševanje se je nekoliko zmanjšalo, saj dandanes skoraj ni lovca, ki

Pulsar Thermion 60 mm

se še ni srečal s termalno optiko, mnogi pa že imajo vsaj eno takšno napravo. Za podjetje Pulsar je to pomenilo prilagoditev poslovnega modela. V preteklosti je bila njihova glavna usmeritev izdelava naprav, dostopnih za vsakogar, in spreminjanje načina lova. Zdaj se kot edini evropski proizvajalec termalnih optičnih naprav osredotočajo v razvoj vrhunskih kakovostnih izdelkov in oblikovanje novega premijskega razreda na trgu. Verjetno jim bodo kmalu sledili tudi nekateri azijski proizvajalci.

Novi termovizijski strelni daljnogledi Thermion LRF XP60, Thermion LRF XG60 in Thermion LRF XL60 odražajo novo usmeritev podjetja Pulsar. Trije različni modeli v vrhunskem segmentu

kažejo, da se Pulsar osredotoča na premijski razred in ponuja naprave višjega cenovnega razreda. Omenjeni modeli se ponašajo z novo lečo objektiva z goriščno razdaljo 60 mm, pri čemer so razlike med njimi predvsem v vrsti senzorja. Vsi modeli so opremljeni z vgrajenim laserskim daljinomerom in balističnim kalkulatorjem, kar omogoča natančne strele na daljše razdalje. Senzorji z občutljivostjo NETD od 18 do 40 zagotavljajo izjemno kakovost slike, divjad pa je mogoče zaznavati na razdaljah od 2.000 do 2.800 metrov. Model s senzorjem XP izstopa po širokem vidnem polju, kar je idealno za lov ob krmiščih, kjer je za krajše razdalje potreben širok pregled za spremljanje večjih tropov živali. Model s senzorjem XG

omogoča večjo povečavo za natančnejše strele na daljše razdalje, medtem ko model XL zagotavlja najvišjo stopnjo ločljivosti med vsemi Pulsarjevimi napravami. To omogoča ohranjanje kakovosti slike tudi pri digitalnem zoomu. Vsi trije modeli so izdelani v Litvi in Latviji ter imajo polno triletno jamstvo z dodatno dolgoročno servisno podporo. Njihova magnezijeva ohišja so vodoodporna do globine enega metra in vzdržijo odsun tudi najmočnejših kalibrov, kot je .375 H&H. Na voljo so v trgovini Shooting Trade in drugih boljše založenih lovskih trgovinah. Za več informacij pokličite na št. 031/770-520 (Optics Trade) ali nam pišite na info@optics-trade.eu.

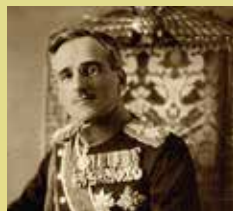
IZ ZAPRAŠENIH ARHIVOV ZA SPOMINJANJE IN POMNENJE

KRALJ V ZELENEM KRALJESTVU

Letos mineva devetdeset let od smrti jugoslovanskega kralja **Aleksandra Karadorjeviča I.** (1888–1934), ki je spoštoval slovenske lovce, rad zahajal v naša lovišča in pravično lovil gamse v »kraljestvu Zlatoroga«.

Kralj Karadorjevič je Jugoslaviji kraljeval od leta 1921 do 1934, ko je postal žrtev atentata. Pred tem je državo vodil kot regent. Bil je velik zagovornik centralizma in unitarizma oziroma jugoslovanstva, ki je temeljilo na ideologiji, da so Srbi, Hrvati in Slovenci en narod s tremi imeni. Po nemirih v parlamentu in prvih obojestranskih spopadih na Hrvaškem je 6. januarja 1929 zaradi opozicijskih zahtev po odpravi vidovdanske ustave ter uvedbi federalizma razpustil parlament in uvedel diktaturo. Z njeno uvedbo si je nakopal nove smrtno sovražnike. Nanj je bilo načrtovanih več atentatov. Popoldne 9. oktobra 1934 ob 16. uri ga je atentator ustrelil v Marseillu ob prihodu na uradni obisk Francije. Nanj je streljal makedonski pripadnik VMRO Vlado Černozevski, atentat pa so skrbno pripravili hrvaški ustaši pod vodstvom Anteja Pavelića z vednostjo italijanskega fašističnega režima.

Slovenske lovce je njegova smrt razžalostila, saj so z njim dobro sodelovali. Prve uradne stike so vzpostavili že februarja 1921. leta, ko so mu z X. skupščine SLD poslali pozdravno brzojavko in v njej zapisali: »Lovci iz Slovenije, zbrani na X. skupščini SLD, pošiljajo obenem z odposlanci Hrvatskega lovskega društva Vašemu Visočanstvu najvdanejši lovski pozdrav, izrazijoč nado, da pohiti Vaše Visočanstvo kmalu kot lovec med nas, da poklonimo tu, v kraljestvu Zlatoroga Vašemu Visočanstvu zeleno vejico«. To se je kmalu tudi zgodilo. »Pozimi leta 1921 smo v Kamniku prvič radostno pozdravili v svoji sredi Nj. Vel. kralja Aleksandra, ki se je na povabilo Sl. lovskega društva udeležil lova na gamze v Kamniški Bistrici. Po uspelem lovu se je vladar na povratku s svojim spremstvom ustavil na kamniškem glavnem trgu, sedaj Trgu kralja Aleksandra, kjer ga je sprejela velika množica, ki je prihitela od blizu in daleč, da vidi in pozdravi junaka svetovne vojne in modrega voditelja zedinjene Jugoslavije. Ob burnem vzklikanju množice ga je pozdravil župan dr. Rihard Karba, izražajoč naše veliko veselje nad odlikovanjem, ki ga je izkazal s svojim obiskom starodavnemu Kamniku. Ko je še izrazil željo, da nas vladar ponovno obiše, se je kralj zahvalil z ljubeznivimi besedami za sprejem in pozdrav z zatrdilom, da ga je lepota Kamniške Bistrice tako navdušila, da bo rad in z veseljem o prvi priliki zopet prihitel na lov na naše planine. Takrat si pač nismo mislili, da bo kralj Aleksander kdaj tako odlikoval Kamnik in si izbral Kamniško Bistrico za svoje najljubše lovišče. Iz svoje kraljevske rezidence na Bledu je delal pogoste izlete v Bistrico, kjer je včasih ostal tudi po več dni sam ali pa z Nj. Vel. kraljico Marijo. Posebno vesel pa je bil vladar, kadar je mogel pripeljati s seboj vse tri prince, ki so navdušeni nad lepotami divnega planinskega raja v Kamniški Bistrici vedno znova prosili svojega kraljevskega očeta, da jih vzame s seboj. Medtem ko sta se kraljevska roditelja podala na lov na gamze visoko gori pod strme stene, so principi radostno rajali po zeleni trati onkraj izvira Bistrice.« je poročal časopis Jutro 21. oktobra leta 1934.¹ Po atentatu je uredništvo objavilo daljši članek z naslovom *Kralj v zelenem Kraljestvu* kot spominski vtis o njegovih pogostih pohodih v slovenske gore, kjer je iskal notranji mir in rad tudi lovil, predvsem gamse.² Nadvse je cenil tudi lov na jelena. Ubitemu kralju v spomin je napisal dolg članek predsednik SLD dr. Ivan Lovrenčič z naslovom *Kralj lovec* in ga sklenil z besedami: »Naš kralj kot lovec je bil plemenit, dober, lovsko pošten.«³

Jugoslovanski kralj Aleksander I. je bil ljubitelj slovenskih gora in lovov na gamse.

Pripravil: dr. Marjan Toš

¹ Kralj v Zelenem kraljestvu, Jutro, XV., št. 243, 21.10. 1934, 4.

² I. Zika, Viteški kralj v naših loviščih. Nepozabni spomini na lovske dogodke pod Kamniškimi planinami, v: Jutro, XV., št. 244, 23.10. 1934, str. 5.

³ Ivan Lovrenčič, Kralj – Lovec, v: Slovenec, LXII., št. 234/a, 14.10. 1934, 5.

Lovska kočica za kralja Aleksandra je zgradil Jože Plečnik.

OKUSI NARAVE

Lovci - vinariji:
Valter Grizonič

V predstavi povprečnega Slovenca o Slovenskem Primorju so predvsem morje in tamkajšnja obmorska mesta Koper, Izola, Piran ... Takoj je treba poudariti, da je taka predstava zelo pomanjkljiva. Globlje za morsko obalo se namreč razprostira pester in zanimiv svet. Ste vedeli, da so na primer samo v Koprskem zaledju kar 104 naselja, prepletana s številnimi kolesarskimi in pohodniškimi potmi? V tamkajšnjem prečudovitem svetu je tudi vas Gažon s kakšnimi 650 prebivalci, obkrožena s številnimi vinogradi, oljčniki, sadovnjaki in lepimi polji. V prelepi istrski vasi, ki med drugim premore tudi žensko nogometno ekipo, ki igra v prvi slovenski ženski nogometni ligi, z družino živi tudi **Valter Grizonič**, lovec, vinogradnik in oljkar. Valter je bil dolgoletni skrbnik izolske marine in je človek mnogih znanj ter sposobnosti, znan v ožji in širši okolici. Valter slovi kot prijeten gostitelj, ki zna pripraviti številne morske in celinske jedi, vse skupaj začinjeno z bogatim istrskim vinom iz lastnega vinograda in oljčnim oljem iz lastnega oljčnika ter manjše hišne oljarne. V vinski ponudbi prednjačijo tradicionalna istrska vina, med njimi na prvem mestu refošk in malvazija. Valter je kot vinogradnik, kletar in oljkar »perfekcionista« in eden od tistih ljudi, ki so koprskim vinom in olivnemu olju povrnili nekdanjo slavo, o kateri so pisali že rimski pisci. Letos iz Valterjevega vinograda žal ne bo vina. Dejal je: »So ga spili ptiči. Kaj hočeš, tudi oni morajo živeti!« Tudi v tem se zrcali Valterjev odnos do prostoživečega živalskega sveta, ki je sestavni del njegovega življenja. »Nič zato,« je menil Valter, »a iz moje hiše nihče ne bo odšel žejen.« Kako tudi, ko pa je Valterjev сосед **Uroš Rojac**, znan daleč naokoli po čudovitih in posebnih vinih, zorjenih zvečine v lesenih sodih. Ob našem obisku v njegovi kleti smo pokusili številna vina, od malvazije, refoška do merlota in shiraza. V pokušini smo začutili vse dobrote istrske zemlje in njenih ljudi. Ne preseneča podatek, da so prav v Uroševi kleti in njegovih vinogradih posneli znano TV nadaljevanko *Usodno vino* s takšnimi in drugačnimi ljubezenskimi zapletmi.

Valter je tudi kot lovec in član LD Koper tradicionalist. Ne glede na intenzivno spreminjanje živalskega sveta v koprskem lovišču, v katerem je nekoč poleg srnjadi prednjačila predvsem mala divjad, dandanašnji pa je lovišče polno divjih prašičev in različne zverjadi, od katere povzroča največ težav šakal, je Valterju najljubši lov na malo divjad. Še vedno ne more pozabiti lova na zajce pred desetletji znotraj letališkega kompleksa v Cerkljah ob Krki, med katerim se mu je budil spomin na nekdanje bogastvo istrskega sveta z malo divjadjo. Kot povsod v Sloveniji se žal njene populacije vztrajno zmanjšujejo tudi v koprskem zaledju. Podatek, da LD Koper na 3.500 ha lovne površine na leto upleni kar 120 ščetinarjev, pove vse. Od nekoč prevladujoče srnjadi je odvzem le še zgolj štirideset glav, pa še od tega je polovica povozov.

Valterjeva posebna ljubezen so tudi lovski psi. Zanj ni lova brez psa. Svoj čas so bili pri hiši predvsem ptičarji, nemški in francoski bretonci, zdaj pa lovi s terierji, ki so mu posebno pri srcu in ki jih je po Valterjevem zatrjevanju, kljub mnogim drugačnim mnenjem, mogoče kar lepo vzgojiti. Podatek ne preseneča, če vemo, da se tudi notranjost Slovenske Istre intenzivno zarašča, za terierja pa nobena goščava ni posebna ovira.

Lovsko pa tudi siceršnje druženje z Valterjem Grizoničem je posebno doživljeno. Sam sem se kot človek in lovec ob slovesu z njim počutil bogatejši kot ob prihodu v njegovo hišo. To pa je odlika posebnih ljudi.

Ivo Kuljaj

Valter Grizonič, istrski vinogradnik, oljkar in lovec

Foto: Ivo Kuljaj

V petek, 19. 1. 2024, nas je za vedno zapustil **Stefan Starc**, dolgoletni član LD Lož - Stari trg. Bil je nepopovljiva osebnost, ljubitelj narave in strasten

traver pričaen lovec, ki je velik del svojega življenja namenil skrbi za divjad in ohranjanje njihovega naravnega okolja.

Stefan se je rodil 20. 12. 1932. Že od malih nog je bil zaznamovan s strastjo do lova, kar je podedoval od svojih prednikov. Vihar življenja ga je premetaval vse od taborišča v Nemčiji do zaposlitve v Sevnici, Krškem, Velenju, Ribnici, Loškem Potoku in nazadnje v Ložu, kjer se je zaljubil v obsežne notranjske gozdove. Leta 1964 je kot 32-letni fant, potem ko si je že ustvaril družino, vstopil v LD Lož Stari trg in si tako pomembno začrtal dobršen del svoje življenjske poti.

Leta 1972 je svoj delovni izziv našel v Državnem gojitvenem lovišču Jelen - Snežnik, kjer je s ponosom opravljal funkcijo revirnega vodje, in to vse do svoje zaslužene upokojitve leta 1988. V tem času je s svojim znanjem, izkušnjami in predanostjo do narave prispeval k varstvu bogatega živalskega sveta v gozdovih pod Snežnikom. Lovsko znanje je nadgradil leta 1973, ko je uspešno opravil tudi izpit za lovskega čuvaja. Poleg svojega poklicnega lovskega udejstvovanja v GL je zagnano sodeloval tudi v naši LD. Opravljal je pomembne funkcije tajnika (1964–1966) in preglednika uplenjene divjadi (1978–2011), sodeloval je tudi pri vseh delih v lovišču, pri kočah in gradnji lovskega doma. S svojim osebnim prispevkom pri nemotenem delovanju LD je vedno zagovarjal pregledno in odgovorno upravljanje z divjadjo.

Za svoje delo v lovstvu je prejel znak LZS za lovske zasluge, za svoje dolgoletno pripadnost lovski organizaciji pa tudi jubilejni znak za štirideset in petdeset let članstva.

Stefana se bomo spominjali kot izjemnega človeka, ki je s svojo predanostjo, strokovnostjo in strastjo zapustil neizbrisani pečat v lovu in lovstvu.

LD Lož - Stari trg - L. Ž.

Na pokopališču Dol pri Hrastniku smo se 23. 5. 2024 lovci LD Hrastnik in tudi člani sosednjih lovskih družin poslovili od **Ivana Laznika** - Janija, kot smo ga klicali lovski prijatelj. V nedeljo, 19. 5. 2024, smo izvedeli, da je Janiju prenehalo biti srce.

Vedelimo, da je v zadnjem letu imel težave z zdravjem, vendar nas je njegova smrt kljub vsemu presenetila in prizadela, saj smo z njim izgubili dobrega lovskega tovariša.

Njegova pot se je začela 23. 12. 1948 in žal tudi končala v majhnem kraju Plesko pri Hrastniku, kjer je preživel pretežni del svojega življenja. Rodil se je v družini kot šesti fant, otroška leta pa preživel v neokrnjeni naravi, kjer je stikal po bližnjih gozdovih in že takrat zelo rad opazoval prostoživeče živali. Osnovno šolo je obiskoval v Hrastniku in se nato za-

poslil v Steklarni Hrastnik, kasneje v Rudniku Hrastnik, kjer je tudi dočkal upokojitev. Na svojem domu sta si z ženo Blaženko ustvarila družino. Otroka Petra in Primož ter vnukinja Tina, Patricija in Maruša so bogatili njegov vsakdan in mu polnili srce z ljubeznijo.

Janijeva lovska pot se je začela leta 1972, ko je kot pripravnik vstopil v LD Hrastnik. Zaradi služenja vojaškega roka je pripravništvo končal 6. 4. 1975 z opravljenim lovskim izpitom. Postal je polnopraven lovec, od tedaj tesno povezan z lovom, saj ga je jemal tudi kot dolžnost skrbeti za neokrnjeno naravo in življenje v njej. Lov mu je bil veselje, razvedrilo in radostno druženje z lovske prijatelji, med katere je vedno vnašal veselje, hudomušnost in spomine na pomembne dogodke preteklosti.

Janijevi delavnost in prizadevnost smo vseskozi dobro občutili, saj je bil vedno med tistimi, ki so vložili največ truda pri gradnji lovskega doma in je veliko prispeval k ugledu ter prepoznavnosti naše LD. Zato smo mu v LD zaupali pomembne naloge in funkcije: bil je revirni vodja (1992 do 2002), od 2002 do 2005 član disciplinske komisije in od 2006 do 2022 član UO – referent za kulturo in družinski praporščak. V njegovih rokah je bil prapor vedno zlikan in urejen, saj mu je bil v velik ponos in odgovornost do LD.

Za velik trud in prizadevnost, ki ju je vložil v lovstvo in posebej v našo družino, je bil odlikovan z znakom LZS za lovske zasluge in redom III. stopnje. Za dolgoletno delovanje v lovskih vrstah je prejel jubilejna znaka ob 40- in 50-letnici članstva. Leta 2006 je prejel tudi posebno družinsko priznanje.

Opravil je veliko del, prehodil mnogo korakov po prelepem hribovju Visoko, Račovo, Višta Vrh, kamor so Janija ga vodile stopinje še v jutranjem mraku, ko je, kot je sam povedal, prežljal najlepše trenutke v naravi. V gozdu je prežljal najlepše trenutke, ko se je prebujal dan. Kako malo je potrebno, da je človek lahko srečen ...

Jani, člani LD Hrastnik se ti iz vseh src zahvalujemo za vse, kar si dobrega storil za našo družino, predvsem pa hvala za vse lepe trenutke, ki smo jih lahko preživeli s teboj.

LD Hrastnik - S. Z.

V soboto, 9. 3. 2024, se je za vedno poslovil naš dolgoletni član, lovski tovariš in prijatelj **Alojz Kraševac** (roditel se je 1. 4. 1941). Ljubezen do narave in lov-

stva mu je bila položena v zibelko. Kljub težkim vojnim letom je že od malega rad zahajal v okoliške gozdove in pod mentorstvom svojega očeta, ki je bil vrsto let poklicni lovec, spoznaval naravo, divjad in lovstvo. V LD Lož - Stari trg je vstopil s šestindvajsetimi leti, leta 1967. Član LD je ostal polnih 57 let. V LD in drugod v lovstvu je opravljal številne funkcije: štiri mandate je bil tajnik LD (1967–1969, 1981–1983, 2003–2007, 2007–2015), tri mandate predsednik NO LD (1987–1991, 1993–1995, 2015–2019), pet mandatov član UO LD (1970–1974, 1975–1981, 1991–1993, 1999–2002, 2007–2007), član Disciplinske komi-

Narisal: Milten Semnar

sije LD (2019–2023), član Komisije OLV Notranjske (1991–2003), predsednik Komisije OLV Notranjske (2011–2019), član Komisije LZS za priznanja in odlikovanja (2008–2012), predsednik Komisije LD za kadrovanje (2015–2023).

Alojz je bil za svoje delo večkrat odlikovan in nagradjen, med drugim z znakom LZS za lovske zasluge, redom za lovske zasluge III., II. in I. stopnje. Prejel je jubilejna znaka za štirideset in petdeset let članstva v lovstvu. Leta 2023 smo ga imenovali za častnega člana LD Lož - Stari trg, kar kaže na

spoštovanje in priznanje za njegovo dolgoletno predanost lovstvu.

Lojze nam je bil dober lovski tovariš in predan lovec. Vedno je zavzel sodeloval pri društvenem življenju lovske družine in strokovnih vprašanjih. Bil je pobudnik številnih dogodkov in srečanj; med drugim tudi tradicionalnega lova treh LD na Sveti Ani. Pri svojem lovske poslanstvu in zadolžitvah je bil zelo zahteven ter natančen, zato smo se mlajši člani veliko naučili od njega.

Čast njegovemu spominu!

LD Lož - Stari trg - L. Ž.

Iz lovskih vrst so za vedno odšli:

Jožef Erzetič, LD Dekani, * 23. 7. 1929, † 9. 8. 2024.	Drago Bitenc, LD Rakitna, * 11. 6. 1934, † 25. 9. 2024.
Ferdinand Malnar, LD Logatec, * 18. 5. 1941, † 17. 10. 2024.	Anton Peršin, LD Rakitna, * 30. 5. 1938, † 29. 9. 2024.
Edo Ornik, LD Voličina, * 12. 11. 1944, † 14. 10. 2024.	Igor Žibred, LD Brežice, * 25. 9. 1935, † 18. 4. 2024.
Janecz Smuk, LD Gradac, * 10. 8. 1959, † 16. 10. 2023.	Jože Cvetkovič, LD Dobova, * 11. 7. 1937, † 17. 10. 2024.
Milan Sopčič, LD Gradac, * 1. 6. 1953, † 7. 12. 2023.	Silvo Kmetec, LD Rače, * 29. 12. 1953, † 16. 10. 2024.
Peter Šuštarčič, LD Gradac, * 18. 10. 1991, † 28. 12. 2023.	Mirko Zakrajšek, LD Mirna, * 1. 6. 1952, † 30. 10. 2024.
Anton Klemenčič, LD Gradac, * 10. 10. 1952, † 28. 1. 2024.	Jožef Žerak, LD Podlehnik, * 17. 3. 1935, † 1. 11. 2024.
Zoran Čemas, LD Gradac, * 1. 12. 1974, † 26. 7. 2024.	Zvonka Lavrenčič, LD Gorica, * 7. 7. 1955, † 31. 10. 2024.
Ernest Türha, LD Petišovci, * 17. 8. 1955, † 14. 10. 2024.	Drago Kamenik, LD Oplotnica, * 31. 3. 1954, † 31. 10. 2024.
Jože Abrahamsberg, LD Gradovo, * 12. 12. 1946, † 6. 9. 2024.	Boris Strašek, LD Brežice, * 10. 12. 1967, † 28. 8. 2024.
Stanislav Žvanut, LD Vojkovo Podnanos, * 28. 10. 1931, † 19. 10. 2024.	Armando Bržan, LD Marezige, * 7. 4. 1939, † 25. 10. 2024.
Jan Lešnik, LD Juršinci, * 16. 11. 1990, † 21. 10. 2024.	Martin Pajek, LD Bohor Planina, * 25. 9. 1956, † 24. 10. 2024.
Maks Filipčič, LD Slavnik - Materija, * 26. 5. 1952, † 18. 10. 2024.	Ivan Robnik, LD Luče, * 2. 7. 1959, † 27. 10. 2024.

Umrlim časten spomin!

Začetni tečaj za vodnike lovskih psov v delu pri lovu na malo divjad s poudarkom na prinašanju

Komisija LZS za lovsko kinologijo je v juniju letos objavila razpise za področje lovske kinologije za usposobljene članice. Zveza lovskih družin Ljubljana se je prijavila na začetni tečaj za vodnike lovskih psov v delu pri lovu na malo divjad s poudarkom na učenju in vadbi psa v prinašanju ter bila uspešna na razpisu.

Predmetno usposabljanje za vodnike lovskih psov in vse, ki jih lovska kinologija zanima, je

organizirala Komisija za lovsko kinologijo pri ZLD Ljubljana v sodelovanju z Lovsko družino Brezovica pod strokovnim vodstvom kinološkega sodnika **Tomaža Dajčarja** v nedeljo, 29. 9. 2024, z začetkom ob 8.30. Teoretični del usposabljanja je potekal v lovski koči Voke v Podplešivici, praktični pa v lovišču LD Brezovica. Usposabljanja se je udeležilo dvajset vodnikov lovskih psov.

Vsebina usposabljanja je zajemala teoretični del, v katerem je predavatelj v svoji izredno zanimivi in strokovni predstavitvi razložil namen izobraževanja, v uvodu je pojasnil pomen učenja psa v prinašanju za kasnejšo praktično uporabo, osnovno teorijo prinašanja, predstavil je vrsto igrač in prinosil, osnovno pripravo psa in

Foto: Roman Rovanišek

Teoretični del kinološkega usposabljanja v okviru ZLD Ljubljana je potekal v prostorih lovске kočе LD Brezovica 29. 9. 2024.

kako ga motivirati za prinašanje (zamenjava prinosila za igro ali hrano), za učenje igre s psom, učenje *primi - drži - spusti*, učenje prijemanja predmeta s »pokazanjem«, učenje vaj za prijem s celim gobcem, seznanili so se s predstavitvijo vonjav pri psu in občutka divjadi brez prinašanja ter uvod v prinašanje, odpravo napak pri učenju (npr. slab odpoklic, nezanimanje za prinosila ali divjad itn. Na koncu je bila praktična uporaba naučenega.

Praktični del usposabljanja je potekal v lovišču. Strokovni predavatelj je udeležencem s svojima dvema psoma prikazal vse stopnje vaje prinašanja, prikazal učenje dela psa po vlečki (spet po stopnjah), učenje psa v prostem

iskanju in prinašanju izgubljenega (mala divjad) ter potek učenja vse do konca, ko lahko rečemo, da je večina prinašanja naučena.

Ob koncu usposabljanja so udeleženci z velikim aplavzom izrekli zahvalo predavatelju za izredno kakovostno predstavitev. Izrazili so enotno željo, da si še želijo tovrstnih usposabljanj. Prav tako so se zahvalili organizatorju, tj. Komisiji za lovsko kinologijo pri ZLD Ljubljana, in gostiteljici LD Brezovica, ki ji tudi sam izrekam iskreno zahvalo za pomoč in sodelovanje pri organizaciji ter izvedbi usposabljanja.

Roman Rovanišek,
predsednik KKK
pri ZLD Ljubljana

Foto: Roman Rovanišek

Praktični del kinološkega usposabljanja za učenje lovskih psov v prinašanju

Uvodni tečaj v krvosledništvu ZLD Kočevje

Zveza lovskih družin Kočevje je 6. 10. 2024 v sodelovanju z LKD Kočevje organizirala uvodni tečaj v krvosledništvu (2024) za vodnike lovskih psov.

Tečaj je potekal v lovišču in prostorih LD Mala gora. Zbor udeležencev je bil ob 8. uri pred lovskim domom, kjer sta nas pričakala topel čaj in kava.

Po začetnem spoznavnem druženju smo začeli s tečajem; nagovoril nas je predsednik LKD Kočevje **Lovro Tomšič** in nam predstavil dnevni red dogodka. Nato sta se predstavila inštruktorja šolanja psov **Janez Krivec** in **Lorna Resman**, nagovoril pa nas je tudi predsednik Komisije za lovsko kinologijo pri LZS **Ian Martin Koštomaj**, ki je predstavil delo komisije.

Foto: Lovro Tomšič

Inštruktorica Lorna Resman je v lovišču najprej nazorno pokazala, kako pravilno pripraviti kri in parkelj za polaganje umetne sledi.

Po uvodnih besedah smo se odpravili v lovišče LD Mala gora v predel, kjer je nato potekal terenski del programa te-

čaja. Tam smo se razdelili v dve delovni skupini; vsak inštruktor je predstavil potrebno opremo za pripravo umetne krvne sledi,

nazorno je tudi pokazal, kako je treba pravilno pripraviti kri in parkelj za polaganje sledi. Eden od tečajnikov si je nadel čevljev za polaganje sledi, drugi pa so s strani opazovali, kako pravilno potekata postopek polaganja umetne sledi in označevanje. Nato smo se spet zbrali na gozdni cesti, kjer smo komentirali opravljeno postavitev sledi, postavljali vprašanja in dobili odgovore nanje.

Po končanem praktičnem delu smo se vrnili v lovski dom. Sledil je teoretični del predavanja, ki ga je opravil kinol. sodnik **Leo Fabiani**. Po končanem predavanju je bil odmor za kosilo, potem pa je bilo krajše druženje.

Po kosilu nas je obiskala inšpektorka **Barbara Ogorevec** in predstavila zakonska določila ter spremembe na področju iskanja/zasledovanja obstreljene/ranjene divjadi in lova. Zatem je sledilo predavanje veterinarke in kinološke sodnice **Tjaše Leskovšek**

Sever. Predstavila je nevarne bolezni psov krvosledcev, predvsem nas je opozorila na nevarno virusno bolezen Aujeszkega BA (pseudorabies), ki je prisotna pri divjih prašičih predvsem na Primorskem. Če pride pes v stik s obolelo živaljo, žal še ni znanega zdravila in pes navadno pogine najkasneje v nekaj dneh. Predstavila je tudi prvo pomoč, kako ravnati v primeru poškodb psa na skupnem lovu ali pri iskanju obstreljene živali.

Po končanih tematskih predavanjih smo odšli v predel lovišča, kjer smo zjutraj položili krvne sledi. Pridružil se nam je še lovski tovariš **Jože Špehar** s

Foto: Lovro Tomšič

*Po končani praktični predstavitvi postavljanja umetnih sledov smo se vrnili v lovski dom, kjer je za teoretični del predavanja poskrbel kinol. sodnik **Leo Fabiani**.*

svojim istrskim goničem, ki ima opravljeno UP po krvni sledi (KS). Instruktorica Lorna Resman je s svojim resastim jazbečarjem prva odšla na sledenje in njen pes je v spremstvu tečajnikov uspešno izpeljal krvno sled. Na drugi sledi ji je sledil **Jože Špehar** s svojim psom, ki sta uspešno izsledila srno, ki smo jo položili na konec sledi.

Po končanem sledenju smo analizirali delo in se pogovorili o samem tečaju.

Vsak tečajnik je prejel spominsko kapo LKD Kočevje in pisno potrdilo o opravljenem tečaju.

Lovro Tomšič

Prvi tečaj za vodnike lovskih psov o nujenju prve pomoči lovskim psom

Na podlagi lanske (2023) pobude Postojnsko-Bistriške ZLD (v nadaljevanju PB ZLD) je Komisija za lovsko kinologijo, ki ji predseduje **Ian Martin Koštomaj**, v letu 2024 v okviru razpisov LZS za usposobljene članice prvič razpisala tudi usposabljanje za vodnike lovskih psov o nujenju prve pomoči lovskim psom pri raznih boleznih in poškodbah, ki se jim zgodijo na lovih.

Pobuda je nastala prav iz potrebe v primeru nesreče lovskega psa na skupinskem ali skupnem lovu in v želji, da bi čim širši strokovni javnosti predstavili morebitne ob-

Foto: Aleš Klemenc

*Utrinek s kinološkega izobraževanja o nujenju prve pomoči lovskim psom v lovskem domu LD Hrenovice. Predaval je mag. **Mitja Dodič**, dr. vet. med.*

like nezgod pri delu lovskih psov in ukrepe vodnikov za učinkovito nujenju prve pomoči.

PBZLD je usposabljanje organizirala konec septembra 2024, in sicer v lovskem domu **LD Hre-**

novice v Hruševju. Tečaja se je udeležilo dvaintrideset izkušenih vodnikov z našega širšega območja. Predpisane teme izobraževanja s predstavitvijo najpogostejših bolezni in poškodb lovskih psov ter nujenju prve pomoči s praktičnim prikazom je s svojim jazbečarjem opravil izkušen dolgoletni vodnik lovskega psa in predavatelj mag. **Mitja Dodič**, dr. vet. med. Predavatelj se namreč skoraj že deset let intenzivno ukvarja s psom tudi z iskanjem obstreljene velike divjadi in zavarovanih prostoživečih živalskih vrst (medveda) po krvnem sledu. V povprečju na leto opravi od 80 do 100 iskanj, in sicer tudi v najzahtevnejših terenskih in vremenskih razmerah.

Mag. Aleš Klemenc

Tečaj za vodnike lovskih psov o nujenju prve pomoči psom v Lukovici

Komisija LZS za lovsko kinologijo je julija 2024 objavila dodatne razpise za usposobljene

članice za področje lovske kinologije. **Zveza lovskih družin Ljubljana** se je prijavila na dodatni razpis za usposabljanje vodnikov lovskih psov o nujenju prve pomoči lovskim psom in bila na razpisu uspešna.

Predmetno usposabljanje je organizirala Komisija ZLD Ljub-

Foto: Roman Rovanišek

Teoretičnemu delu je sledil praktični del usposabljanja.

Foto: Roman Rovanišek

Teoretični del usposabljanja lovcev - kinologov v koči LD Lukovica

ljana za lovsko kinologijo v sodelovanju z **Lovsko družino Lukovica**. Usposabljanje je potekalo v petek, 11. 10. 2024, v lovski koči Lovske družine Lukovica in pod strokovnim vod-

stvom **Roka Klančnika**, dr. vet. med., in **Nejca Nastrana**, dr. vet. med. Usposabljanja se je udeležilo osemnajst vodnikov lovskih psov.

Vsebina predavanja je zajemala teoretični del, v katerem sta veteri-

narja v svoji predstavitvi izpostavila namen izobraževanja, nato sta predstavila najpogostejše bolezni psov in preventivne ukrepe, nato pa poškodbe lovskega psa, kot so ureznine, ugrizne rane, zmečkane, strelne rane, zlomi in poškodbe skeletnega sistema. Spregovorila sta o ugrizih strupenih kač, poškodbah oči, mehanskih poškodbah (natrganine) mišičnega sistema, pa o pikih čebel, os in sršenov. V drugem sklopu sta predstavila, kako nudimo prvo pomoč pri poškodbah psa z vrezinami, pri ugrizih in pri zmečkaninah, pri strelnih ranah, zlomu in poškodbah skeletnega sistema, pri poškodbah očesa, ob ugrizih kač, pri poškodbah (natrganini) mišičnega sistema in ob pikih strupenih žuželk.

Praktični del usposabljanja je zajemal prikaz nudenja prve po-

moči poškodovanemu psu (zaščita pred ugrizom, kako pravilno preprečiti krvavitve, oskrbeti rane). Predstavljena so bila zaščitna sredstva, ki so v rabi za preventivo pred poškodbami lovskega psa pri lovu, in sanitetno opremo, ki naj bi bila vedno v nahrbtniku.

Na koncu usposabljanja so udeleženci z aplavzom izkazali zahvalo predavateljema za strokovno kakovostno in zelo zanimivo predavanje. Izrazili so enotno željo po nadaljevanju tovrstnega usposabljanja članstva. Prav tako so izrekli zahvalo organizatorju, tj. Komisiji LZS za lovske kinologije pri ZLD Ljubljana in LD Lukovica, ki je za izvedbo tečaja odstopila prostor v svoji lovski koči.

*Roman Rovčanšek,
predsednik KLK
pri ZLD Ljubljana*

Predvidena legla lovskega psov

Nemški lovski terier (SLRLt):

Oče: 5/l, mati: 5/l, 24. 11. 2024,
Martin Kraševac,
Šolska ul. 4, 8330 Metlika.
Tel.: 041/757-442.

Kratkodlaki istrski gonič (SLRGik):

Oče: 4/l, mati: 5/l, 12. 12. 2024.
Boštjan Barlič,
Krajno Brdo 24, 1225 Lukovica.
Tel.: 031/ 318-977.

Kinološka zveza Slovenije

MALI OGLASI

Orožje in lovska optika

Prodaj nov strelni daljnogled Hellia-Super Kahles 4 x 32; **strelni daljnogled** Bushnell Legend Ultra -HD 3-9 x 50 in **polavtomatsko šibrenico** Browning, kal. 16. Cene po dogovoru. Tel.: 031/675-989.

Prodaj bok kombinirko, BOCK M 33 - Kranj, kal. 16/7 x 65 R, s str. daljnogledom Swarovski 6 x 42. Cena po dogovoru. Tel.: 041/896-375.

Prodaj lovske risanice, znamke Baikal, kal. 5,6 mm in **šibrenico** znamke Marocchi, kal. 12/12. Tel.: 041/514-499, Martin Forjan.

Prodaj polavtomatsko risanico mod. Saiga Sport, kalibra 7,62 x 39 (Kalašnikov), s stransko montažo za strelni daljnogled. Cena 1.000 € Tel.: 068/160-557.

Prodaj češko bokarico, kal. 7 x 57 R/12, s str. daljnogledom (Suhlova montaža) in menjalne cevi 12/2; **repetirno risanico** CZ, kal. 7 x 64, s str. daljnogledom Swarovski (Suhlova montaža); **MK-puško** Brno -2 s str. daljnogledom; **pištolo** Walthor PP, kal. 7,62 mm. Vse v odličnem stanju. Cena po ogledu. Tel.: 041/844-166.

Kupim dobro ohranjen in uporaben strelni daljnogled VEGA - Ljubljana. Tel.: 041/492-814.

Prodaj repetirno risanico CZ, kal. .30-06, s strelnim daljnogledom Tasco 4 x 32 in rdečo piko BSA RD 42; oboje na Suhlovi montaži. Prodaj tudi **bok šibrenico** Beretta S 55, kal. 12/12. Cena po dogovoru. Tel.: 041/739-259.

Mali oglasi

Male oglase (besedilo in dokazilo o vplačilu) sprejemamo na elektronski naslov: lovec@lovska-zveza.si ali na naslov uredništva revije.

Cene malih oglasov: do 15 besed 4 €, od 15 do 25 besed 5 €, od 25 do 30 besed 6 €, za vsako nadaljnjo besedo 0,2 €.

Male oglase je treba plačati vnaprej. Položnic ne pošiljamo. Preštejte besede in ustrezno vsoto nakažite na TRR Lovske zveze Slovenije: Nova Ljubljanska banka, d. d., št.: SI56 02010-0015687097; SWIFT oz. BIC koda: LJBAS12X.

Sklic naj se glasi: SI 00 in zraven datum plačila.

Primer za nakazilo 18. 9. 2015: SI 00 18092015.

Pod namen plačila morate obvezno napisati: MALI OGLAS.

Prodaj šibrenico CZ, kal. 12-12 (300 €), in **repetirno risanico** Mauser M 98, kal. 8 x 57 IS, s str. daljnogledom (400 €). Tel.: 041/381-175.

Prodaj skoraj nerabljen RCBS matrice za polnjenje nabojev, kalibra .243 Win., brez držala za tulce. Cena 40 €. Tel.: 040/770-433.

Ugodno prodaj nov strelni daljnogled Meopta R2 R 2,5-15 x 56 z osvetljenim križem (1.390 €); Docter ZF 6 x 42 (230 €), **pištolo** Walthor PP (399 €), **Kupim pa strelivo** vseh vrst. Tel.: 068//177-526.

Prodaj bokarico Merkel Suhl, kal. 12/7 x 65 R, s str. daljnogledom Swarovski 1,5-6 x 42 (Suhlova montaža) za 1.750 € in **šibrenico** s privezjenimi cevmi Simson Suhl, kal. 12-12, z ejektorji (750 €). Tel.: 041/791-982.

Lovski psi

Zbiram rezervacije za mladiče pasme **pozavski gonič**. Leglo bo v spomladanskem času. To bo tretja ponovitevna kombinacija uspešne paritve delovnih linij. Tel.: 041/876-676.

Naprodaj so mladiči pasme **brandel brak**, skoten 21. 8. 2024. Starša rodovniška z odličnimi ocenami. Mladički so cepljeni in **čipirani**. Tel.: 051/419-855, Mitjan Polanc.

Prodaj štiri mesece stare kdl. istrske goniče, zelo lepe; so čipirani in preventivno cepljeni. Prodaj jih po zelo ugodni ceni. Tel.031/351-808.

Prodaj lepega mladiča kratkodlake madžarske vižle, odličnih delovnih staršev (leglo 9. 5. 2024). Tel.: 041/397-008, Miran.

Drugo

Na voljo je knjiga Veljka Varičaka Ocenjevanje lovskega trofeja z bogatim slikovnim gradivom. Cena 30 €. Za dva ali več izvodov

popust 20 %. Naročila po tel.: 041/315-301.

Prodaj komplet knjig Zlatorogove knjižnice LZS. Tel.: 041/844-662.

Kupim ali zamenjam lovske literature od leta 1910 do 1946 in vse lovske knjige, ki so izšle do tistega leta. Tel.: 051/611-377.

Prodaj leseno zaprto prežo (brez lestve) velikosti 120 x 110 cm. Interesentom lahko pošljem tudi fotografijo. Tel.: 041/844-662 (Albin).

Ugodno oddam dva lovska kroja, št. 54. Tel.: 071/438-444.

Prodaj originalne umetniške slike (pastel) z motivi divjadi. Tel.: 386 41/239-634, Samar.

Prodaj dva trofejna muflona in pet muflonjih samic. Tel.: 041/624-579, Milan Lovrenčič.

LOVSKA OBLAČILA

IZDELANA PO MERI

KROJŠTVO ROŽMAN, izdelava oblačil d.o.o.
Erjavčeva ulica 5,
8250 Brežice

051 442 556, 041 436 417
info@krojastvo-rozman.si
www.krojastvo-rozman.si

DOBER POGLED

oddaja o lovstvu

Termini predvajanja decembrske oddaje Dober pogled

TV STUDIO BISTRICA: četrtek, 26. 12. 2024, ob 20.00, sobota., 28. 12. 2024, ob 20.00 in nedelja, 29. 12. ob 11.00.
VTV VELENJE: četrtek, 26.12. 2024, ob 21.20.
TV IDEA MURSKA SOBOTA: torek, 24.12. 2024, ob 19.00 in ob 20.45.
GTV KRANJ: torek, 24. 12. 2024, ob 19.35 in sreda, 25. 12. 2024, ob 18.00.
VAŠ KANAL NOVO MESTO: četrtek, 26.12. 2024, ob 22.00 in petek, 27.12. 2024, ob 10.00.
ATM KRANJSKA GORA: sobota, 28. 12. 2024, ob 20.00.
ETV HD ZAGORJE OB SAVI: četrtek, 2. 1. 2025, ob 20.00.
TV ORMOŽ: petek, 3. 1. 2025, ob 20.00 in nedelja, 5. 1. 2025, ob 10.00.
ORON TV NOTRANJSKA: sobota, 28. 12. 2024, ob 18.00, ponedeljek, 30.12. 2024, ob 20.00 in sreda, 1. 1. 2025, ob 10.00.

Navedeni termini objav so predvideni. Ker lahko nastanejo spremembe, vas prosimo, da spremljate aktualne TV-sporede posameznih TV-postaj.

Če želite, da je v oddaji predstavljeno tudi delo vaše lovske družine, nas lahko pokličete na telefonsko številko 031/273-825 (Erika).

JESENSKA AKCIJA
Sestavi si svoj komplet ALASKA
in pridobi 20% popust

BOLJE DEŽEVEN DAN V NARAVI, KOT SONČEN DAN V PISARNI.

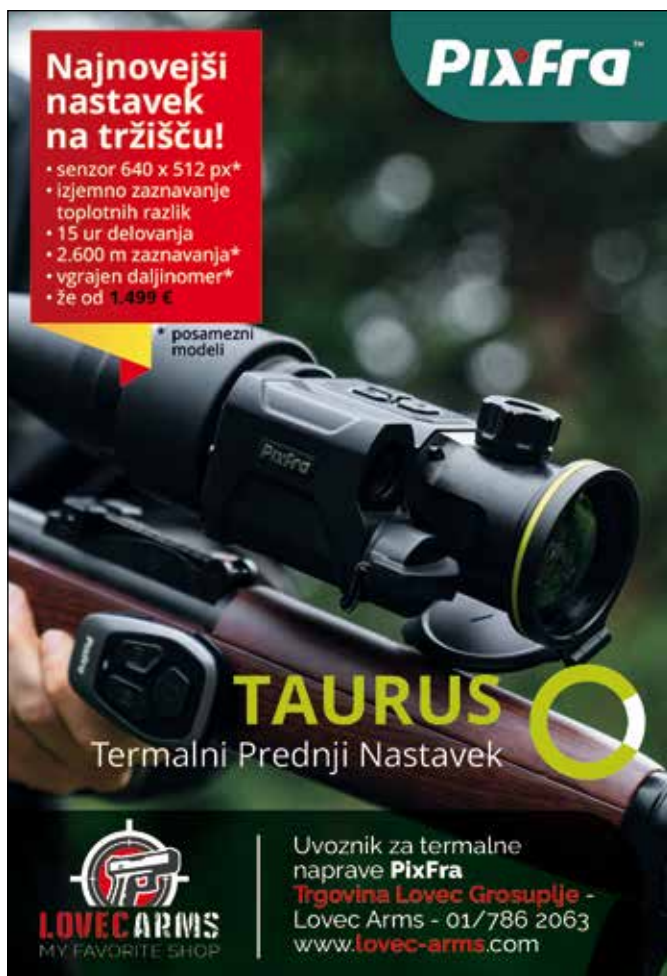
Prejdi se s celotno linijo deževnih oblek in oblačil. Kompleti ALASKA. Pridobi se 20% popust.

Na voljo v trgovini in spletni trgovini www.avantura.info

Najnovější nastavek na tržišču!

- senzor 640 x 512 px*
- izjemno zaznavanje toplotnih razlik
- 15 ur delovanja
- 2.600 m zaznavanja*
- vgrajen daljinomer*
- že od 1.499 €

posamezni modeli

TAURUS
Termalni Prednji Nastavek

Uvoznik za termalne naprave PixFra
Trgovina Lovec Grosuplje - Lovec Arms - 01/786 2063
www.lovce-arms.com

LOVEC ARMS
MY FAVORITE SHOP

TEHNOOPTIKA
SMOLNIKAR, d.o.o.,
Brnčičeva 13, 1231 Ljubljana - Črnuče
Tel.: 01 426 32 72
tehnooptika@siol.net
www.tehnooptika-smolnikar.si

NIKON Prostaff P3 8x42,
cena: 180,00 €

NIKON Monarch M5 8x42,
cena: 329,00 €

Servis dvogledov in strelnih daljnogledov

Termo čevlji

HAPEJENO V ELIJU

DO -30°C

Trpežni, izredno topli in lahki ter povsem nepremočljivi čevlji so udobni in nudijo dober oprijem na različnih podlagah. Združujejo prednost klasičnega gozdarja in škornja. Tako toplih in lahkih čevljev verjetno še niste imeli.

Velikosti od 39 do 47

Cena: **68,00€**

INFORMACIJE IN NAROČILA: Beluga, d.o.o., Tel.: 041/726-011

CELOTNA PONUDBA BOŽIČNIH SETOV JE NA VOLJO NA NAŠI SPLETNI STRANI.

SET DIVJI PRAŠIČ 40,00 €

SET GAMS 60,00 €

SET MLADIČ 30,00 €

VUTE PUŠKARSTVO

Puškarnstvo Vute | Kremplova 2, 2000 Maribor | www.lovskaoprema.si | info@lovskaoprema.si | Tel: 070 666 429

Želimo vam dober pogled v letu 2025!

Prodaja vrhunskih izdelkov

Optike: Swarovski, Kahles, Zeiss, Delta,

...

Puške: Blaser, Steyr Mannlicher, Merkel, Haenel, CZ, Heym ...

Strelivo: RWS, Geco, Blaser, Rottweil, Sax, LFB, ...

Oblacila: Chevallier, Sitka, Blaser, Merkel Gear, ...

Izvajamo vsa puškarska dela

Puškarnstvo Špendal d.o.o.

Gramozna pot 9
1000 Ljubljana

gsm: 041 399 307

www.guns-spandal.si

email: puskarstvo@siol.net

info@guns-spandal.si

 HIKMICRO

HABROK 4K

HIKMICRO HABROK 4K

Multifunkcijski digitalni daljnogled

Izjemna cena
1.499 €

- **Dnevni, nočni in termovizijski** način uporabe
- Vgrajen **laserski daljinomer**
- Vgrajen **IR osvetljevalec**
850 nm ali **940 nm**
- **Odličen senzor v optičnem kanalu** z ločljivostjo 3840x2160 pikslov
- **Izmenljive baterije** z delovanjem do 8 ur
- Servis v **EU**

Poskenirajte kodo za več informacij

Nakup je možen na spletni strani www.optics-trade.eu ali v vseh boljše založenih lovskih trgovinah. Za več informacij nas pokličite na **031 770 520** (Optics Trade).

**OPTICS
TRADE**

DNEVI LOVSTVA

Strokovni sejem lovske opreme

 Celjski sejem

14.-16. MAREC 2025

Spoštovani razstavljalci, obiskovalci!

Zahvaljujemo se vam za dosedanji obisk in se že veselimo ponovnega srečanja na Dnevih lovstva, ki bodo potekali med 14. in 16. marcem 2025. Prepričani smo, da nas čaka še ena nepozabna sejemska dogodivščina!

Lovec
LOV • RIBOLOV • PROSTI ČAS **Koptex**
VAM ŽELI VESELE PRAZNIKE

PE NOVA GORICA 05-330-86-60
PE LJUBLJANA 05-541-24-11
PE KOPER 05-639-10-28
PE M.SOBOTA 02-515-17-28
PE MARIBOR 02-252-47-44
PE KRANJ 04-204-24-37

WWW.KOPTEX.COM

NAROCILA@KOPTEX.COM

NE ZAMUDITE VELIKIH
DECEMBRSKIH POPUSTOV
NA
DOLGOCEVNO OROŽJE
POPUSTI DO 30%

norma
DEDICATED SINCE 1902
NABOJI WHITETAIL
IN BONDSTRIKE
NIZKA CENA
VRHUNSKI REZULTATI

**ŽE OD
2.26€
NAPREJ**

NOVO
HIKMIKRO THUNDER 3.0

-NETD<15MK
-384x288 / 640x512* SENZOR
-DETEKCIJA DO 1800 / 2600M*
-INOVATIVEN DALJINOMER V LEČI*

HIKMICRO

Nikon

PROSTAFF P3
8x42 / 10x42
-NUDI LEPO, ČISTO SLIKO
-KOMPAKTEN
-VZDRŽLJIV IN VODOTESEN
-PRIMEREN ZA VSE LJUBITELJE
OPAZOVANJA ŽIVALI

Prihrani

od **30€**
do **50€***

*VELJA DO 12.1.2025

X-BOLT SF Hunter ECLIPSE Brown Thr,
 .243 Win., .308 Win., .30-06
 REDNA CENA: 1.573,80 €
 CENA S POPUSTOM: 1.423,80 €

-150 €

A-BOLT 3+ Compo Tracker Thr, .308 Win., .30-06
 REDNA CENA: 1.012,60 €
 CENA S POPUSTOM: 912,60 €

-100 €

BL-22, .22LR
 REDNA CENA: 872,30 €
 CENA S POPUSTOM: 772,30 €

-100 €

B525 Composite Adj. 12M, 76 INV+
 REDNA CENA: 2.494,90 €
 CENA S POPUSTOM: 2.294,90 €

-200 €

MARAL 4X Hunter Gr. 2, .308 Win., .30-06
 REDNA CENA: 2.202,10 €
 CENA S POPUSTOM: 2.002,10 €

-200 €

BAR MK3 Hunter Gold, .30-06, MG2
 REDNA CENA: 1.897,10 €
 CENA S POPUSTOM: 1.747,10 €

-150 €

 BROWNING®

WINCHESTER®

Vesele praznike in srečno ter zdravo 2025!

Ancelj d.o.o.

XPERT, .22 LR
 REDNA CENA: 488,00 €
 CENA S POPUSTOM: 388,00 €

-100 €

XPR SPORTER, NS, Thr M14x1, .308 Win., .30-06
 REDNA CENA: 908,90 €
 CENA S POPUSTOM: 808,90 €

-100 €

WILDCAT STRATA, .22 LR
 REDNA CENA: 524,60 €
 CENA S POPUSTOM: 444,80 €

-80 €

XPR THUMBHOLE Thr, .308 Win.
 REDNA CENA: 994,30 €
 CENA S POPUSTOM: 894,30 €

-100 €

SXP BLACK SHADOW 12
 REDNA CENA: 536,80 €
 CENA S POPUSTOM: 456,80 €

-80 €

SXR2 Field, .308 Win., .30-06
 REDNA CENA: 1.390,80 €
 CENA S POPUSTOM: 1.240,80 €

-150 €

* Akcija velja za izdelke iz kataloga od 02.12.2024 do 31.01.2025 oz. dokler zaloge zalog. Slike so simbolične.

ANCELJ d.o.o.

Lebanova ulica 3
 8000 Novo mesto
 tel: ++386 (0)7 / 33 21 081
 e-mail: info@ancelj.si

Delovni čas: pon - pet: 8.30 - 12.00, 13.00 - 16.00

www.ancelj.si

Poiščite nas na facebooku!

zastopstva in distribucija: - Browning - Winchester - Kite Optics

- Česka zbrojovka - Colt - Meopta
- Sellier & Bellot - Alfa Proj
- KMR Precision Arms - MAK
- Huglu - Norica - ATN - Niggeloh

SlovArms

Lovska trgovina SlovArms d.o.o.

www.slovarms.si

DIVAČA, Kraška cesta 67,

URNIK:

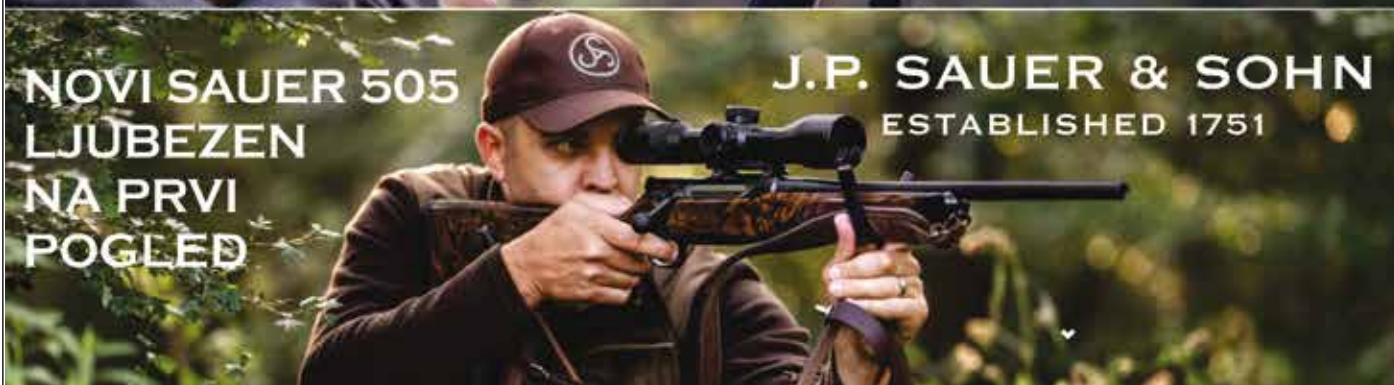
Tel.: 05 620 22 08 Pon.-Pet.: 14:00 - 19:00

E-mail: info@slovarms.si

Blaser

NOVI SAUER 505
LJUBEZEN
NA PRVI
POGLED

J.P. SAUER & SOHN
ESTABLISHED 1751

MAUSER 18 Pure

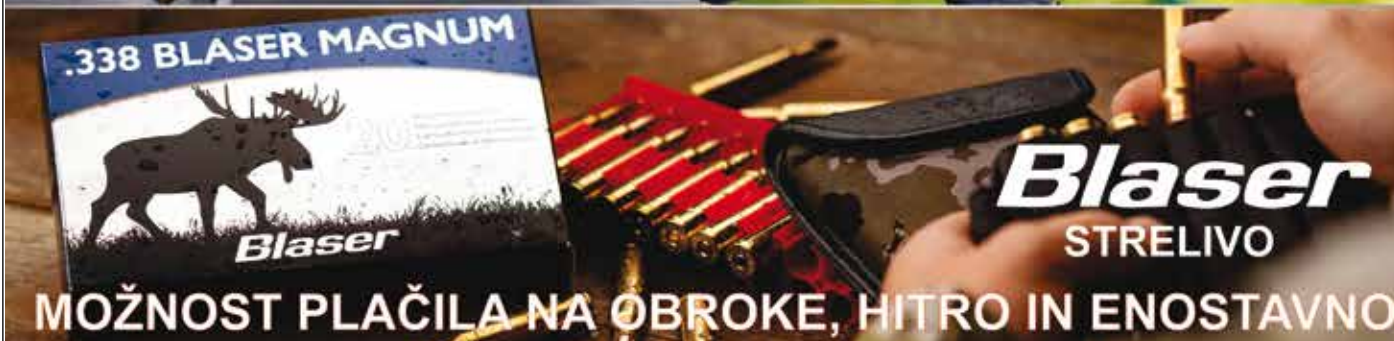
- leseno kopito
- 5 strelni nabojnik
- cev 51cm, navoj M15x1
- nastavljiv sprožilec
- 3 stopenjska varovalka

MINOX

Blaser

LIEMKE

.338 BLASER MAGNUM

Blaser

Blaser
STRELIVO

MOŽNOST PLAČILA NA OBROKE, HITRO IN ENOSTAVNO